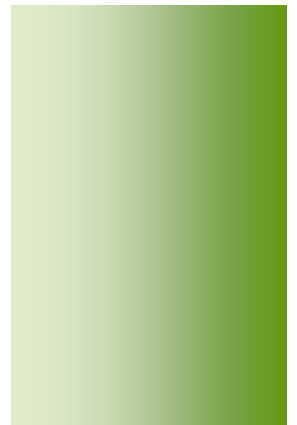

**Prognoza oddziaływania na środowisko
Aktualizacji planu
urządzeniowo-rolnego gminy
Siekierczyn**

**DOLNOŚLĄSKIE BIURO GEODEZJI I TERENÓW ROLNYCH
WE WROCŁAWIU**

ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15-17, 50-044 Wrocław
tel. 71 345 99 55, 71 342 99 33
e-mail: sekretariat@dbgitr.pl
www.dbgitr.pl

**Opracowano na wniosek
Wydziału Geodezji i Kartografii
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego**

Autor

Lidia Szeremeta

17.06.2024 r.
Lidia Szeremeta

Prawa autorskie zastrzeżone

Wykorzystanie niniejszego opracowania dla potrzeb planistycznych, w zakresie wynikającym z przepisów autorskich, dozwolone pod warunkiem podania źródła. Wykorzystanie w celach komercyjnych wymaga uprzedniej pisemnej zgody autora.

SPIS TREŚCI

1. ZAKRES I CEL PLANU URZĄDZENIOWO-ROLNEGO ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI	4
2. METODYKA SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	6
3. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA.....	7
3.1. Uwarunkowania społeczne.....	7
3.2. Klimat.....	8
3.3. Ukształtowanie terenu i złoża udokumentowane.....	9
3.4. Wody powierzchniowe i podziemne	10
3.5. Lasy i zadrzewienia	13
3.6. Gleby.....	14
3.7. Zabytki i obiekty cenne kulturowo	17
3.8. Formy ochrony przyrody istniejące i projektowane	19
3.9. Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna.....	22
3.10. Infrastruktura społeczna, techniczna i drogowa	29
3.11. Struktura władania i organizacja produkcji rolnej.....	34
3.12. Planowane zmiany przeznaczenia gruntów wynikające z opracowań planistycznych gminy	37
4. USTALENIA PLANU URZĄDZENIOWO-ROLNEGO.....	39
4.1. Ustalenia planu urządzeniowo-rolnego.....	39
4.2. Ustalenia przyjęte z innych opracowań.....	40
5. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN ŚRODOWISKA	42
5.1. Ocena potencjalnych zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń planu urządzeniowo-rolnego.....	42
5.2. Istniejące problemy ochrony środowiska.....	44
5.3. Skutki dla środowiska wynikające z realizacji ustaleń projektu Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn	44
5.4. Podsumowanie wpływu ustaleń planu urządzeniowo-rolnego na poszczególne elementy środowiska.....	69
5.5. Przewidywane możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko	69
5.6. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	71
5.7. Rozwiązania alternatywne w projektowanym dokumencie.....	73
5.8. Propozycje dotyczące metod analizy skutków realizacji ustaleń planu urządzeniowo-rolnego oraz częstotliwość jej przeprowadzania.....	75
6. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	76
SPIS FOTOGRAFII.....	89
SPIS TABEL	89
SPIS RYSUNKÓW	89
ŹRÓDŁO I PODSTAWA PRAWNA	89

WPROWADZENIE

Zasady przeprowadzania Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko określają przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. „*O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*”. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko jest postępowaniem, które przeprowadza się dla określonych rodzajów dokumentów opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji albo inne podmioty wykonujące funkcje publiczne. Do tych dokumentów, zgodnie z art. 46 ww. ustawy należą m.in. projekty: *polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko*. Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest też wymagane w przypadku wprowadzania zmian do ww. już przyjętych dokumentów.

Sporządzenie **Prognozy oddziaływania na środowisko Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn** oraz jej ogólny zakres wynika z ww. ustawy. Celem prognozy jest wskazanie w jaki sposób ustalenia zawarte w Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego wpłyną na środowisko, jakie prace będą uciążliwe, a jakie korzystne dla środowiska oraz w jakim stopniu naruszą zasady prawidłowej gospodarki zasobami naturalnymi. Dla Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn organem właściwym w sprawach opiniowania oceny oddziaływania na środowisko jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem przedstawiającym prawdopodobne skutki, jakie niesie ze sobą realizacja ustaleń planu urządzeniowo-rolnego na terenie gminy na poszczególne elementy środowiska. Stanowi integralną część opracowania Aktualizacja planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn i przedstawia rozwiązania, które w jak największym stopniu poprawią istniejący oraz planowany sposób zagospodarowania środowiska. Treść opracowania przedstawiona jest w formie tekstowej, tabelarycznej, fotograficznej i graficznej. Przez wzgląd na złożoność elementów przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny zarys zapotrzebowania na przedstawione zadania, dokonana ocena potencjalnych przekształceń środowiska w tym opracowaniu ma formę prognozy. Do Prognozy dołączono oświadczenie autora o spełnieniu wymagań, o których mowa w art.74a ust.2 w/w ustawy.

1. ZAKRES I CEL PLANU URZĄDZENIOWO-ROLNEGO ORAZ JEGO POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Aktualizację planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn opracowano na wniosek Wydziału Geodezji i Kartografii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego i na wniosek Gminy Siekierczyn. Omawiane zagadnienia odniesiono do obrębów ewidencyjnych gminy. Jest to opracowanie planistyczne, rozwijające zagadnienia uznane za priorytetowe w dokumentach strategicznych województwa dolnośląskiego, w szczególności Strategii rozwoju obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego oraz w opracowaniach gminnych. **Plan urządzeniowo-rolny** kompleksowo charakteryzuje obszar wiejski pod kątem uwarunkowań naturalnych dla rozwoju rolnictwa. Zawiera analizę stanu istniejącego w zakresie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz czynników, które na nią bezpośrednio lub pośrednio wpływają. Wnioski z przeprowadzonej analizy posłużyły do wskazania problemów występujących na terenie gminy, a następnie propozycji ich rozwiązań za pomocą prac urządzeniowo-rolnych. Aktualizacja planu urządzeniowo-rolnego wykazała zmiany, jakie zaszły w ostatnich latach na terenie gminy. Celem planu urządzeniowo-rolnego jest wskazanie takich prac i potrzeb mieszkańców, których realizacja powinna:

- zwiększyć efektywność produkcji rolnej, leśnej i usługowo-produkcyjnej;
- zwiększyć wykorzystanie warunków naturalnych w rozwoju turystyki i rekreacji;
- zwiększyć ochronę cennych walorów przyrodniczych i kulturowych;
- zwiększyć ochronę i jakość komponentów środowiska szczególnie: gleb, wód, powietrza, bioróżnorodności, naturalnych ekosystemów;
- wpłynąć na lepszą jakość życia, zdrowia, pracy i odpoczynku mieszkańców;
- wesprzeć zrównoważony i wielokierunkowy rozwój obszarów wiejskich.

Do Aktualizacji Planu urządzeniowo-rolnego informacje o gminie pozyskano z wielu źródeł: Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Wrocławiu, Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa Sekcja Gospodarowania zasobem we Wrocławiu, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Ewidencji Gruntów i Budynków Wydziału Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami Starostwa Powiatowego w Lubaniu. Źródłem danych była również inwentaryzacja terenowa każdego obrębu, opracowania strategiczne, planistyczne sporządzone dla gminy. W celu spójności Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego z innymi dokumentami zawarto w nim ramowe ustalenia wynikające z tych opracowań, ponieważ dotyczą rolniczej przestrzeni produkcyjnej i są to:

- zasięg terenów zabudowanych, zainwestowanych i planowanych pod zabudowę, inwestycje;
- zasięg obszarów leśnych i zadrzewionych należących do SP PGL;
- obiekty i obszary cenne przyrodniczo oraz wskazane do ochrony prawnej;

- obiekty i obszary zabytkowe, strefy ochrony konserwatorskiej, stanowiska archeologiczne;
- zasięg planowanych inwestycji o znaczeniu ponad lokalnym.

W aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego w szczególności wykorzystano te opracowania, które zawierają kierunki rozwoju gminy i są nimi:

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Siekierczyn,
- Mppz dla wsi: Nowa Karczma, Rudzica, Siekierczyn, Wesołówka, Wyręba i Zaręba,
- Program ochrony środowiska dla Gminy na lata 2023 – 2026 z perspektywą do 2030 r.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego z 2020 r.,
- Strategia rozwoju obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego,
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2030 r.

W „Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Dolnośląskiego” opracowanej przez Urząd Marszałkowski we Wrocławiu, gminę Siekierczyn zaliczono do regionu V rolniczo-przemysłowo-rekreacyjnego, w którym podstawową funkcją jest *odbudowa krajobrazu przyrodniczego*. Za cele szczegółowe w regionie wskazano: *modernizację rolnictwa, rozwój gospodarki leśnej, rozwój funkcji pozarolniczych, poprawa stanu jakości środowiska przyrodniczego*. Dla realizacji celów Strategii przydatne jest opracowanie w skali gminy i takim opracowaniem był Plan urządzeniowo-rolny gminy Siekierczyn z 2005 r., a teraz jego Aktualizacja. W ramach osiągnięcia celów szczegółowych wskazano:

- a) obręby do przeprowadzenia prac scaleniowych z zagospodarowaniem poscaleniowym,
- b) drogi do przebudowy, drogi do pozostawienia w dotychczasowym stanie, nowe zadrzewienia,
- c) tereny przeznaczone do zalesienia i do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu,
- d) rekultywację gruntów oraz likwidację tzw. dzikich wysypisk śmieci,
- e) zagospodarowania gruntów odłogowanych,
- f) potrzebę aktualizacji gruntów w wyniku zmian ich użytkowania oraz potrzebę regulacji geodezyjno-prawnej działek cieków naturalnych i dróg,
- g) ciek naturalne, rowy melioracyjne, zbiorniki wodne i urządzenia komunikacyjne w złym stanie technicznym wymagające poprawy stanu istniejącego,
- h) tereny podmokłe wymagające regulacji warunków wodnych,
- i) szlaki rekreacyjno-turystyczne, punkty widokowe i miejsca do zagospodarowania na cele rekreacyjno-turystyczne oraz potrzeby związane z tą infrastrukturą,
- j) obszary i obiekty cenne przyrodniczo wskazane do ochrony,
- k) obiekty i obszary zabytkowe wymagające rewitalizacji i zagospodarowania,
- l) potrzeby prac z zakresu Odnowy wsi.

Zawarte w Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego ustalenia nie stanowią prawa lokalnego i nie obligują właścicieli nieruchomości, samorządu terytorialnego do ich realizacji. Mogą być pomocne dla Gminy w zakresie przygotowania własnych opracowań studialnych, programowych,

planistycznych. Również powinny być wykorzystane w prowadzeniu rozmów z władzami powiatu, województwa związanych z wdrażaniem poszczególnych inwestycji z wykorzystaniem środków krajowych, wojewódzkich lub unijnych. Wskazane w planie ustalenia szeroko obrazują obszar gminy oraz sygnalizują potrzebę realizacji konkretnych przedsięwzięć, które są korzystne dla jej wielofunkcyjnego rozwoju. Analizę stanu istniejącego i część projektową planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn odniesiono do obrębów ewidencyjnych. Na mapie końcowej w skali 1:15 000 została zastosowana symbolika własna. Na mapach tematycznych w tekście planu, z uwagi na czytelność, skalę i stopień szczegółowości wybranych elementów, symbolika ta różni się od symboliki mapy końcowej. W zestawieniach tabelarycznych w oparciu o dane ewidencji gruntów i budynków, wykonywano obliczenia własne z dokładnością do 0,01 ha, do 0,01 km lub 0,01 m.

2. METODYKA SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

W trakcie wykonywania prognozy przeprowadzono następujące czynności:

- a) po określeniu swojego stanowiska dotyczącego konieczności sporządzenia Prognozy oddziaływania na środowisko Gmina Siekierczyn wystąpiła z wnioskiem o określenie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz do Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu;
- b) zapoznano się z projektem Aktualizacja planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn;
- c) zapoznano się z zakresem i stopniem szczegółowości prognozy;
- d) wyodrębniono ustalenia, które będą oceniane w prognozie i te, które nie będą oceniane;
- e) przeanalizowano wpływ ustaleń planu na poszczególne elementy środowiska zgodnie z ustawą jak i obszary wymienione przez RDOŚ oraz pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych wg zaleceń DPWIS;
- f) przeanalizowano i oceniono wpływ zaproponowanych ustaleń planu na poszczególne elementy środowiska;
- g) przedstawiono istniejące problemy ochrony środowiska na terenie gminy oraz skutki dla środowiska wynikające z braku realizacji ustaleń planu urządzeniowo-rolnego;
- h) zaproponowano rozwiązania mające na celu zapobiegania, ograniczenia lub kompensację przyrodniczą negatywnego oddziaływania na środowisko;
- i) zaproponowano metody i analizy skutków realizacji ustaleń planu.

Do oceny posłużono się 5-stopniową skalą własną, zdefiniowaną następująco, jako wpływ:

- pozytywny (P) – działanie, którego realizacja korzystnie wpłynie na komponent środowiska;
- pozytywny z elementami negatywnymi (Pn) – działanie, którego realizacja jednoznacznie korzystnie wpłynie na element środowiska, ale mogą wystąpić też skutki negatywne;

- negatywny (N) – działanie, którego realizacja niesie ze sobą niemożliwy do uniknięcia negatywny wpływ na komponent środowiska;
- obojętny (O) – działania, którego realizacja odbywa się na danym komponencie środowiska, ale nie poprawi ani nie pogorszy stanu tego elementu środowiska;
- brak wpływu na środowisko (-) – działanie, którego realizacja nie wpływa na komponent środowiska z uwagi na brak tego komponentu w obszarze objętym działaniem.

W prognozie oceniono wpływ na wody powierzchniowe i podziemne gruntowe, gleby, powierzchnię ziemi, ukształtowanie terenu, powietrze i klimat, złoża udokumentowane, różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, obszary przyrodnicze chronione prawnie, krajobraz, zabytki i obiekty cenne kulturowo, ludzi oraz dobra materialne. Wpływ każdego działania będzie dotyczył komponentów środowiska położonych w zasięgu gminy Siekierczyn.

3. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA

3.1. Uwarunkowania społeczne

Gmina Siekierczyn położona jest w zachodniej części województwa dolnośląskiego w powiecie lubańskim. Jest gminą wiejską o powierzchni 49,23 km² i stanowi ją 6 obrębów ewidencyjnych: Nowa Karczma, Rudzica, Siekierczyn, Wesołówka, Wyręba i Zaręba oraz 2 kolonie: Ponikowo (w obrębie Zaręba) i Pisaczów (w obrębie Wesołówka). Największym obrębem jest Siekierczyn o powierzchni 2147,07 ha, najmniejszym Nowa Karczma o powierzchni 152,67 ha. Gmina sąsiaduje z miastem Lubań i gminami wiejskimi: Lubań, Platerówka, Sulików i Zgorzelec. Od Wrocławia położona jest w odległości ok. 155,00 km, od granicy państwa Polskiego z Niemcami z przejściem granicznym w Zgorzelcu ok. 16,00 km, a z Czechami z przejściem granicznym w Miłoszowie i w Zawidowie ok. 19,00 km. Centrum administracyjnym, kulturalno-oświatowym oraz gospodarczym gminy jest miejscowość Siekierczyn, którą wspiera Zaręba, natomiast część usług, miejsc pracy mieszkańców znajduje się w mieście powiatowym Lubaniu. Sieć komunikacyjna gminy jest dobrze rozwinięta. Przez obręb Wyręba i Nowa Karczma (północna część gminy) przechodzi droga krajowa nr 30 o kierunku Lubań – Zgorzelec, przez obręb Zaręba i Siekierczyn (południowa część gminy) droga wojewódzka nr 357. W granicach gminy położonych jest 6 dróg powiatowych w dobrym stanie technicznym oraz czynna linia kolejowa nr 274, relacji Jelenia Góra - Lubań - Zgorzelec o długości ok. 6,50 km, obsługująca przewozy pasażerskie i towarowe. Stacja kolejowa znajduje się w Zarębie. Linia jest jedno i dwutorowa, o znaczeniu lokalnym, niskiej częstotliwości przejazdów pociągów, wymagająca rewitalizacji. Pozostałe ważniejsze drogi obsługujące miejscowości należą do Gminy Siekierczyn. Tereny zainwestowane i zabudowane skoncentrowane są głównie wzdłuż cieków wodnych m.in.

Siekierki, dróg wojewódzkich i powiatowych przebiegających przez miejscowości Siekierzyn, Zarębę, Rudzicę, a w Nowej Karczmie wzdłuż drogi krajowej nr 30. Zagospodarowanie w większości miejscowości opiera się na zabudowie zagrodowej, jednorodzinnej, wolnostojącej. Jedynie w Zarębie powstało osiedle bloków wielorodzinnych.

Z informacji z Urzędu Gminy (stan na wrzesień 2023 r.) liczba mieszkańców we wszystkich miejscowościach wynosiła 4389. W liczbie tej było 2213 kobiet i 2176 mężczyzn. Zdecydowanie najwięcej mieszkańców ma Siekierzyn 1713 osób (39,0%) i Zaręba 1671 osób (38,1%). Są to największe miejscowości gminy o zwartej zabudowie jednorodzinnej, jak też budynkach wielorodzinnych, o rozbudowanej infrastrukturze społecznej i technicznej. Miejscowości położone są wzdłuż cieków wodnych Siekierki, linii kolejowej i drogi wojewódzkiej. Najmniej mieszkańców ma Nowa Karczma 93 (2,1%), miejscowość położona przy drodze krajowej. W strukturze wiekowej przeważa wiek produkcyjny 61,3% mieszkańców (2692 osób), natomiast wiek przedprodukcyjny stanowi 18,1% (794 osób), a wiek poprodukcyjny 20,6% (903 osób). Gęstość zaludnienia wynosi 89 osób/km², z tego najwyższa jest w Zarębie 151 osób/km², a najniższa w Wyrębie 42 osoby/km². W porównaniu do ustaleń planu urządzeniowo-rolnego z 2005 r. liczba ludności zmniejszyła się o 182 osoby, a gęstość zaludnienia o 4 osoby/km². Największe zmiany zaszły w: Zarębie (-105 osób) i Siekierzynie (-96 osób), a tylko w Wesołowie liczba mieszkańców wzrosła (+69 osób). Struktura wiekowa mieszkańców pogorszyła się, ponieważ udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym zmniejszył się, a w wieku poprodukcyjnym zwiększył się.

Gmina Siekierzyn to obszar rolniczy z udziałem lasów, produkcji i usług. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego zaliczono ją do Przygranicznego Sudeckiego Obszaru Funkcjonalnego. Większość podmiotów stanowią mikroprzedsiębiorstwa, które siedzibę mają głównie na terenie wsi Siekierzyn i Zaręba. Firmy prowadzące działalność przemysłową i budowlaną stanowią ok. 29,0% podmiotów, zajmujące się rolnictwem i rybactwem ok. 7,0%. Pozostałe firmy prowadzą różną działalność usługową, najczęściej handlową i transportową. Do niedawna głównym podmiotem gospodarczym były łżyckie Kopalnie Bazaltu związane z wydobyciem i przeróbką bazaltu ze złoża „Bukowa Góra” oraz ze złoża „Księgniki” i „Księgniki I”. Przedsiębiorstwo zajmowało się przetwórstwem złóż na kruszywa na terenie wsi Zaręba. Mieszkańców głównie pracują w mieście Lubiąż i na terenie powiatu, ale też w elektrowni Turów i za granicą (m.in. w Niemczech). Od wielu lat spada też liczba gospodarstw rolnych.

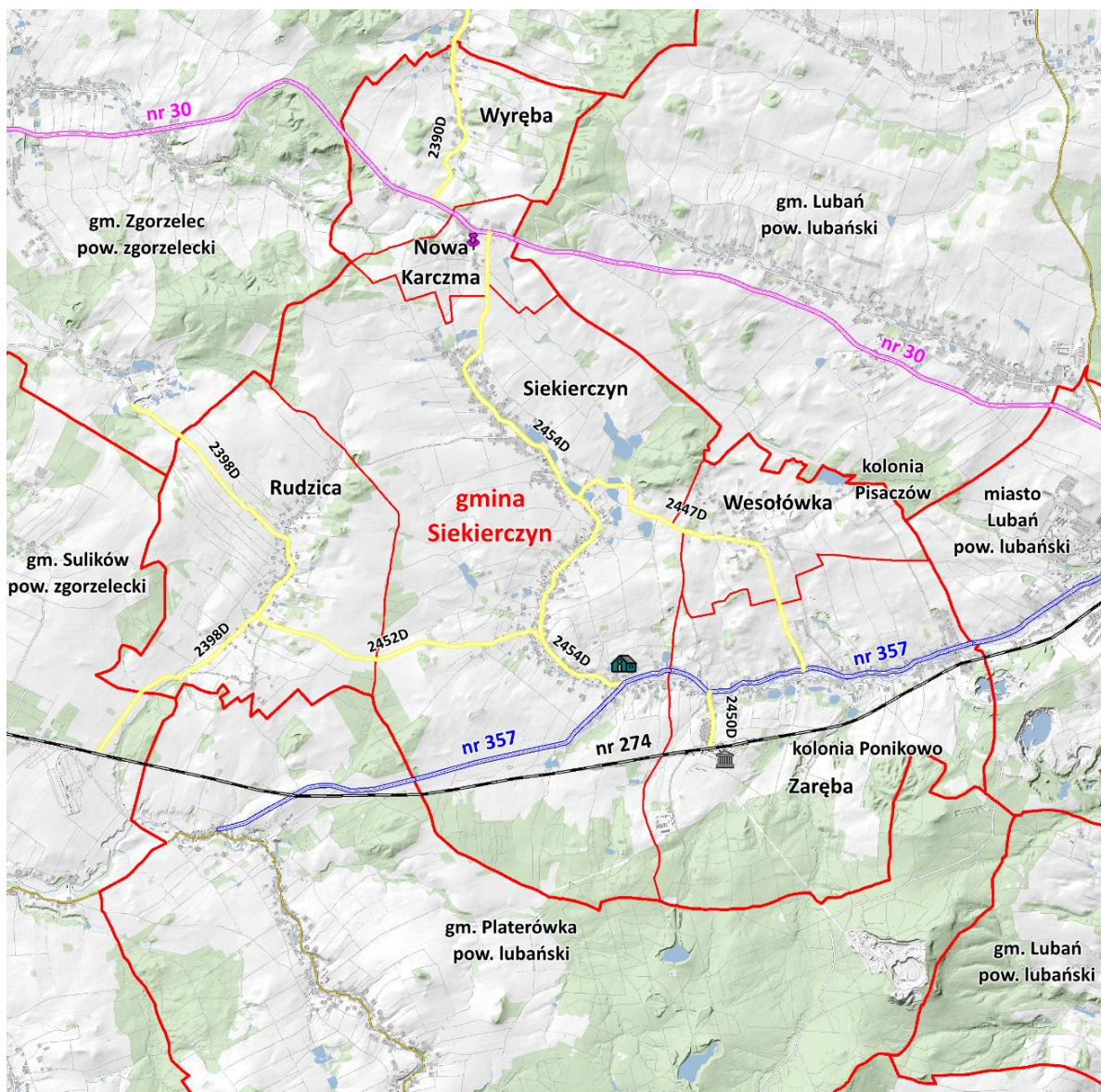
3.2. Klimat

Pod względem klimatycznym zachodnia część Pogórza Izerskiego leży w regionie zgorzeleckim, który charakteryzuje się najłagodniejszym klimatem w Sudetach. Obszar gminy

charakteryzuje się średnią temperaturą roczną w granicach 7 - 8 °C. Okres wegetacji rozpoczyna się w drugiej połowie marca i trwa 220 dni. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, a najzimniejszym styczeń. Roczna suma opadów wynosi 700-800 mm. Wiatry wieją głównie z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego. Są to korzystne warunki klimatyczne do rozwijania produkcji rolnej, jak też do celów rekreacyjno-turystycznych.

3.3. Ukształtowanie terenu i złoża udokumentowane

Wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski opracowanej w 2018 r. obszar gminy należy do makroregionu Przedgórze Zachodniosudeckiego i mezoregionu Pogórze Izerskie. Pod względem geograficznym leży w dorzeczu rzeki Kwisy i Nysy Łużyckiej. Wyróżnić tu można Wysoczyzną Siekierczyńską i Wzgórze Zalipiańskie. Najwyżej położone są północne i zachodnie fragmenty gminy w rejonie Nowej Karczmy i Wyręby (powyżej 300 m n.p.m.), gdzie dominuje wzgórze Pastwa o wysokości 334 m n.p.m. Spod wzgórza wypływa Siekierka, największy i najważniejszy miejscowy potok wpadający do Kwisy w na terenie miasta Lubań (lewostronny dopływ Kwisy). Najniżej położony punkt o wysokości 220 m n.p.m. leży w dolinie Siekierki, na granicy obrębu Zaręba i miasta Lubań. Ogólnie jest to teren o charakterze przejściowym od pasm górskich Sudetów do Niziny Śląsko-Łużyckiej. Krajobraz powstawał w wyniku działalności lodowca, a częściowo ukształtowany i przeobrażony przez człowieka. Efektem tego są wyrobiska złóż, hałdy pokopalniane, liczne zbiorniki wodne. Z udokumentowanych złóż naturalnych jedynie zachodnie krańce złoża „Księgniki I”, kamienie łamane i bloczne (dawniej złoża „Józef”) położone są we wschodniej części obrębu Zaręba. Złoże było wydobywane przez Łużyckie Kopalnie Bazaltu, obecnie wydobywania na terenie gminy zaniechano, część wyrobiska zalano wodą, część zalesiono. W Wesołównie znajduje się nieczynny kamieniołom bazaltu proponowany do objęcia ochroną prawną jako użytek ekologiczny. W gminie znajdują się tereny górnicze, o niedużym zasięgu, głównie na terenie lasów, ale związane ze złożami sąsiednich gmin: Sławnikowice i Gozdanin (piaski i żwir), Bukowa Góra, Księgniki, Księgniki Północ (kamienie łamane i bloczne). Wg danych ewidencji gruntów i budynków użytki kopalne zajmują 20,34 ha i stanowią 0,4% powierzchni gminy. Zlokalizowane są w 7 miejscach w 4 obrębach: Rudzica, Siekierczyn, Wesołówka, Zaręba. Największa powierzchnia użytków kopalnych położona jest w Zarębie 19,61 ha i związana była z wydobywanym w latach ubiegłych bazaltu. Pozostałe użytki kopalne, o niedużej powierzchni stanowią wyrobiska piasku, żwiru na skalę lokalną. Część z nich samoistnie zarosła. Tereny działalności przemysłowej położone w Zarębie związane są ze złożem bazaltu „Bukowa Góra” występującym na terenie gminy Platerówka i ze złożem „Księgniki I” (dawnie złożo bazaltu „Józef”) występującym na terenie miasta Lubania. Na terenie gminy złożo nie jest już wydobywane, jedynie kopalnia prowadzi działalność przeróbczą. Nie zakłada się eksploatacji występujących w okolicy Siekierczyna pokładów węgla brunatnego.

LEGENDA

Położenie gminy w regionie i główna sieć komunikacyjna:

- droga krajowa
- droga wojewódzka
- droga powiatowa
- linia kolejowa jednotorowa
- stacja paliw
- stacja kolejowa

- Urząd Gminy
- Zaręba** obręb ewidencyjny, miejscowość główna
- Ponikowo** kolonia
- granica obrębu
- granica gminy Siekierzyn / gmin sąsiednich

Rys. 1. Ogólne położenie gminy Siekierzyn

3.4. Wody powierzchniowe i podziemne

Na terenie gminy występują dobre warunki wodne. Pod względem hydrograficznym gmina położona jest w obszarze wododziału rzeki Nysy Łużyckiej i Kwisy. Kwisa płynie przez całe Pogórze Izerskie, na wschód od gminy, jest najdłuższym dopływem Bobru. Nysa Łużycka przepływa na zachód od gminy, jest dopływem Odry. Obszar gminy odwadniany jest przez 5 cieków naturalnych, o łącznej

długości 21,65 km, w zdecydowanej większości przez Siekierkę o całkowitej długości 15,30 km (w granicach gminy ok. 12,00 km). Siekierka przepływa przez obszary zabudowane Siekierczyna i Zaręby oraz obszary rolne w Nowej Karczmie. Pozostałe ciek naturalne gminy to:

- Lipniak o długości ok. 4,90 km, przepływa przez Rudzicę i Siekierczyn, dopływ Włosienicy;
- Gozdnicza o długości ok. 1,00 km, przepływa przez Wesołówkę, dopływ Siekierki;
- Żarecki Potok o długości ok. 2,10 km, przepływa przez Wyrębę, dopływ Nysy Łużyckiej;
- Trójnica o długości ok. 1,50 km przepływa przez Nową Karczmę, Wyrębę, dopływ Jędrzychowickiego Potoku.

Cieki naturalne administrowane są przez PGW Wody Polskie Nadzór Wodny w Lubaniu (Siekierka i Gozdnicza) i Nadzór Wodny w Zgorzelcu (Lipnika, Trójnica i Żarecki Potok). Lokalnie za ciek naturalny uznawany jest też „potok Pstrążna” o długości ok. 3,60 km, przepływający przez Zarębę, kolonię Ponikowo i Lubański Wielki Las. To prawostronny dopływ Siekierki, o bardzo meandrującym korycie, proponowany do ochrony prawnej w formie użytku ekologicznego. Największe zagęszczenie cieków jest w obrębie Siekierczyn 8,27 km, przez którego przepływają 2 ciek naturalne, Siekierka i Lipniak oraz w Wyrębie, gdzie przepływają Żarecki Potok i Trójnica na łącznej długości 3,52 km. Ciek gminne generalnie są płytkimi potokami, zasilanymi wodami spływającymi z gruntów rolnych, w wielu miejscach zdrzewione, zakrzewione, niedrożne, o zniszczonych urządzeniach i brzegach. Po przeprowadzeniu inwentaryzacji terenowej stwierdzono, że stan techniczny cieków na wielu odcinkach jest zły i wymaga poprawy, łącznie dotyczy to ok. 63,0% długości cieków. W 2007 r. Żarecki Potok był oddany gruntownej konserwacji, stąd obecnie ciek ten wymaga bieżących konserwacji. Potok Pstrążna planowany jest do objęcia ochroną prawną, stąd jego stan powinien być zbliżony do naturalnego. W aktualizacji planu przeanalizowano również stan geodezyjno-prawny cieków z którego wynika, że: ciek mają nieprawidłowe oznaczenie użytku, wiele działek i różnych właścicieli gruntów przez które przepływają, inny przebieg ciek niż wskazują granice działek ewidencyjnych, a w 43 miejscach działki cieków są podzielone przez działki drogowe. Wg stanu prawnego grunty pod wodami płynącymi w większości są we władaniu Marszałka Województwa Dolnośląskiego 9,27 ha (52,8% powierzchni cieków), a do gminy Siekierczyn należy 6,32 ha (36,0%). Najbardziej uregulowanym ciekem pod względem geodezyjno-prawnym jest tylko Siekierka w Zarębie i Lipniak w Rudzicy. W gminie nie występują tereny zalewane wodami rzek, bezpośrednio narażone na powódź, nie ma wybudowanych wałów przeciwpowodziowych i folderów zalewowych. W obrębie Siekierczyn zlokalizowano jedynie tereny narażone na zalanie, które położone są w środkowej części wsi, w obszarach zabudowanych wzdłuż Siekierki, na powierzchni ok. 1,00 ha. Ważniejsze ciek w obszarach zabudowanych wsi Rudzica, Siekierczyn i Zaręba mają mury oporowe, które są w średnim stanie technicznym, na niektórych odcinkach w złym. Brak jest punktów monitoringowych

jakości wód powierzchniowych. Na stan czystości wód wpływa niepełny system kanalizacji sanitarnej oraz spływ powierzchniowy wód z pól uprawnych (zboż, rzepaku, kukurydzy).

Grunty pod wodami powierzchniowymi zgodnie ze stanem w ewidencji gruntów i budynków zajmują 60,03 ha tj. 1,2% powierzchni gminy. Największy udział w powierzchni tych wód stanowią grunty pod stawami 35,17 ha (58,6%) i ciekami naturalnymi 17,57 ha (29,3%). Największe kompleksy stawów znajdują się w Siekierczynie (ok. 55,00 ha) i w Zarębie (ok. 25,00 ha). Stawy i zbiorniki wodne powstały głównie wzdłuż Siekierki i jej dopływów, cieką Gozdnicy i w parkach zabytkowych. Ponad połowa z nich jest w dobrym stanie, są zadbane, ogrodzone, z prowadzoną hodowlą ryb. Wokół stawów stwierdzono zróżnicowaną roślinność, a tworzące się przy nich ekosystemy podnoszą różnorodność biologiczną obszaru. Większość gruntów stawów, zbiorników wodnych jest własnością prywatną (ok. 125). Mniejsze zbiorniki wodne i stawy hodowlane niewykazane w ewidencji gruntów i budynków zinwentaryzowano w terenie na powierzchni 38,00 ha, z tego najwięcej w Siekierczynie (18,31 ha). W większości są to tereny prywatne, w dobrym stanie technicznym. Część małych oczek wodnych powstała samoistnie na nieużytkach, nieczynnych wyrobiskach pokopalnianych, natomiast wyrobisko Łużyckiej Kopalni Bazaltu w Zarębie również częściowo zalano wodą (ok. 2,50 ha). W Wesołównie wzdłuż cieką Gozdnica powstał nowy kompleks hodowlany, prywatny, głównie na łąkach i terenach zadrzewionych o łącznej powierzchni ok. 4,00 ha. W gminie stwierdzono łącznie 148 zbiorników wodnych na powierzchni ok. 73,00 ha, w tym 65 to stawy hodowlane zajmujące 53,49 ha.

Grunty pod rowami zajmują 7,20 ha (12,0%), większości są to działki prywatne. Zagęszczenie sieci rowów jest nierównomierne, szczególnie większe jest w południowej części gminy niż w północnej, bardziej pagórkowatej. Po przeprowadzeniu inwentaryzacji terenowej i danych z PGW Wody Polskie określono lokalizację i długość rowów, która wynosi 90,63 km, przy czym rowy w dobrym stanie technicznym stanowią 18,98 km (21,0% sieci), w złym 55,21 km (60,9% sieci). Stwierdzono również, że 12,77 km rowów (14,1% sieci) nie istnieje w terenie, ponieważ zostały zaorane, przekształcone na inne użytki. Ok. 4,00 km rowów poprowadzono w rurociągu. Łączna długość rowów istniejących wynosi 77,86 km, a najwięcej jest ich w Siekierczynie, Zarębie, Rudzicy. Do polepszenia stanu rowów i ich przepustów przyczyniła się w dużej mierze modernizacja dróg. Na skutek lokalnych podmokłości i sąsiedztwa terenów zadrzewionych, rowy w wielu miejscach przekształciły się w pasy zadrzewień, zakrzewień śródpolnych. Do złego stanu rowów i ich urządzeń przyczynił się brak bieżących konserwacji, zaprzestanie produkcji rolnej na przyległych polach, przeznaczanie gruntów na cele inwestycyjne lub leśne. Część urządzeń technicznych znajdujących się na rowach, jest zniszczona i niedostosowane do szerokości sprzętu rolniczego.

Tereny odwadniane rowami melioracyjnymi i ciekami naturalnymi zajmują ok. 580,00 ha, natomiast tereny zdrenowane ok. 1650,00 ha, co stanowi 33,4% powierzchni gminy. Występują we wszystkich obrębach, gdzie zajmują one od 11,1% (Wesołówka) do 67,0% (Rudzica) powierzchni.

W wielu miejscach sieć drenarska jest już przestarzała, niedrożna, zniszczona, a w jej zasięgu mogą występować grunty podmokłe. Obecnie takie tereny zajmują 86,51 ha i położone są w Siekierczynie, Rudzicy i w Wesołównie, głównie wzdłuż cieków Lipniak i Gozdnic. Grunty podmokłe chociaż sprzyjają środowisku naturalnemu utrudniają produkcję rolną, a część z nich jest odłogowana.

Teren gminy w małym stopniu jest narażony na infiltrację zanieczyszczeń do wód podziemnych. Obszary takie łącznie zajmują 22,33 ha i położone są w obrębach: Nowa Karczma, Siekierczyn, Wyręba. W porównaniu do ustaleń planu z 2005 r. stwierdzono, że: powierzchnia wód powierzchniowych zwiększyła się o 42,00 ha z tego najwięcej w Siekierczynie o 23,00 ha, gdzie głównie przybito zbiorników wodnych; rozbudowano sieć kanalizacji sanitarnej i powstało wiele przydomowych oczyszczalni ścieków; część z przebudowanych dróg ma już odwodnienia; na gruntach rolnych wprowadzono zadarnienia i zadrzewienia, zachowane zostają kępy drzew, oczka wodne, naturalne podmokłości, nieużytki; część cieków, zbiorników wodnych i rowów poddano konserwacji.

Na obszarze gminy występują 2 rodzaje wód podziemnych: wody szczelinowe występujące w obrębie pokryw bazaltowych oraz wody warstwowe występujące w utworach trzeciorzędowych i czwartorzędowych. Poziom użytkowy wód podziemnych w utworach trzeciorzędowych występuje w obszarze Nowa Karczma i Rudzica, a poziom użytkowy wód podziemnych w utworach czwartorzędowych występuje w pozostałej części gminy. Utwory czwartorzędowe to piaszczysto-żwirowe osady wodnolodowcowe i rzeczne (dolina Siekierki i jej dopływów). W granicach gminy nie występuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych i związane z nimi strefy ochronne. Badania wód podziemnych w ramach monitoringu diagnostycznego przeprowadzone w latach 2010-2013 przez PIG na terenie gminy Siekierczyn oraz przez WIOŚ na obszarach przyległych do gminy wykazały, że wody podziemne posiadają zróżnicowaną jakość, odpowiadały IV i III klasie jakości tj. odpowiednio niezadawalającej i zadawalającej jakości wód, a tereny sąsiednie wykazywały II i III klasę jakości tj. dobrą i zadawalającą jakość wód podziemnych.

3.5. Lasy i zadrzewienia

Południowa część gminy wchodzi w skład dużego, zwartej kompleksu leśnego „Lubański Wielki Las”, który łącznie zajmuje ok. 2500,00 ha. Tworzą go głównie monokultury sosnowe, świerkowe oraz las mieszany. W lesie pozostały ślady górniczej działalności jako wyrobiska pokopalniane czasem wypełnione wodą m.in. Łomy i Łomna, Bukowa Góra, Kamienna Góra. Pozyskiwano tu m.in. bazanit. Posiada dużą wartość przyrodniczą. Lasy, grunty leśne, grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują 895,50 ha i pokrywają 18,2% powierzchni gminy. Największe kompleksy usytuowane są na obrzeżach obrębów: Siekierczyn, Zaręba, Wyręba, Rudzica (od 60 do 300 ha). Jest to związane z ukształtowaniem terenu czego częścią są m.in. Gronkowskie Wzgórza,

Sławnikowskie Wzgórza, Zalipiańskie Wzgórza. Lasy i grunty leśne zajmują 846,77 ha, grunty zadrzewione i zakrzewione 0,12 ha, a grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych 48,61 ha. Największy stopień lesistości występuje w: Zarębie (31,3%), Wyrębie (21,2%) i Siekierczynie (17,2%), najniższy w Wesołowce i w Nowej Karczmie (ok. 6,0%). Zadrzewienia położone są najczęściej wzdłuż dróg, cieków naturalnych i zbiorników wodnych lub jako zwarte skupiska śródpolne oraz w terenach zabudowanych. W Zarębie część zadrzewień samoczynnie powstała na terenach dawnych wyrobisk pokopalnianych. Gospodarką leśną gminy zajmują się 2 Nadleśnictwa: Pieńsk i Świeradów. Do Nadleśnictwa Pieńsk należy ok. 277,00 ha (37,4% lasów, gruntów leśnych i zadrzewionych) położonych we wszystkich obrębach, z tego najwięcej w Siekierczynie 155,62 ha. Do Nadleśnictwa Świeradów należy ok. 463,00 ha lasów, gruntów leśnych oraz zadrzewionych (62,6%), położonych w 2 obrębach, Siekierczyn i Zaręba. Pozostałe lasy, zadrzewienia i zakrzewienia są własnością gminną (ok. 37,00 ha), SP KOWR (ok. 29,00 ha) i prywatną (ok. 90,00 ha). W porównaniu do stanu z 2005 r. powierzchnia lasów, gruntów zadrzewionych i zakrzewionych zwiększyła się o 60,85 ha, a stopień lesistości o 1,0%. W tym samym czasie przybyło 36,18 ha (0,7%). Największy wzrost wystąpił w Zarębie o 36,75 ha (o 2,9%) i w Rudzicy o 12,50 ha (o 1,6%).

3.6. Gleby

W strukturze użytkowania ziemi największą powierzchnię zajmują grunty rolne 3784,58 ha (76,9%), stąd głównym typem użytkowania gminy jest typ rolny. W poszczególnych obrębach udział tych gruntów jest wysoki od 61,6% w Zarębie do 90,2% w Wesołowce. Udział gruntów leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych w obrębach jest niższy, stąd określono 3 typy użytkowania ziemi: wybitnie rolne w obrębach Nowa Karczma, Rudzica i Wesołówka, rolne w Siekierczynie i rolne z udziałem leśnego w Wyrębie i w Zarębie. Pozostałe grunty to: grunty zabudowane i zurbanizowane 271,56 ha (5,4%), grunty pod wodami 17,66 ha (0,4%), nieużytki 26,64 ha (0,4%) i tereny różne 1,43 ha (0,1%). To rejon o polowym z udziałem paszowego kierunku produkcji rolnej. W użytkach rolnych zdecydowanie przeważają grunty orne 2602,28 ha (69,2% użytków rolnych). Użytki zielone zajmują 908,75 ha (24,2%), z przeważającą powierzchnią łąk 609,12 ha (16,2%) w porównaniu do pastwisk 299,63 ha (8,0% użytków rolnych). Udział gruntów ornich do użytków zielonych pozwolił wyodrębnić następujące kierunki produkcji rolnej: polowy z udziałem paszowego w obrębach Nowa Karczma, Rudzica, Siekierczyn, Wyręba i Zaręba, polowy w Wesołowce. Stosunkowo małą powierzchnię zajmują sady 19,18 ha (0,5%) z tego w obrębach: Siekierczyn, Wesołówka i Zaręba do 10,00 ha. Część sadów jest już zlikwidowana. Pozostałe użytki rolne zajmują 227,73 ha (6,1%), stanowią je grunty rolne zabudowane (137,63 ha), grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych (48,61 ha), grunty pod stawami hodowlanymi (35,17 ha) i grunty pod rowami (6,32 ha).

Z uwagi na ukształtowanie terenu, budowę podłoża, warunki wodne i klimatyczne obszar charakteryzuje się zróżnicowaniem pokrywy glebowej. W przeważającej części występują: gleby biellicowe i pseudobiellicowe ok. 70,0% i brunatne właściwe i brunatne wyługowane ok. 21,0%, mady zajmują ok. 9,0%, a gleby murszowo-mineralne ok. 1,0%. W gleboznawczej klasyfikacji gruntów ornych największą powierzchnię zajmuje klasa IVa (44,3%) i IIIb (20,7%), natomiast najmniejszą klasa VI (1,4%). Klasy I nie ma, a klasy II położone są tylko w Zarębie na powierzchni 0,89 ha. Gleby klasy IIIa występują tylko w Rudzicy, Siekierczynie, Wesołówce i w Zarębie (4,2%). W gleboznawczej klasyfikacji użytków zielonych również przeważa klasa III (41,7%) i IV (47,3%), natomiast najmniejszą powierzchnię stanowi klasa VI (1,3%). Na terenie gminy nie ma użytków zielonych klasy I, a klasy II o powierzchni 0,26 ha położone są tylko w Zarębie. Wyodrębnić można tu gleby średniej i słabej jakości, a wskaźnik bonitacji gleb dla gminy wynosi 54 pkt./ha, w tym dla gruntów ornych 54 pkt./ha, dla użytków zielonych 51 pkt./ha. Gleby średnie o wskaźniku od 53 do 61 pkt./ha występują w obrębach: Rudzica, Wesołówka, Siekierczyn i Zaręba, gleby słabe o wskaźniku 41 i 47 pkt./ha występują w Nowej Karczmie i Wyrębie, stąd zaliczono je do obszarów ONW jako obszar Typu specyficznego strefy I. Wskaźnik Waloryzacji Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej określony według IUNG BIP dla gminy Siekierczyn znajduje się w przedziale 71,0 – 80,0 punktów. W porównaniu do stanu z 2005 r. stwierdzono zmiany powierzchni gruntów ornych i użytków zielonych oraz w ich gleboznawczej klasyfikacji. Łącznie powierzchnia gruntów ornych zwiększyła się o 32,47 ha, użytków zielonych zmniejszyła się o 71,38 ha.

Na terenie gminy wyróżniono 9 kompleksów uprawowych (w tym 7 dla gruntów ornych, 2 dla użytków zielonych), które określają przydatność do uprawy roślin o różnych wymaganiach glebowych. Największy obszar gruntów ornych zajmuje Kompleks 3 – pszenno-wadliwy (ok. 41,0%), Kompleks 2 – pszenno-dobry (ok. 33,0%), 5 – żytni dobry (ok. 20,0%). Uprawy polowe są zgodne z kompleksami rolniczej przydatności gleb, gdzie dominują pszenica, żyto, rzepak jako roślina przemysłowa, w ostatnich latach kukurydza z przeznaczeniem na biomasę, w mniejszym stopniu na ziarno. Na potrzeby własne uprawia się rośliny okopowe, owoce i warzywa. Nie stwierdzono tu upraw specjalistycznych na dużą skalę. Łąki i pastwiska należą do 2 Kompleksów, gdzie przeważającym jest Kompleks 2 - użytki zielone średnie (ok. 97,0%). Mimo dobrej jakości użytków zielonych, hodowlą zwierząt zajmują się pojedyncze gospodarstwa w Siekierczynie, Zarębie, Wyrębie Nowej Karczmie i w Wesołówce, głównie bydła i koni, stąd część użytków zielonych została zaorana, a część odłogowana, z oznaczeniem na inwestycje budowlane.

Zagrożenie erozją jest we wszystkich obrębach i obejmuje ok. 2700,00 ha (55,0% powierzchni gminy). Oceniono, że zagrożenie erozją wodną jest słabsze od zagrożenia erozją wietrzną. Z uwagi na skalę zagrożenia oceniono, że erozja wodna o małym natężeniu obejmuje 21,5% powierzchni gminy, erozja, która nie występuje lub jest o bardzo małym natężeniu obejmuje 29,6% powierzchni gminy,

a erozja o silnym i średnim natężeniu obejmuje 3,9% powierzchni gminy. Zagrożenie erozją wietrzną występuje we wszystkich obrębach i jest ono silniejsze. Skalę tego zagrożenia oceniono na silne, średnie i słabe: erozja wietrzna o silnym natężeniu obejmuje 5,1% powierzchni gminy, erozja o średnim natężeniu obejmuje 35,1% powierzchni gminy, erozja słabym natężeniu obejmuje 14,8% powierzchni gminy. Czynniki, które nasilają erozję to: uprawy wielkoobszarowe, likwidowanie zadrzewień, zakrzewień śródpolnych, sadów, zaorywanie łąk, pastwisk, dróg i rowów, stosowanie ciężkiego sprzętu mechanicznego, zbyt intensywna lub nieprawidłowa uprawa, słabsza jakość gleb, które są bardziej wrażliwe na suszę i wywiewanie cząstek organicznych. Spływ powierzchniowy wody przyczynia się również do niszczenia nawierzchni dróg służących do transportu rolnego, powstawaniu w nich licznych kolein, wyrw, nierówności i wymywaniu poboczy. Szczególnie występuje to na drogach o nawierzchni gruntowej, tłuczniowej, bez zadrzewień, położonych na terenach otwartych, intensywnych upraw. Z opracowań wynika, że w gminie jest też zagrożenie suszą o skali: gleby podatne na suszę (występują na całym obszarze gminy), gleby bardzo podatne na suszę (występują w obrębach: Wyręba, Nowa Karczma, Rudzica, Wesołówka) - dominują, gleby średnio podatne na suszę (występują na całym obszarze gminy), gleby mało podatne na suszę (występują głównie w środkowej i zachodniej części gminy). W wyniku inwentaryzacji terenowej i analizy danych egib stwierdzono zmiany w użytkowaniu gruntów, które zaszły na powierzchni 524,25 ha tj. 10,6% powierzchni gminy. Ze względu na rodzaj użytków, największe zmiany zaszły w powierzchni łąk 256,65 ha, pastwisk 70,90 ha oraz gruntów ornych 155,60 ha, znacznie mniejsze w powierzchni dróg, nieużytków, sadów i dotyczą 41,10 ha. Łącznie użytki zielone, które zamieniono na inny użytek (najczęściej grunty orne) zajmują 327,55 ha, a nowe tereny zadarnione 157,41 ha. Większość gruntów przekształconych na inne użytki stanowi własność prywatną. Zmiany w sposobie użytkowania gruntów spowodowały zmianę głównego kierunku produkcji rolnej w gminie i w 2 obrębach, Nowa Karczma i Siekierzyn: z polowego z udziałem paszowego na polowy. Obecnie grunty orne zajmują 2794,58 ha i 74,4% w porównaniu do użytków zielonych 738,61 ha i 19,7%. Obszar, na którym zaszły trwałe zmiany w użytkowaniu gruntów wymaga aktualizacji w egib. Grunty odłogowane zajmują powierzchnię 425,87 ha w tym 163,04 ha to grunty orne, 7,30 ha sady, 140,34 ha łąki i 106,78 ha pastwiska, 8,41 ha drogi. Występują w każdym obrębie z tego najwięcej w Siekierzynie 160,78 ha i w Zarębie 115,16 ha, w obrębach o najwyższym stopniu lesistości, gęstej sieci wodnej i drogowej, linii kolejowej, a także o dużym rozdrobnieniu gruntów gospodarstw rolnych. W Rudzicy, Siekierzynie, Wyrębie i w Zarębie udział odłogowanych użytków zielonych jest zdecydowanie większy niż gruntów ornych. W porównaniu do stanu egib odłogowanych jest 6,3% gruntów ornych, 27,2% użytków zielonych, 38,1% sadów, 4,9% dróg. Analiza danych egib wykazała, że odłogowane są gleby od II do VI klas bonitacyjnych, ale zdecydowana większość z nich to gleby dobrej i średniej jakości (klas III i IV), korzystnie położone, o dobrych warunkach uprawy. Na gruntach

odłogowanych wyróżniono tereny zadrzewione, zakrzewione na powierzchni 150,89 ha (35,4% odłogów) oraz objęte sukcesją leśną na powierzchni 177,03 ha (41,6% odłogów). Są to tereny od dawna nie biorące udziału w produkcji rolnej (okres kilkuletni), słabszej jakości gleb, zlokalizowane przy lasach lub w ich enklawach, przy użytkach kopalnych, zakładach przemysłowych, nieużytkach, wzdłuż cieków i zbiorników wodnych, w obniżeniach terenowych. Z inwentaryzacji terenowej wynika, że część gruntów odłogowanych znajduje się w obszarach podmokłych, co również jest powodem ich odłogowania (ok. 22,34 ha w 3 obrębach). Przyczyną pojawienia się gruntów odłogowanych są warunki terenowe jak i społeczne (np. brak użytkownika i hodowli zwierząt, cele nierolnicze).

3.7. Zabytki i obiekty cenne kulturowo

Na terenie gminy znajduje się wiele śladów dziedzictwa kulturowego i historycznego. Ewidencją zabytków objęto 346 obiektów z tego do Rejestru Zabytków Województwa Dolnośląskiego wpisano 18 (pojedynczo lub zespołowo). Do najciekawszych obiektów zaliczono:

- kościół parafialny pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Rudzicy pochodzący z XIV w. wraz z terenem przykościelnym;
- kościół parafialny pw. św. Antoniego z Padwy w Siekierczynie, dawniej ewangelicki, obecnie katolicki wraz z terenem przykościelnym z XVIII w.;
- kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Zarębie wraz z terenem przykościelnym z połowy XIX w., rzymsko-katolicki, neogotycki;
- pałac wraz z parkiem przy ul. Parkowej i pałac wraz z parkiem przy ul. Bazaltowej w Zarębie, który kształtem przypomina budynek wiedeńskich koszar;
- zespół dworski w Wyrębie, który powstał w połowie XIX w. i zachował swój kształt;
- domy mieszkalne w Siekierczynie, Zarębie, Rudzicy budowane jako przystępowe, szachulcowe lub typu muru pruskiego.

Z innych ciekawych obiektów to:

- 1) w Rudzicy – krzyż pokutny w kształcie krzyża maltańskiego, zabytkowa zagroda, dawna szkoła, figura Ojca Pio, kapliczki przydrożne;
- 2) w Siekierczynie – zespół dworsko-folwarczny, Dom Ludowy, Gminny Ośrodek Kultury, budynek: poczty, szkoły i SKR, spichlerz, drewniana wieża do suszenia węży strażackich, wiadukt kolejowy, kapliczki przydrożne;
- 3) w Wyrębie - dawny transformator;
- 4) w Zarębie – cmentarz bezwyznaniowy za torami, Dom Kultury, dworzec kolejowy, wiadukt kolejowy, kapliczki przydrożne.

W gminie znajdują się 2 założenia pałacowo-parkowe i 1 założenie dworskie:

- park w Zarębie przy ul. Parkowej, gdzie zachowało się kilka cennych obiektów, zbiorników wodnych (stawów) i drzew o walorach pomnikowych. Ogólnie jest w dobrym stanie;
- park w Zarębie przy ul. Bazaltowej, gdzie rośnie wiele pomników przyrody i drzew o walorach pomnikowych. Ogólnie jest w średnim stanie;
- park w Wyrębie, który związany jest z dawnym dworem, ogólnie jest w średnim stanie.

Na terenie gminy znajduje się 5 cmentarzy zabytkowych: 2 w Rudzicy, 2 w Siekierczynie, 1 w Zarębie. Funkcjonują one częściowo jako czynne cmentarze, częściowo jako tereny zieleni przykościelnej.

Obszar gminy jest rozpoznany pod względem archeologicznym. Zgodnie z wykazem zabytków dla powiatu lubańskiego stwierdzono tu 29 stanowisk archeologicznych. Najczęściej zakwalifikowano obszary, na których widoczne są ślady osadnictwa z okresu późnego średniowiecza. W Zarębie odkryto ślady grobu całopalnego z epoki brązu. Największymi obszarami koncentracji reliktyw archeologicznych są: Siekierzyn (13 stanowisk i obszarów archeologicznych) i Zaręba (11).

Cała starsza zabudowa miejscowości wykazuje cechy regionalnej zabudowy łużyckiej. Wsie są typu łańcuchowego, z czytelną strukturą funkcjonalno-przestrzenną. Wiele budynków pozostało w dawnym stylu zabudowy. Wsie Siekierzyn i Zaręba prawie w całości objęto strefą B ochrony konserwatorskiej. Strefę A ścisłej ochrony konserwatorskiej wyznaczono w:

- Rudzicy, obejmująca kościół wraz z otoczeniem, krzyż pokutny i cmentarz zabytkowy;
- Siekierczynie, obejmująca kościół i cmentarz zabytkowy wraz z otoczeniem;
- Wyrębie, obejmująca założenie dworskie;
- Zarębie, obejmująca kościół zabytkowy wraz z otoczeniem, 2 pałace i 2 parki.

W Rudzicy, Siekierczynie, Wyrębie i Zarębie wyznaczono obszar zabytkowy jako Historyczny układ ruralistyczny wsi. Z uwagi na rodzaj tego obszaru wyznaczono w nim 3 strefy ochrony:

- Strefę ochrony archeologicznej zespołu pałacowo-parkowego w Zarębie;
- Strefę obserwacji archeologicznej miejscowości o wczesnej metryce historycznej w Rudzicy, Siekierczynie, Wyrębie i w Zarębie;
- Strefę intensywnego osadnictwa średniowiecznego w Siekierczynie i w Zarębie.

Po inwentaryzacji terenowej i w wyniku konsultacji z Gminą stwierdzono, że część obiektów zabytkowych w miarę możliwości jest odnawiana, prowadzone są na nich prace remontowo-konserwacyjne, np. wymiana dachu, wprowadzane nowe zabezpieczenia, odwodnienia. Prowadzone są też starania o pozyskiwanie środków na renowację zabytków z różnych funduszy. Najbardziej zły stan techniczny dotyczy dużych obiektów, w tym 2 założeń pałacowo-parkowych oraz ich budynków mieszkalnych i gospodarczych. Mają zniszczone elewacje, zdobienia, pokrycia dachowe, ogrodzenia. Brak remontów i zagospodarowania może doprowadzić do całkowitej dewastacji tych obiektów.

W lepszym lub dobrym stanie technicznym są obiekty zabytkowe przeznaczone na cele mieszkalne, publiczne i użytkowane m.in. kościoły, Dom Kultury, budynek poczty, dworzec kolejowy, dawna szkoła, Dom Ludowy, świetlice wiejskie.

Fot. 1. Zabytkowy pałac i park przy ul. Bazaltowej – obręb Zaręba

3.8. Formy ochrony przyrody istniejące i projektowane

Obecne obszary przyrodnicze objęte różnymi formami ochrony na terenie gminy to:

1. **Pomniki przyrody ożywionej** – 60 pomników przyrody ożywionej (127 drzew pomnikowych), które stanowią pojedyncze drzewa, grupy drzew, szpalery i aleje. Najczęściej występującymi gatunkami są: Dąb szypułkowy, Lipa drobnolistna, Jesion wyniosły, Klon jawor i Kasztanowiec biały. Najwięcej pomników przyrody jest w Zarębie 29, gdzie rośnie 34 drzew pomnikowych z tego najwięcej w parku zabytkowym przy ul. Parkowej oraz w Siekierczynie 18 pomników, gdzie rośnie 64 drzew pomnikowych z tego najwięcej przy drodze powiatowej Zaręba – Wesołówka – Siekierczyn. W Wyrębie znajduje się pomnik przyrody wzdłuż drogi powiatowej, którego stanowi szpaler 11 drzew, w tym 10 Kasztanowców białych i 1 Kasztanowiec czerwony. Nadzór nad pomnikami przyrody sprawuje Wójt Gminy Siekierczyn. Drzewa zostały objęte ochroną prawną na mocy Uchwały Rady Gminy Siekierczyn w 2000 r. i 2004 r., a 1 pomnik w Siekierczynie powstał na mocy Rozporządzenia Wojewody Jeleniogórskiego w 1994 r. Na terenie gminy nie stwierdzono czynników zagrażających drzewom pomnikowym, jedynie teren wokół nich często ulega sukcesji naturalnej, w wyniku tego

pomniki tracą swoją atrakcyjność, co dotyczy m.in. niepielęgowanych parków. Mimo tego wykonywane są na nich prace pielęgnacyjne. W gminie nie ma pomników przyrody nieożywionej ani obiektów proponowanych do takiej ochrony. W porównaniu do ustaleń z 2005 r. zmniejszyła się liczba drzew pomnikowych o 16, a największa taka zmiana zaszła w Zarębie, gdzie liczba drzew pomnikowych zmniejszyła się z 41 do 34, w Siekierczynie z 70 do 64, jedynie w Wyrębie pozostała bez zmian. W obrębie Siekierczyn i Zaręba znajdują się drzewa o walorach pomnikowych, do których zaliczono: 2 grupy drzew, rododendronów i skrzydłorzech kaukaski, a także 4 pojedyncze drzewa: Cyprysik groszkowy, Żywotnik zachodni, 2 Topole białe. Proponowane pomniki przyrody - 6, rosną na działkach prywatnych;

2. **Użytek ekologiczny „Jezioro Formoza”** – to otulina leśna z oczkiem wodnym o łącznej powierzchni ok. 3,00 ha, utworzony Uchwałą Rady Gminy Siekierczyn w 2004 r. Stanowią go siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich chronionych gatunków roślin i zwierząt, głównie płazów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Nadzór nad nim sprawuje Polski Związek Wędkarski Okręg Jeleniogórski Koło w Lubaniu, natomiast właścicielem działek jest Gmina Siekierczyn. Do ochrony prawnej w mpzp **w formie użytków ekologicznych wskazano 5 miejsc** na łącznej powierzchni ok. 55,00 ha: „Olszynka koło Mikułowej” w Rudzicy, „Stawy w Siekierczynie”, „Nieczynny kamieniołom bazaltu w Wesółwce”, „Lasek koło Ponikowa” i potok „Pstrążna koło Ponikowa” w Zarębie. Największym planowanym użytkowaniem prawdopodobnie będą Stawy w Siekierczynie na powierzchni prawie 26,00 ha, położone w centralnej części obrębu, obejmujący 10 stawów hodowlanych. Planowane 2 użytki ekologiczne w Zarębie związane z potokiem Pstrążna zajmują ok. 25,00 ha;
3. **Korytarz ekologiczny „Góry Stołowe – zachód” i „Góry stołowe – północ”** – przebiegające przez obręb: Siekierczyn, Wyrębę, Rudzicę, Nową Karczmę i Zarębę. Korytarze zawierają najbardziej leśną część gminy i bazaltowe wyrobiska. Są to korytarze ekologiczne lądowe o znaczeniu ponadlokalnym, wskazane do szczególnej ochrony. W 2011 r. powstała kompletna mapa korytarzy ekologicznych w Polsce o znaczeniu krajowym i kontynentalnym, zawierająca granicę wszystkich korytarzy ekologicznych w tym ww.
4. **Rośliny chronione prawnie lub cenne przyrodniczo** – wg Inwentaryzacji przyrodniczej Gminy Siekierczyn z 2005 r. na terenie gminy stwierdzono 8 gatunków roślin chronionych prawnie na 30 stanowiskach, z tego obecnie tylko 2 gatunki są objęte ochroną częściową na 2 stanowiskach i są to: Dziewięsił bezłodygowy (1 stanowisko, od 2014 r. objęty ochroną częściową) i Wawrzynek wilczełyko (1 stanowisko, od 2014 r. objęty ochroną częściową). Pozostałe gatunki, które nie są już chronione prawnie od 2014 r. to: Bluszcz pospolity (1 stanowisko), Kalina koralowa (1 stanowisko), Konwalia majowa (3 stanowiska), Kopytnik

pospolity (2 stanowiska), Kruszyna pospolita (18 stanowisk) i Porzeczką Czarną (3 stanowiska). Mimo, że obszar ma charakter rolniczy, tylko jeden gatunek z ww. jest gatunkiem łąkowym, natomiast reszta jest związana z obszarem leśnym;

5. **Zwierzęta chronione lub cenne przyrodniczo** – wg Inwentaryzacji przyrodniczej gminy Siekierczyn z 2005 r. na terenie gminy stwierdzono: 6 gatunków nietoperzy, natomiast z ptaków chronionych występują tu: kania rdzawa, kania czarna, bocian biały, brodziec leśny, pliszka górską, gąsiorek, paszkot, perkoz rdzawoszyi, płaskonos, tracz nurogęś. Wśród gatunków płazów i gadów występują między innymi: traszka zwyczajna, grzebieniasta i górską, kumak nizinny, ropucha szara, rzekotka drzewna, żaba trawna, moczarowa, wodna i jeziorkowa, jaszczurka żyworodka oraz zaskroniec zwyczajny, a ssaków m.in. wydra. Miejsca rozrodu i zgrupowania tych gatunków to głównie kompleks stawów w Siekierczynie, „Jezioro Formoza” oraz stawy i tereny podmokłe wsi Zaręby. Obszary te proponuje się objąć ochroną prawną jako użytki ekologiczne. Wraz z opracowaniem Planu Ogólnego Gminy Siekierczyn, który zastąpi dotychczasowe SUIKZP gminy z 2022 r., stanowiska roślin i zwierząt chronionych prawnie zostaną zaktualizowane w dostosowaniu do obecnych przepisów prawnych.
6. **Sieć Econet PL** – niewielka wschodnia część gminy objęta jest granicą obszaru do uzupełnienia i ukształtowania systemu przyrodniczego w nawiązaniu do Koncepcji Econet PL. Wspieranie różnych form ochrony na tym terenie można realizować przez działania takie, jak: zwiększanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej w obszarach przekształconych wskutek działalności człowieka, unaturalnienie krajobrazów rolniczych, leśnych i dolinnych, powiększanie kompleksów leśnych, zwiększanie ciągłości przestrzennej drzewostanów w korytarzach ekologicznych, zachowanie i wprowadzanie zadrzewień śródpolnych, zalesianie gruntów marginalnych, podwyższanie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

W pobliżu granicy gminy Siekierczyn (do 10,00 km) nie ma innych obszarów chronionych prawnie wg ustawy o *ochronie przyrody* takich, jak: obszaru Natura 2000, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego, otuliny, obszaru chronionego krajobrazu, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, pomnika przyrody nieożywionej, użytku ekologicznego czy stanowiska dokumentacyjnego.

Od 1992 r. gmina Siekierczyn należy do „Związku Gmin Kwisa”, którego strategicznym celem jest działanie dla szerokiej ochrony środowiska rzeki Kwisy i jej dorzecza. Jednym z ważniejszych zamierzeń i prac związku gmin było powstanie Parku Krajobrazowego „Doliny Kwisy”. Obecnie Dolina Dolnej Kwisy o powierzchni prawie 5 950,00 ha jest objęta ochroną prawną jako Obszar Natura 2000, specjalny obszar ochrony siedlisk, który zatwierdzono Decyzją Komisji Europejskiej.

Gmina promuje inicjatywy lokalne o charakterze ekologicznym np. sprzątanie wsi podczas „Światowych Dni Ziemi”, organizowanie konkursów „Aktywne i zadbane sołectwo”. Celem tych wszystkich inicjatyw jest kształtowanie ładu przestrzennego i pielęgnacja środowiska naturalnego.

3.9. Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna

Mimo dominacji rolnictwa, jest to obszar atrakcyjny pod względem rekreacyjno-turystycznym, co wynika z jego położenia geograficznego na Pogórzu Izerskim i w zasięgu Sudetów oraz ukształtowania terenu. Infrastrukturę rekreacyjno-turystyczną gminy tworzy:

- a) niebieski szlak pieszy Zawidów – Gryfów Śląski przebiegający przez Wesołówkę, Zarębę, Siekierczyn, Rudzicę. Jest dobrze oznakowany, o małym stopniu trudności, ma charakter regionalny. Przechodzi wzdłuż największych atrakcji kulturowych i przyrodniczych gminy;
- b) szlak rowerowy „Lubański Wielki Las” (pętla) przebiegający przez Wesołówkę, Siekierczyn, Rudzicę, obszary leśne wsi Zaręba. Szlak ten włączono do międzynarodowego szlaku rowerowego Zgorzelec – Jelenia Góra. Tworzą go istniejące drogi utwardzone, głównie asfaltowe, w niewielkim stopniu drogi gruntowe. Jest o różnym stopniu trudności, dobrze oznakowany, posiadający miejsca odpoczynkowe m.in. w Siekierczynie (wiata przy placu zabaw). Szlak w dużej części przechodzi przez „Lubański Wielki Las”, ale jego największymi atrakcjami są dawne nieczynne kopalnie bazaltu: „Kamienna Góra”, „Łużyckie Kopalnie Bazaltu”, „Łomy”, „Łomna”, „Bukowa Góra”, „Wzgórzu Czubatka”;
- c) szlak konny o długości 2,60 km, lokalny, oznaczony w terenie, przebiegający przez obręb Wesołówka i Zaręba, bez typowej infrastruktury towarzyszącej szlakowi konnemu (np. szkółek jeździeckich, stajni lub hoteli dla koni);
- d) punkty widokowe, których wskazano 8, przy drogach istniejących, jednak nie są to miejsca urządzone, oznaczone w terenie, z odpowiednią infrastrukturą czy tablicami informacyjnymi;
- e) teren rekreacyjno-wypoczynkowy w Siekierczynie zrewitalizowany po byłym basenie;
- f) teren rekreacyjny Koła Łowieckiego „Cyranka” i teren w parku przy ul. Parkowej w Zarębie;
- g) parkingi, skwery i miejsca odpoczynku przy obiektach infrastruktury społecznej w każdej wsi;
- h) lokalne punkty gastronomiczno-noclegowe w tym: gospodarstwo agroturystyczne, Dom weselny i restauracja „Pod kasztanem” w Siekierczynie, sklepy spożywcze, stacja paliw w Nowej Karczmie, punkt na terenie rekreacyjnym po dawnym basenie w Siekierczynie.

Z innych miejsc, które w dużym stopniu przyciągają turystów i wpływają na walory krajobrazowo-kulturowe gminy wymienić można:

- a) stawy hodowlane w znacznej większości w dobrym stanie, zadbane, z prowadzoną hodowlą ryb, położone w miejscach spokojnych, z dobrym dojazdem. Część z nich warto wyposażyć w tablice informacyjne, punkty widokowe i ścieżki edukacyjne;
- b) użytek ekologiczny „Jezioro Formoza” położony w Siekierczynie;
- c) były kamieniołom bazaltu w Wesołówce;
- d) Lubański Wielki Las, obejmujący południową część obrębów Zaręba i Siekierczyn;

- e) obiekty zabytkowe i cenne kulturowo, których zaliczono 3 zabytkowe kościoły, 2 założenia pałacowo-parkowe, 2 założenia dworskie, krzyż pokutny o charakterze krzyża maltańskiego i figurę Ojca Pio, budynki stacji kolejowej i pozostałości po kolejce wąskotorowej, 2 zabytkowe wiadukty kolejowe, drewnianą wieżę do suszenia węży strażackich, zabytkowy transformator, kapliczki i krzyże przydrożne oraz wiele budynków mieszkalnych i gospodarczych (stajnie, spichlerze, stodoły) w dawnym stylu zabudowy szachulcowej lub muru pruskiego, często wchodzące w skład innych zespołów. Część zabytków jest zniszczona, jednak chętnie odwiedzana przez turystów. Niektóre budynki wyremontowano i zaadoptowano na cele mieszkalne lub publiczne (pocztę, dom kultury, budynek SKR, dom ludowy, świetlicę wiejską, szkołę);
- f) maszt z nadajnikiem radiowo-telewizyjnym w Nowej Karczmie o konstrukcji rurowej, pierwszy tego typu maszt w Polsce.

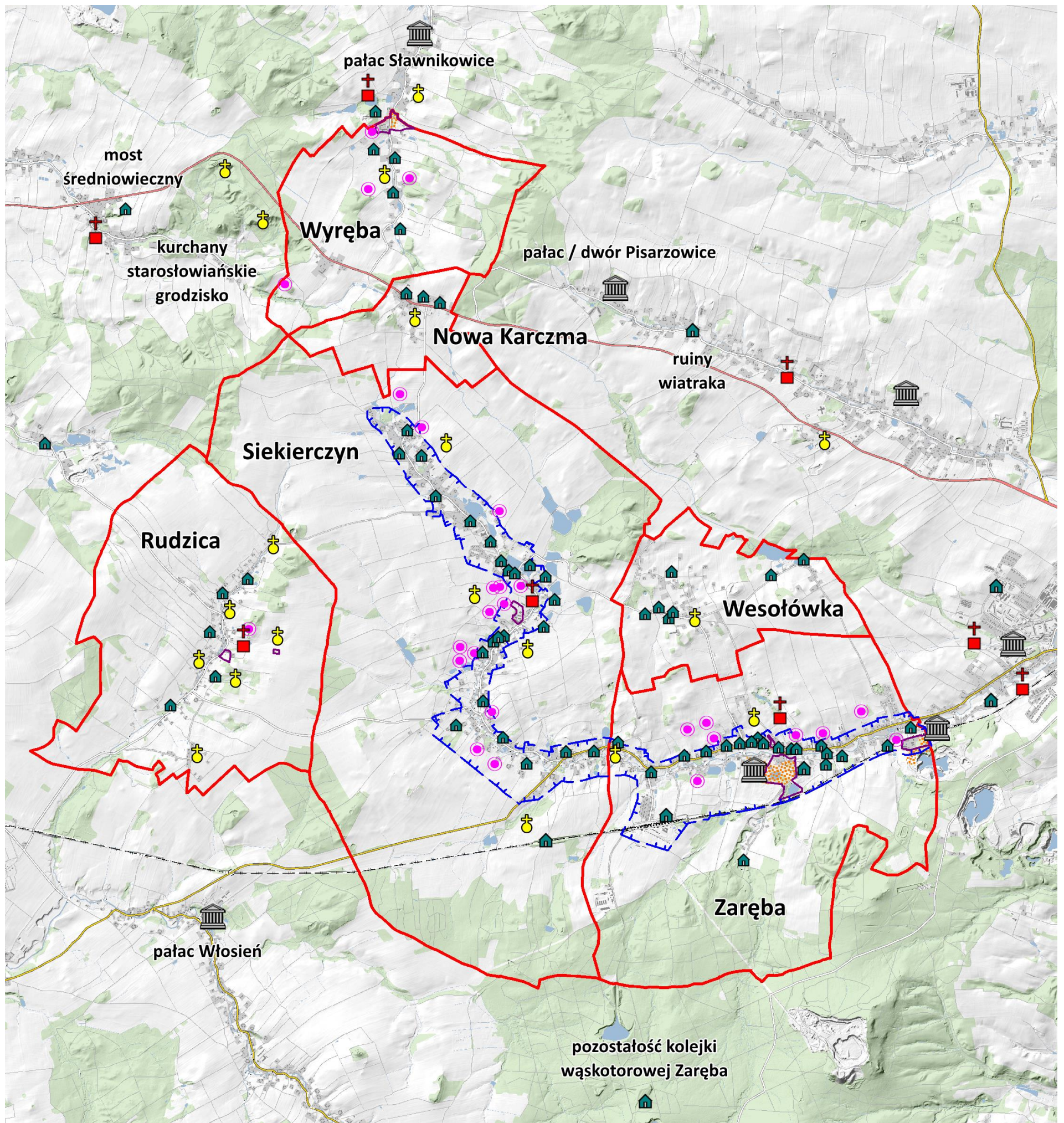
Na terenie gminy prężnie działają różne podmioty indywidualne, stowarzyszenia, organizacje, sołectwa, kluby zapewniające aktywny wypoczynek, imprezy kulturalne, sportowe, rękodzieło lub wyroby artystyczne. W Rudzicy są prowadzone warsztaty ceramiczne (inicjatywa prywatna), Partnerstwo Izerskie przygotowuje Lokalną Strategię Rozwoju na lata 2021-2027, której jednym z działań będzie rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarstw rolnych w kierunku: agroturystyki, zagród edukacyjnych, gospodarstw opiekuńczych. Infrastrukturę turystyczną i bazę gastronomiczno-noclegową gminy, w dużej części o znaczeniu ponad lokalnym uzupełniają okoliczne atrakcje:

- trasa rowerowa Lwówek Śląski - Henryków Lubański - Zgorzelec o całkowitej długości 41,00 km. Z trasy podziwiać można m.in. Wzgórze Spytek, Gronowskie i Sławnikowskie Wzgórze, Las Gierałtów;
- szlak kulturowy „Droga św. Jakuba Via Regia” o kierunku Lubań – Sławnikowice – Zgorzelec, która biegnie przez całe Pogórze Izerskie;
- zielony szlak pieszy Leśna Rynek – Lubań o całkowitej długości 16,70 km, który przebiega na terenie miasta i gminy Lubań, w pobliżu wsi Zaręba. Szlak przechodzi przez park i wzgórze „Kamienna Góra”, nieczynne „Łużyckie Kopalnie Bazaltu”, w pobliżu dawnego wyrobiska bazaltu „Bukowa Góra” i wzgórze „Liściasta”;
- rezerwat archeologiczny w Białogórze oraz ścieżka dydaktyczna dochodząca do Kurhanów starosłowiańskich, wyznaczona w pobliżu wsi Wyręba, Nowa Karczma i Rudzica. Kurhany starosłowiańskie to jeden z najciekawszych w Polsce zespołów archeologicznych, w skład którego wchodzi 2 wczesnosłowiańskie grodziska oraz cmentarzysko kurhanowe, datowane są na VIII-XI w. Znaleziono tutaj 200 mogił, a miejsce to uznano za jedną z największych

nekropolii słowiańskich z grobami ciepłymi na ziemiach polskich. Jest to miejsce o dużej wartości historycznej, unikalne w skali kraju;

- wyrobiska „Łomy”, „Łomna”, „Bukowa Góra” (in. Bukowiec) w Lubańskim Wielkim Lesie, dawne kamieniołomy założone przez niemieckie zakłady górnicze, gdzie wydobywano kamień do końca lat 50 XX w. Obecnie 2 wyrobiska są zalane wodą opadową, a na terenie „Łomna” zachowały się pozostałości po Kolejce Wąskotorowej Zaręba;
- „Lubański Szlak Wulkaniczny”, po którym pierwszy spacer odbył się w 2016 r. Jego głównym przystankiem jest „Kamienna Góra” na terenie miasta Lubań. Miejsce jest ciekawe pod względem historycznym i przyrodniczym, gdzie zbudowano też pierwszy Dom Górski (schronisko). Stanowi je dawne wyrobisko kamieniołomu z bazaltowymi słupami. Obecnie mieści się tam park z wieloma pomnikami drzew. Inne przystanki szlaku to: Łużycka Kopalnia Bazaltu, Liściasta Góra, Wzgórze Czubatka, Stożek Perkuna, Wzgórze Ciasnota;
- Łowisko Wędkarskie „Kościelnik” i Zajazd Staropolski w Kościelniku, gmina Lubań;
- rodzinne gospodarstwo rolne „Bazaltowa Dolina” w Lubaniu.

Do większości atrakcji jest dobry dojazd drogowy i kolejowy, jak również dochodzą szlaki turystyczne. W porównaniu do ustaleń Planu z 2005 r. infrastruktura rekreacyjno-turystyczna na terenie gminy rozwinęła się i wzrosła jej jakość. Ma charakter lokalny i regionalny. Przyczyniły się do tego inicjatywy lokalne, międzygminne, Urzędu Gminy, samorządów i różnych instytucji oraz organizacji, jak też środki własne jak i pozyskane z zewnątrz. Jednakże nie we wszystkich miejscowościach infrastruktura ta jest równomiernie rozwinięta, dlatego rozbudowano ją.

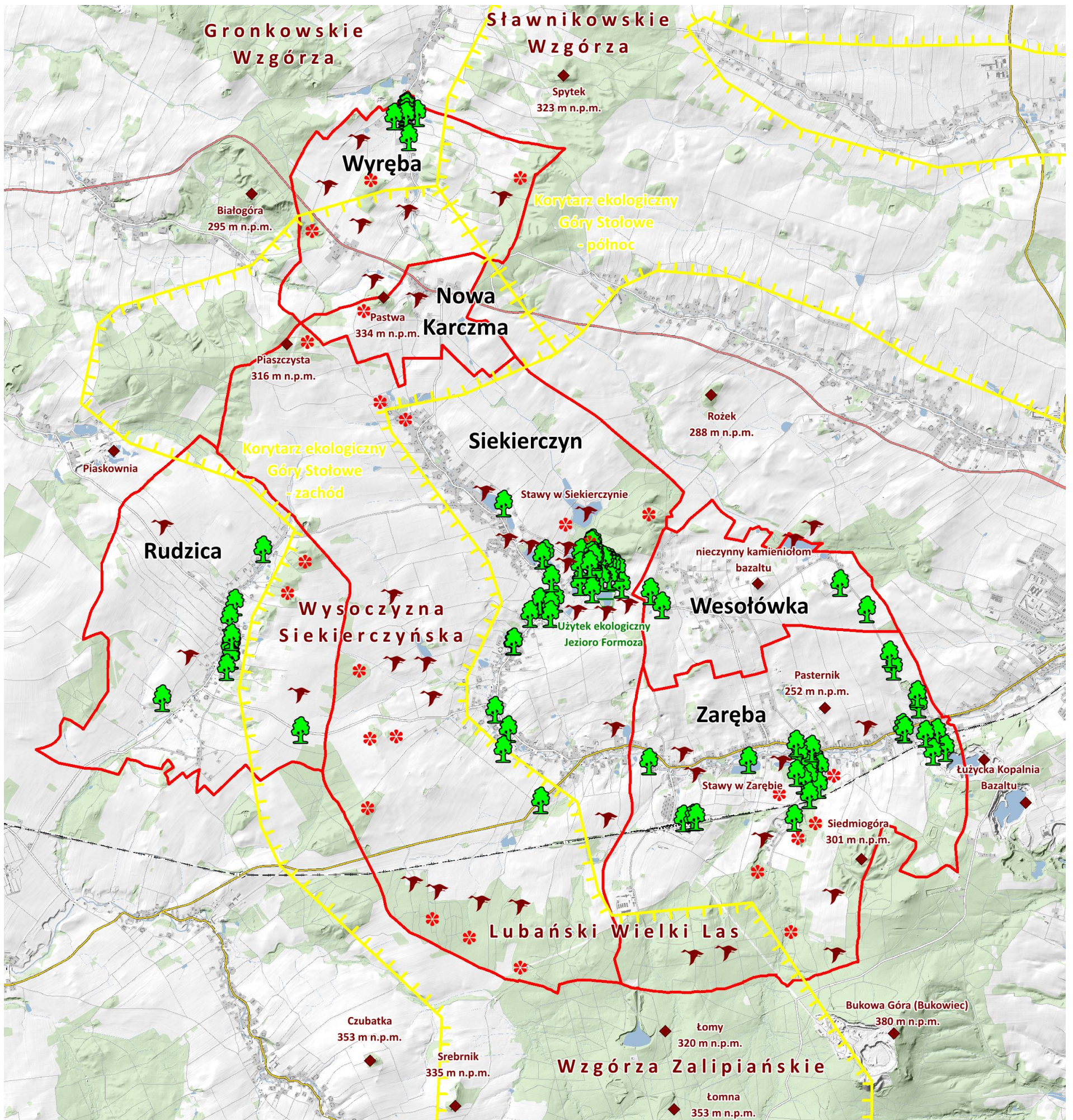
LEGENDA

Obiekty zabytkowe i cenne kulturowo:

- zabytkowy kościół
- zabytkowy pałac, park
- kapliczka, krzyż przydrożny, cmentarz, figura
- inny obiekt zabytkowy lub cenny kulturowo (dwór, dom mieszkalny, budynek gospodarczy, dawna szkoła, stacja PKP, wiadukt itp.)

- stanowisko / obszar archeologiczny
- strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej A
- strefa częściowej ochrony konserwatorskiej B
- park zabytkowy
- granica gminy / obrębu

Rys. 2. Obiekty i obszary zabytkowe oraz cenne kulturowo

LEGENDA

Obszary chronione prawnie i cenne przyrodniczo:

 użytek ekologiczny

 korytarz ekologiczny

 atrakcyjne miejsce przyrodnicze (wzgórze, staw, las)
Pastwa
334 m n.p.m.

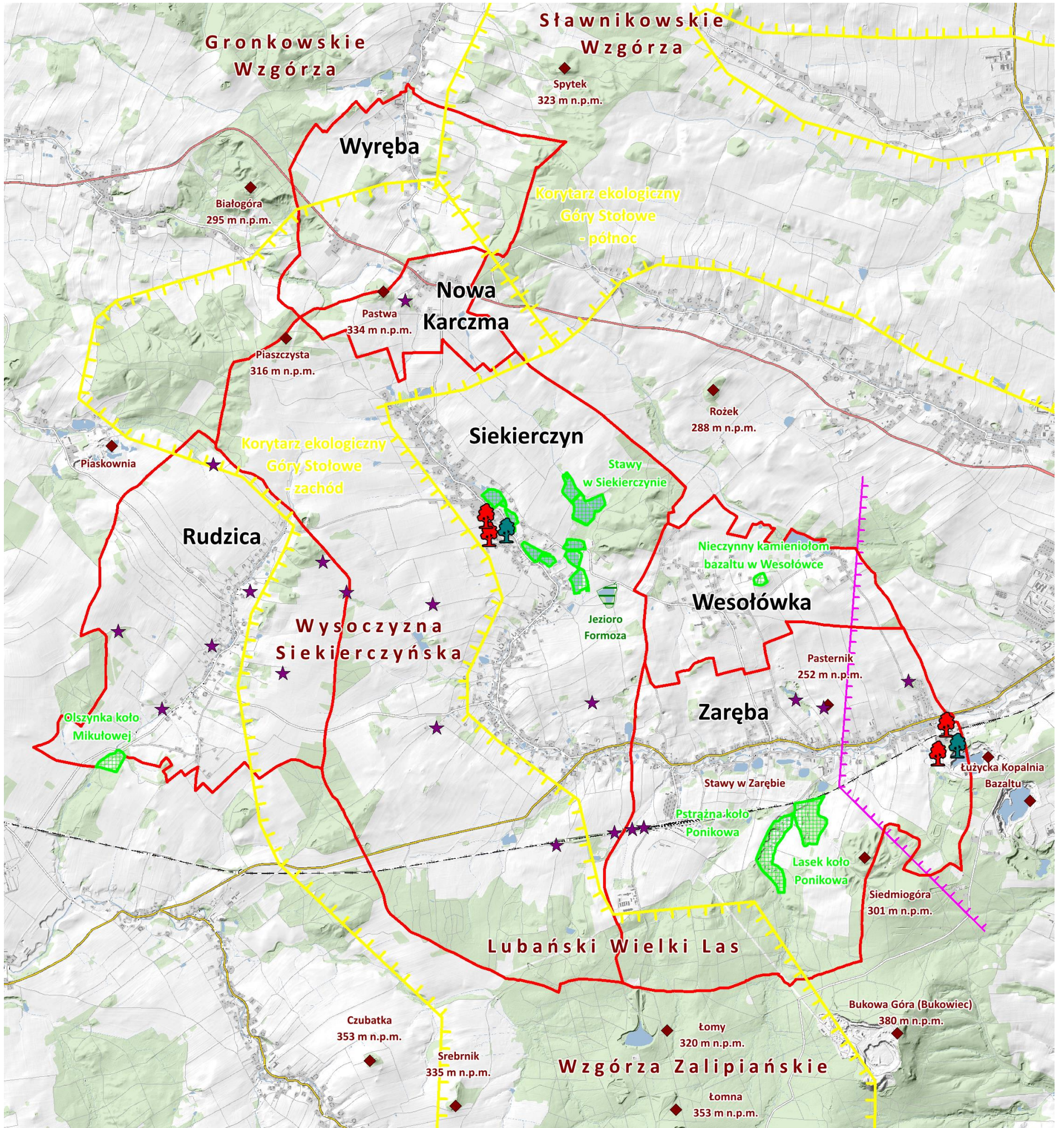
 pomnik przyrody ożywionej

 stanowisko flory chronionej / cennej przyrodniczo

 stanowisko fauny chronionej / cennej przyrodniczo

 granica gminy / obrębu

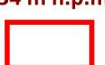
Rys. 3. Obiekty i obszary cenne przyrodniczo oraz krajobrazowo

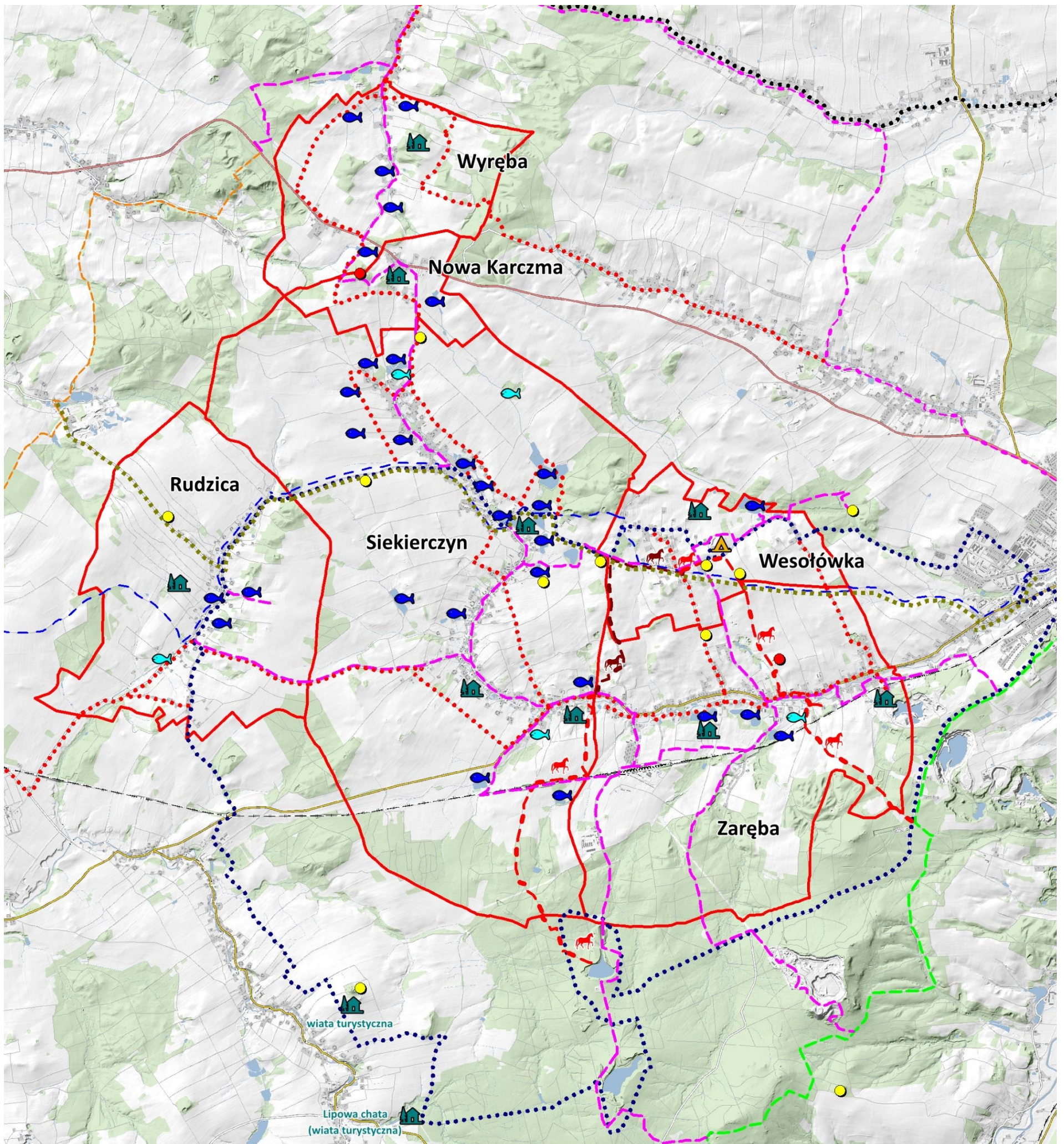
LEGENDA

Obszary planowane do ochrony:

- planowany użytek ekologiczny
- istniejący użytek ekologiczny
- korytarz ekologiczny
- sieć Econet PL

- proponowany pomnik przyrody, pojedyncze drzewo
- proponowany pomnik przyrody, grupa drzew
- miejsce wymagające uporządkowania lub rekultywacji
- atrakcyjne miejsce przyrodnicze
- Pastwa 334 m n.p.m. granica gminy / obrębu

Rys. 4. Obiekty i obszary wskazane do ochrony prawnej

LEGENDA

Infrastruktura turystyczna istniejąca i planowana:

	niebieski szlak pieszy Zawidów - Gryfów Śląski		szlak pieszy proponowany
	zielony szlak pieszy Lubań - Leśna		szlak rowerowy proponowany
	droga Św. Jakuba Via Regia		Dolnośląska Cyklostrada - Trasa Via Regia
	ścieżka dydaktyczna		szlak konny proponowany
	szlak konny		punkt widokowy do urządzenia / punkt proponowany nowy
	szlak rowerowy "Lubański Wielki Las"		miejsce do urządzenia na cele rekreacyjno-edukacyjne
	szlak rowerowy Lwówek Śląski - Zgorzelec		zbiornik wodny / staw planowany wg MPZP
	miejsce urządzone		granica gminy / obrębu
	zbiornik wodny, staw		

Rys. 5. Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna istniejąca i proponowana

3.10. Infrastruktura społeczna, techniczna i drogowa

Infrastruktura społeczna

Centrum administracyjnym i kulturalno-oświatowym gminy jest jej największa miejscowość Siekierzyn, w której jest Urząd Gminy i większość podległych mu placówek. Miejscowość wspiera wieś Zaręba. Centrum usługowo-produkcyjnym jest też miasto Lubań, bezpośrednio sąsiadując z Gminą i dobrze z nią skomunikowane. Z obiektów infrastruktury społecznej na terenie gminy są: 2 Szkoły Podstawowe, Przedszkole Gminne i Oddział Przedszkolny, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu (w skład którego wchodzi: Dom Kultury w Siekierzynie, Osiedlowy Dom Kultury w Zarębie, Gminna Biblioteka Publiczna w Siekierzynie i jej filia w Zarębie, Świetlica Wiejska w Rudzicy), Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Świetlica lub sala wiejska w każdej wsi, Aula Środowiskowa w Zarębie, Sala spotkań w Gminnym Domu Kultury, duży Teren Rekreacyjno-Wypoczynkowy w Siekierzynie (po byłym basenie), Teren rekreacyjny Koła Łowieckiego „Cyranka” i teren w parku na ul. Parkowej w Zarębie, Stadion Sportowy LZS Zaręba w Siekierzynie, Kompleks boisk sportowych typu „Orlik”, inne boiska sportowe z tego 4 nowoczesne (w każdej wsi), siłownie plenerowe, place zabaw (w każdej wsi) z tego 7 nowoczesnych, miejsca urządzone w każdej wsi, 2 Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej i 2 Remizy Strażackie w Rudzicy i w Siekierzynie. W większości są to obiekty nowe, zmodernizowane lub rozbudowane i wyposażone w sprzęt, zadbane, w dobrym stanie technicznym, ogrodzone. W Nowej Karczmie funkcjonuje Stacja Paliw z dużym parkingiem, w Siekierzynie filia Poczty Polskiej i Oddział Łużyckiego Banku Spółdzielczego. W każdej miejscowości są sklepy lub punkty spożywczo-przemysłowe oraz bardziej specjalistyczne (sklep samochody, sklep z częściami i maszynami rolniczymi). Opiekę lekarską zapewniają lekarze rodzinni i stomatolodzy oraz punkty apteczne na terenie gminy i mieście Lubań. Gminny Ośrodek Kultury i Sportu to samorządowa instytucja kultury powstała w 2006 r. z połączenia 4 innych, która kształtuje życie kulturalne mieszkańców gminy działając na rzecz dzieci, młodzieży i dorosłych. Upowszechnia wiele dziedzin kultury, sportu oraz sztuki profesjonalnej i amatorskiej, a także czytelnictwo. Ośrodek dysponuje bardzo dobrą bazą lokalową, sportową, plenerową, która jest na bieżąco modernizowana, rozbudowywana i wyposażana w sprzęt. Dom Kultury i Biblioteka organizują konkursy i przeglądy artystyczne, zajęcia sportowe, plenerowe, zabawy taneczne, koncerty, wystawy, spotkanie okolicznościowe, Dożynki Gminne. Do zadań GOKiS należy też wydawanie gazetki informacyjnej. Mieszkańcy gminy mogą realizować swoje potrzeby w sferze kultury, sportu i rekreacji na wiele sposobów. Miejsca urządzone bardzo dobrze służą mieszkańcom w celach integracyjnych, edukacyjnych jak również turystom w celach postojowych, odpoczynkowych. Transport publiczny realizują: Izerska Komunikacja Autobusowa, przewoźnicy prywatni, linia kolejowa relacji Lubań – Zgorzelec ze stacją kolejową w Zarębie, komunikacja miejska miasta Lubań. Wiaty przystanków autobusowych zostały zmodernizowane

i zakupione nowe. Z programów edukacyjnych dofinansowanych ze środków zewnętrznych realizowane są m.in.: „Z pasją do nauki w Gminie Siekierczyn”, „Poznaj Polskę” czy „Cyfrowa Gmina PPGR”. W celu poprawy estetyki wsi i zwiększenia walorów przyrodniczych, wprowadzane są nowe nasadzenie wzdłuż dróg gminnych, skwerów, obiektów użyteczności publicznej, a istniejące parki i drzewa oddawane konserwacji. Na terenie gminy i całego powiatu lubańskiego funkcjonują liczne różne organizacje, stowarzyszenia, koła zainteresowań, kluby, zespoły muzyczne i sportowe, których działalność skierowana jest na integrację społeczną, ochronę środowiska, edukację i szeroko rozumianą promocję kultury oraz rozwój regionu. Mają one charakter lokalny i regionalny. Z uwagi na przygraniczne położenie i wspólne interesy ponadlokalne, Gmina wchodzi w skład wielu związków międzygminnych, regionalnych lub podpisała partnerstwo o współpracy. W porównaniu do ustaleń Planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn z 2005 r. stan infrastruktury społecznej znacznie się poprawił, szczególnie zwiększyła się liczba i jakość obiektów. Obiekty te nadal są rozbudowywane, unowocześniane, doposażane w infrastrukturę sportową i rekreacyjną, dostosowywane do obecnych potrzeb mieszkańców i wymagań prawnych. Wzrosła też liczba podmiotów, zespołów i stowarzyszeń, które aktywnie wspierają Władze Gminy w działalności kulturowej, edukacyjnej i sportowej.

Infrastruktura techniczna

Obszar gminy jest zwodociągowany w 100,0%. Gmina korzysta z jedynego gminnego ujęcia wód podziemnych w Siekierczynie, które składa się z 4 wierconych studni głębinowych i Stacji Uzdatniania Wody, obecnie zmodernizowanej. Pobrana woda wymaga uzdatnianiu, odmanganianiu i odżelazieniu, następnie siecią rozdzielczą kierowana jest do wszystkich odbiorców. Ujęcie ma ustanowioną strefę ochrony bezpośredniej i strefę ochrony pośredniej, wykorzystuje wody podziemne z utworów czwartorzędowych. Z uwagi na nowe inwestycje i rozwój budownictwa jednorodzinne sieć wodociągowa cały czas jest rozbudowywana. W Siekierczynie, Zarębie i kolonii Pisaczów (obwód Wesołówka) znajdują się ujęcia wód powierzchniowych, zlokalizowane na cieku Siekierka i jej dopływach, a w kolonii Pisaczów na potoku Gozdnicza. Woda pobierana z ujęć wykorzystywana jest do hodowli ryb i napełnianie stawów.

Sieć kanalizacyjną posiadają 3 największe miejscowości: Siekierczyn, Zaręba i Rudzica. Ścieki sanitarne z Siekierczyna i Zaręby odprowadzane są do przepompowni głównej w Zarębie, obecnie zmodernizowanej, następnie kierowane do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni w Lubaniu. Drugi system kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków mechaniczno-biologiczną działa w Rudzicy od 2010 r. Na terenach nieskanalizowanych ścieki gromadzone są w bezodpływowych szambach, z których wywożone są do oczyszczalni w Lubaniu. Zdarza się, że są gromadzone w szambach tzw. przepływowych i odprowadzane bezpośrednio do rowów melioracyjnych lub cieków. Na terenie gminy coraz częściej powstają nowoczesne, ekologiczne przydomowe oczyszczalnie ścieków, a liczba

zbiorników bezodpływowych malej wraz z rosnącą liczbą podłączeń gospodarstw do kanalizacji sanitarnej. Wywóz nieczystości płynnych jest monitorowany. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Kwisy. Kanalizacja sanitarna budowana jest od 1997 r., a stopień skanalizowania gminy wynosi ok. 80,0%. W latach 2019 – 2024 wybudowano prawie 3,90 km sieci wodociągowej i 2,40 km sieci kanalizacyjnej.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, z którego mogą korzystać mieszkańcy znajduje się w Siekierczynie. Obecnie wymaga modernizacji. Na terenie miasta Lubań funkcjonuje „Centrum Utylizacji Odpadów Gmin Łużyckich”. Nowoczesne składowisko zapewnia składowanie odpadów z rekultywacją bieżącą oraz odprowadzanie odcieków na zewnątrz kwatery. Głównym wytwórcą odpadów są gospodarstwa domowe. Wywóz nieczystości odbywa się w sposób zorganizowany i prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. W Siekierczynie znajduje się punkt skupu złomu i autozłomowania. W 2022 r. był kontynuowany program usuwania azbestu z budynków. Mimo sprawnie działającej gospodarki odpadami w czasie inwentaryzacji terenowej stwierdzono miejsca zaśmiecone. Są to śmieci pochodzące z gospodarstw domowych, odpady budowlane, stare opony pozostawiane na nieużytkach, w przydrożnych lasach, zadrzewieniach i rowach. Śmieci pozostawiane są też na polach odłogowanych jak i w obszarach zabudowanych. Działki, na których zinwentaryzowano śmieci są własnością głównie prywatną i KOWR.

Sieć gazowa jest tylko w Zarębie o długości 3,50 km, do której podłączono 2 odbiorców. Mieszkańcy gminy jak i podmioty publiczne korzystają z rozwiązań indywidualnych. W gminie występują warunki techniczne do podłączenia gazu sieciowego, ponieważ rozdzielnię gazu wybudowano na granicy z miastem Lubań, przy drodze wojewódzkiej nr 357. Docelowo zgazyfikowane zostaną całe wsie Zaręba i Siekierczyn, Rudzica i Wyręba co pozwoli zaopatrzyć w gaz ok. 80% gospodarstw w gminie. Z uwagi na rozproszenie zabudowy gminy, budowa gazociągu sieciowego jest inwestycją dość kosztowną.

Brak jest zbiorczego systemu zaopatrzenia w ciepło. Mieszkańcy korzystają z indywidualnych źródeł ciepła opalanych węglem, olejem opałowym, drzewem i w niewielkim stopniu gazem. Lokalnie znajdują się kotłownie zaopatrujące w ciepło szczególnie osiedla mieszkalne, zakłady pracy, obiekty publiczne, urząd gminy, placówki oświatowe. Wraz z przystąpieniem do realizacji Programu „Czyste powietrze” w 2021 r. w Urzędzie Gminy powstał punkt konsultacyjno-informacyjny, dzięki któremu można złożyć wniosek o dofinansowanie na wymianę nieefektywnego i nieekologicznego źródła ciepła na ekologiczne w budynkach jednorodzinnych. Na terenie gminy kontynuowany jest projekt „Koalicja na rzecz poprawy jakości powietrza” we współpracy ze Stowarzyszeniem Wolna Przedsiębiorczość – Centrum Technologii Energetycznych.

Wszystkie miejscowości są zelektryfikowane. Korzystne warunki zasilania energią elektryczną występują ze względu na bliskie położenie stacji elektroenergetycznej Mikułowa. Ze stacji na terenie

gminy biegnie 6 sieci elektroenergetycznych wysokiego napięcia. Sieć rozdzielcza średniego i niskiego napięcia zasilająca obiekty położone w gminie jest w znacznym stopniu siecią napowietrzną. Wskazane jest wymiana tych sieci na sieci kablowe podziemne. Polskie Sieci Energetyczne S.A. wg Planu rozwoju sieci przesyłowej na Dolnym Śląsku do 2025 r. planują zmianę linii energetycznej relacji Mikułowa – Świebodzice z linii 220 kV na linię 400 kV. Dla ww. linii elektroenergetycznych w planach zagospodarowania przestrzennego wsi ustalono obszary ograniczonego użytkowania.

W każdej miejscowości działa system oświetlenia ulicznego, ale liczba punktów jest już niewystarczająca. Zaopatrzenie elektroenergetyczne należy uznać za dobre, choć wymaga dalszej rozbudowy pod względem mocy i liczby lamp ze względu na rozwój zabudowy, inwestycji czy obiektów publicznych. Do 2023 r. wprowadzono ponad 300 nowych punktów energooszczędnych oświetlenia oraz system monitoringu, sterowania i redukcji mocy oświetlenia ulicznego. Na dachach budynków coraz więcej jest zamontowanych urządzeń fotowoltaicznych (panele fotowoltaiczne), które służą do wytwarzania energii elektrycznej, wykorzystywanej do ogrzewania mieszkań i wody.

Wszystkie miejscowości wyposażone są w sieć telefoniczną. Usługi telekomunikacyjne i internetowe świadczą operatorzy sieci przewodowej jak i bezprzewodowej. W Nowej Karczmie postawiono wieżę ośrodka radiowo-telewizyjnego, na której zainstalowano nadajnik radiowo-telewizyjny wraz ze stacjami bazowymi telefonii komórkowej. W 2019 r. rozpoczęto prace inwestycyjne związane z budową sieci światłowodowej, a w 2021 r. inwestor doprowadził sieć do zainteresowanych odbiorców i Urzędu Gminy. W 2022 r. jeden z operatorów sieci komórkowej zakończył budowę stacji bazowej telefonii komórkowej LBA 2081B w Siekierzynie, co w znaczący sposób poprawiło usługi internetowe.

Infrastruktura drogowa

Wg egib drogi zajmują 171,66 ha z tego najwięcej z nich jest własnością Gminy Siekierzyn 125,35 ha (73,0% powierzchni dróg). Do Powiatu Lubańskiego należy 6 dróg o powierzchni 25,12 ha, do Województwa Dolnośląskiego droga wojewódzka nr 357 o powierzchni 11,16 ha, do GDDKiA we Wrocławiu droga krajowa nr 30 o powierzchni prawie 6,00 ha. Pozostałe drogi należą innych podmiotów publicznych i prywatnych. Sieć drogowa jest rozbudowana i zróżnicowana zarówno pod względem prawnym, jak i kategorii. Łącznie obejmuje 335,66 km, tworzą ją drogi publiczne, niepubliczne oraz niewykazane w egib. Największy udział mają: drogi gminne 245,02 km (73,0%), drogi powiatowe 20,73 km (6,2%), droga wojewódzka 6,72 km (2,0%), droga krajowa 2,27 km (0,7%), drogi wewnętrzne innych właścicieli 60,92 km (18,1%) m.in. w tym SP KOWR 5,67 km, PGL 22,67 km. W obrębach długość dróg wynosi od 8,43 km w Nowej Karczmie do 140,82 km w Siekierzynie. Na wielkość tą wpływ mają uwarunkowania naturalne, społeczne jak i gospodarcze. Gęstość sieci drogowej z uwzględnieniem wszystkich dróg wynosi 6,82 km/km², z tego największa jest w Rudzicy

8,04 km/km², najmniejsza w Nowej Karczmie 5,52 km/km². Wyłączając drogi nieistniejące w terenie gęstość sieci drogowej jest niższa o 1,45 km/km² i wynosi 5,37 km/km². W każdym obrębie gęstość sieci drogowej zmniejszyła się od 0,81 km/km² do 2,11 km/km².

Mimo sukcesywnej modernizacji i przebudowy wielu dróg, pod względem jakości połowa dróg jest jeszcze w złym stanie technicznym 173,74 km (51,8%). To głównie drogi gruntowe, miejscami utwardzone żwirem, tłuczniem lub kamieniami, z koleinami i nierównymi poboczami, lokalnie podorane lub zbyt wąskie dla sprzętu rolniczego. Część dróg służących do transportu rolnego jest niszczone przez erozję, szczególnie w obrębach bezleśnych, o intensywnej produkcji rolnej i urozmaiconym ukształtowaniu terenu. Zły stan dróg spowodowany jest: brakiem produkcji, a zarazem odłogowaniem pól i sukcesją leśną, niską obsadą inwentarza, przez co zarastają drogi dojazdowe łąk i pastwisk, wykorzystywaniem do transportu rolnego lepiej utrzymanych dróg prywatnych lub PKP, PGL. Stwierdzono też, że 19,24 km dróg w złym stanie technicznym (11,1%) jest od lat nieużytkowanych, samoistnie zarośniętych drzewami. W obrębach udział takich dróg zawiera się od 1,7% do 19,6%. Najwięcej dróg nieprzejezdnych i nieużytkowanych występuje w Zarębie, Siekierczynie i w Rudzicy, powyżej 5,00 km. Część z nich proponuje pozostawić w dotychczasowym stanie, ponieważ tworzą ciągi przyrodnicze pełniące funkcje ochronne dla przyległych terenów. Drogi w dobrym stanie technicznym zajmują 90,74 km (27,0%) i są to: droga krajowa, wojewódzka, drogi powiatowe oraz gminne tworzące główne szlaki komunikacyjne między miejscowościami lub obsługujące tereny zabudowane. Najdłuższe odcinki dróg dobrych występują w Siekierczynie, Zarębie i w Rudzicy (do 35,00 km), ale największy udział w sieci drogowej mają w Wesołównie 45,0% oraz Zarębie 34,2%. Są to w znacznej większości drogi o nawierzchni z masy bitumicznej (asfaltowe), również z kostki kamiennej i prefabrykowanej oraz żwirowo-tłuczniowe. W latach 2019-2024 w gminie wybudowano prawie 15,00 km dróg w standardzie asfaltowym i zmodernizowano 14 przerwa mostowych. Ogólnie w sieci drogowej pod względem nawierzchni dominują drogi gruntowe, które stanowią 50,7% sieci drogowej (170,04 km). Drogi o nawierzchni z masy bitumicznej zajmują 21,7% (72,87 km), w obrębach od 13,9% (Wyręba) do 38,7% (Wesołównie). Drogi o nawierzchni utwardzonej (żwirem, tłuczniem, kostką kamienną i prefabrykowaną) stanowią 6,4% (21,57 km). Drogi nieistniejące w terenie stanowią 21,2% sieci drogowej (71,18 km). Najwięcej z nich znajduje się w Zarębie, Rudzicy i w Siekierczynie (do 28,00 km). Są to obręby o intensywnej roślinnej produkcji rolnej, prowadzonej przez gospodarstwa wielkoobszarowe i przedsiębiorstwa rolne. Drogi zaorane w dużej części przekształcono na grunty orne (68,81 km), czego powodem jest likwidacja zbędnych dróg między działkami, łączenie działek jednego właściciela lub użytkownika w jeden kompleks uprawowy, ułatwiający organizację prac polowych. Przyczyną jest też potrzeba gruntów w produkcji rolnej i zagospodarowanie dróg nieużytkowanych. Część odcinków zlikwidowano z uwagi na wybudowane stawy hodowlane. Właścicielem ok. 70,00 km dróg nieistniejących w terenie jest

Gmina. Zaorywanie dróg czy ich zły stan powoduje przejazd sprzętem rolniczym po użytkach zielonych, terenach leśnych, przez cieki w płytkich miejscach, co przekłada się na niszczenie szaty roślinnej. Zatem konieczna jest modernizacja dróg, utworzenie funkcjonalnej sieci drogowej z uwzględnieniem potrzeb rolniczych i wymogów ochrony środowiska oraz uporządkowanie ich stanu geodezyjno-prawnego. Po przeanalizowaniu danych ewidencyjnych stwierdzono, że 374 działek nie ma dostępu do drogi, z tego najwięcej w obrębach Siekierzyn (157) i Zaręba (127). Działki te zajmują 85,45 ha, a najwięcej jest własnością prywatną 293 działek (78,4%), o stosunkowo niskiej średniej powierzchni. Do części z nich dojazd możliwy jest z działki sąsiedniej, należącej do tego samego właściciela. Czasami jedyny dojazd zapewnia droga wewnętrzna lub wybudowany przepusty, w przypadku działek w enklawach leśnych - droga leśna. Działki bez dostępu do dróg w większości nie przekraczają powierzchni 1,00 ha. Brak dostępu działek do dróg spowodowały m.in. podziały nieruchomości, nieuregulowane sprawy własnościowe, warunki terenowe utrudniające wydzielenia nowej drogi. Dostęp działek do drogi można uregulować przez prace scaleniowe, wydzielenie nowych dróg lub budowę urządzeń komunikacyjnych na rowach i ciekach wodnych.

3.11. Struktura władania i organizacja produkcji rolnej

W strukturze władania gruntami obszar sektora publicznego zajmuje 34,4% powierzchni gminy i jest mniejszy niż obszar sektora prywatnego 65,6%. Do sektora publicznego należy 1691,40 ha, a do sektora prywatnego 3231,60 ha. Sektor publiczny tworzą głównie grunty: SP Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa 564,75 ha (11,5% powierzchni gminy), Państwowego Gospodarstwa Leśnego Nadleśnictwa Pieńsk i Nadleśnictwa Świeradów 753,01 ha (15,3%), Gminy Siekierzyn 235,97 ha (4,8%). Najwięcej gruntów publicznych położonych jest w Zarębie 495,13 ha i w Siekierzynie 751,97 ha z uwagi na grunty KOWR, PGL, Gminy i PKP. Większe, zwarte obszary KOWR położone są w środkowej i zachodniej części gminy, na obrzeżach obrębów, a mniejsze, bardziej rozproszone działki położone są bliżej strefy zabudowanej. We władaniu KOWR jest 608 działek ewidencyjnych, o średniej powierzchni ok. 1,00 ha. W strukturze gruntów KOWR dominują grunty orne 411,09 ha (72,8%) i użytki zielone 116,58 ha (20,6%). Z analizy danych wynika, że 425,30 ha (75,3% powierzchni KOWR) i 144 działek (23,7% działek KOWR) zostało wydzierżawionych przez 52 podmioty. Największe powierzchnie wydzierżawiono w Siekierzynie 232,46 ha przez 23 dzierżawców, z tego część pochodzi spoza gminy Siekierzyn. Największym dzierżawcom KOWR jest Przedsiębiorstwo „WORPOL” z gminy Sulików, które wydzierżawiło łącznie ok. 145,00 ha (16 działek), z tego w Rudzicy 44,15 ha (3 działki), w Siekierzynie 100,76 ha (13 działek). Z różniczan najwięcej wydzierżawiło gospodarstwo z Włosienia (gm. Platerówka) 41,36 ha w Rudzicy (14 działek). Z gminy Siekierzyn jest 45 dzierżawców, którzy wydzierżawili 214,26 ha (101 działek) od KOWR we wszystkich obrębach.

Większość z dzierżawców z gminy posiada grunty własne na jej terenie, a z różniczan nie. Największym dzierżawcom z gminy jest gospodarstwo z Siekierzyna, które wydzierżawiło od KOWR ok. 53,00 ha (2 działki) w Nowej Karczmie i w Siekierzynie. Gospodarstwo to posiada grunty własne w tych obrębach głównie w Siekierzynie. Korzystne jest to, że większość gruntów dzierżawionych od KOWR położonych jest przy gruntach własnych dzierżawcy lub w swoim sąsiedztwie.

Sektor prywatny tworzą głównie grunty gospodarstw rolnych 2684,12 ha (54,5% powierzchni gminy), osób fizycznych posiadających nieruchomości do 1,00 ha – 304,04 ha (6,2%), Spółek rolnych 227,31 ha (4,6%). W obrębach udział sektora prywatnego dominuje, od 55,2% w Zarębie do 85,0% w Wesołównie. Największą spółką jest GOSPODARSTWO ROLNE "GROBNER" z Pisarzowic, które posiada łącznie 182,59 ha (ok. 60 działek) położonych w Wesołównie, Siekierzynie i w Zarębie. W porównaniu do stanu z 2005 r. obszar sektora publicznego zmniejszył się o prawie 780,00 ha (o 15,7%), na co zdecydowanie wpłynęła rozdysponowana powierzchnia gruntów KOWR. Obszar sektora prywatnego zwiększył się we wszystkich wsiach, a najbardziej w Siekierzynie.

We obrębach funkcjonuje łącznie 396 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni 6,78 ha, w obrębach średnia wielkość gospodarstwa wynosi od 3,71 ha w Nowej Karczmie do 11,80 ha w Wyrębie. Najwięcej gospodarstw rolnych jest w Siekierzynie 147, najmniej w Wyrębie i Nowej Karczmie ok. 20. W strukturze liczbowej dominują gospodarstwa do 5,00 ha, w liczbie 285 stanowią 72,0% gospodarstw, o średniej powierzchni 2,17 ha. W strukturze obszarowej dominują gospodarstwa od 15,01 do 50,00 ha w liczbie 26 o średniej powierzchni 26,13 ha i stanowią 25,3% powierzchni gospodarstw. Analizując gospodarstwa, które mogą być głównym źródłem dochodu dla ich właścicieli przyjęto gospodarstwa o powierzchni od 15,00 ha. Takich gospodarstw jest 34 (8,6%), o średniej powierzchni 41,84 ha. Położone są one we wszystkich obrębach na powierzchni 1422,44 ha (53,0%), z tego najwięcej w Siekierzynie 17. Największe gospodarstwo rolne jest o powierzchni ok. 166,00 ha. Ogólnie w gminie są tylko 3 gospodarstwa o powierzchni powyżej 100,00 ha (1 w Rudzicy, 2 w Siekierzynie). W analizie gospodarstw rolnych wyodrębniono gospodarstwa, których grunty własne położone są w kilku obrębach, najczęściej w 2 lub 3 sąsiadujących ze sobą. Największym z nich jest gospodarstwo o powierzchni ok. 130,00 ha (15 działkach ewidencyjnych) położonych w Rudzicy, Siekierzynie i w Zarębie, z siedzibą w Siekierzynie.

Analiza danych egib wykazała, że na terenie gminy znajdują się grunty różniczan, za których przyjęto właścicieli posiadających grunty na terenie gminy Siekierzyn, ale siedzibę gospodarstwa lub adres zamieszkania właściciela poza jej granicami. W gminie jest 86 różniczan (21,7% gospodarstw), których grunty zajmują 364,26 ha (13,6% powierzchni gospodarstw) i tworzy je 284 działek ewidencyjnych (11,9% działek gospodarstw). Średnia powierzchnia takiego gospodarstwa to 4,24 ha, w obrębach od 2,63 ha do 6,46 ha. Największa liczba i powierzchnia gospodarstw różniczan jest w Siekierzynie 24 i 138,32 ha (83 działki). Różniczenie adres zamieszkania mają najczęściej

w sąsiednich gminach, a 37 z nich (najwięcej) na terenie miasta i gminy Lubań. Ich grunty zajmują 156,56 ha (43,0% gruntów różniczan) i tworzy je 103 działek (36,0% działek różniczan). Położone są najczęściej w obrębach: Wesołówka, Zaręba i Siekierzyn. Największe gospodarstwo różniczanina z gminy Lubań jest o powierzchni ok. 40,00 ha. Na podstawie analizy danych stwierdzono, że im więcej różniczan w danym obrębie, tym mniejsza jest średnia powierzchnia gospodarstw oraz tworzy się niekorzystna struktura obszarowa. W porównaniu do ustaleń planu z 2005 r. liczba gospodarstw rolnych zwiększyła się o 20. Najwięcej nowych gospodarstw stwierdzono w Rudzicy 12, natomiast w Siekierzynie i w Zarębie liczba gospodarstw zmniejszyła się. Powierzchnia zajmowana przez gospodarstwa zwiększyła się w 5 obrębach o ok. 800,00 ha, przez co zwiększyła się też średnia powierzchnia gospodarstwa w gminie o 1,72 ha.

W skład gospodarstw rolnych wchodzi 2380 działek ewidencyjnych. Rozdrobnienie gruntów w gospodarstwie wyrażane jest za pomocą średniej powierzchni działki i średniej liczby działek w gospodarstwie. W gminie gospodarstwo tworzy średnio 6 działek ewidencyjnych o średniej powierzchni 1,13 ha. W obrębach gospodarstwo składa się średnio od 3 (Nowa Karczma) do 9 działek (Wyręba), a średnia powierzchnia działki wynosi od 1,06 ha (Wesołówka) do 1,29 ha (Wyręba). Największe rozdrobnienie gruntów własnych stwierdzono w grupie od 50,01 do 100,00 ha, a największe gospodarstwo tej grupy obszarowej o powierzchni ok. 87,00 ha w Siekierzynie składa się z 46 działek o średniej powierzchni 1,90 ha. Największe gospodarstwo rolne o powierzchni ok. 166,00 ha jest w Siekierzynie i składa się z 50 działek ewidencyjnych o średniej powierzchni 3,31 ha.

Z analizy danych wynika, że część gospodarstw rolnych wydzierżawia grunty innym podmiotom. Razem to 11 gospodarstw rolnych w 4 obrębach: Nowa Karczma, Rudzica, Siekierzyn, Wesołówka. Gospodarstwa te razem mają 45,32 ha i 61 działek ewidencyjnych. W Nowej Karczmie oraz w Siekierzynie 2 takie gospodarstwa należą do różniczan. Najwięcej gospodarstw wydzierżawiających grunty innym podmiotom jest w Siekierzynie. Średnia powierzchnia takiego gospodarstwa jest niska 4,12 ha. Największe gospodarstwo, które oddało w dzierżawę większość swoich gruntów (6,44 ha i 6 działek) jest o powierzchni 11,38 ha i składa się z 10 działek ewidencyjnych o średniej powierzchni 1,14 ha i znajduje się w Wesołówce. Oddało grunty do użytkowania 2 dzierżawcom. Gospodarstwa oddały w dzierżawę łącznie 25,57 ha swoich gruntów (tj. 56,4% powierzchni gospodarstw) i 30 działek (49,2% swoich działek) dla 15 podmiotów, z tego 4 to różniczanie. Najwięcej wydzierżawiono w Siekierzynie 12,22 ha (12 działek), przez 7 dzierżawców, którzy pochodzą z gminy, natomiast w Nowej Karczmie wszyscy 3 dzierżawcy to różniczanie.

Od Gminy Siekierzyn wydzierżawiono na cele rolnicze 4,38 ha gruntów w 2 obrębach, Siekierzyn 2,58 ha i Zaręba 1,80 ha (na 8 działka ewidencyjnych). Podmioty publiczne (3) wydzierżawiły ok. 2,00 ha w Zarębie na 3 działkach, podmioty prywatne wydzierżawiły 2,60 ha w Zarębie w Siekierzynie na 4 działkach. Z analizy tej wynika, że istnieje zainteresowanie

wydzierżawianiem gruntów od różnych podmiotów celem zwiększania powierzchni upraw, szczególnie od KOWR, nawet jeżeli są położone w obrębie nie będącym miejscem zamieszkania.

Na efektywność produkcji rolnej poza korzystnymi warunkami naturalnymi, wpływ ma prawidłowy rozłóg gruntów gospodarstw. Rozłóg ten scharakteryzowano z uwagi na położenie działek względem siebie i siedziby gospodarstwa, kształt działki, dostępność do dróg, oddalenie siedziby gospodarstwa i położenie względem gruntów dzierżawionych. Z analizy obrębów wynika, że charakteryzuje je tzw. szachownica gruntów. Działki są oddalone od siebie i od siedziby gospodarstwa, co przekłada się na dłuższy czas dojazdu do pól, miejscami są zbyt wydłużone i o nieregularnych kształtach, bez dojazdu. Nieprawidłowe ukształtowanie rozłogu gruntów własnych gospodarstw najbardziej dotyczy obrębów: Rudzica, Siekierzyn i Zaręba, a lepsze: Wesołówka, Nowa Karczma i Wyręba. Gospodarstwa rolników indywidualnych są rozdrobnione, słabiej też wyposażone w sprzęt rolniczy i środki produkcji. Nastawione na wielokierunkowy kierunek gospodarowania prowadzą produkcję głównie roślinną, na skalę lokalną. Pomocą dla nich jest funkcjonujący punkt sprzedaży maszyn rolniczych i części zamiennych oraz usług rolniczych w Siekierzynie. Posiadania innych źródeł dochodu sprzyja pogarszaniu się struktury obszarowej gospodarstw, ponieważ częściej gospodarstwa są pomniejszane niż powiększane. Obecna struktura obszarowa gospodarstw wynika również z funkcjonowania na jej terenie spółek rolnych, gospodarujących na znacznie większych areałach. Obręby o najbardziej niekorzystnej strukturze obszarowej gospodarstw rolnych, nieprawidłowym rozłogu gruntów własnych, dużym rozdrobieniu i rozproszeniu działek, działkach bez dostępu do dróg, nieprawidłowo funkcjonującej sieci drogowej oraz lokalnie w złym stanie technicznym, wytypowano do przeprowadzenia scalenia gruntów i są to Siekierzyn oraz Rudzica.

3.12. Planowane zmiany przeznaczenia gruntów wynikające z opracowań planistycznych gminy

Według miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wsi dotychczasowe użytkowanie zmieni 747,33 ha gruntów (15,2% powierzchni gminy). Największe zmiany nastąpią w obrębach: Siekierzyn, Zaręba, Rudzica na powierzchni od 100,00 do 305,00 ha i dotyczyć będą od 13,3% w Zarębie do 28,8% w Wesołówce powierzchni. Główne kierunki przeznaczenia gruntów to:

- a) tereny do zabudowy i zainwestowania, na które wskazano 556,64 ha;
- b) tereny wód powierzchniowych, na które wskazano 19,94 ha, w tym najwięcej w Siekierzynie 12,30 ha. W wielu miejscach na tych obszarach powstały już zbiorniki wodne, stąd ostatecznie nowe tereny wód zajmują 4,34 ha w 3 obrębach: Rudzica, Siekierzyn i Zaręba;
- c) tereny zalesień, lasów ochronnych i parków, na które wskazano łącznie 123,59 ha w tym najwięcej w Zarębie, Siekierzynie, Rudzicy i w Wyrębie do 52,00 ha, a najmniej w Nowej Karczmie i Wesołówce do 7,00 ha. W powierzchni tej tereny dolesień zajmują

117,41 ha, tereny lasów ochronnych i zadrzewień 6,07 ha, tereny parków 0,11 ha w Siekierczynie. Są to grunty orne ok. 50,00 ha głównie klas V i VI, użytki zielone ok. 30,00 ha głównie klas IV i V oraz nieużytki ok. 4,50 ha. Część takich pól została już zalesiona m.in. w Rudzicy, Siekierczynie, Zarębie (ok. 37,00 ha), część wykazuje sukcesję leśną i nie wymaga nowego zalesienia (ok. 41,00 ha), a część została zagospodarowana na zbiorniki wodne, dlatego od takich zalesień należy odstąpić. Powierzchnia zalesień wskazana do odstąpienia z zaplanowanej wynosi łącznie ok. 78,00 ha i stanowi 63,0% tego obszaru;

- d) tereny przemysłu i działalności gospodarczej, na które wskazano 24,67 ha;
- e) tereny usług, na które wskazano 18,00 ha, z tego w Siekierczynie i w Zarębie ok. 6,00 ha;
- f) tereny dróg, na które wskazano 4,49 ha.

W powierzchni wskazanej do zmiany użytkowania dominują grunty orne 48,5%. W wyniku obliczeń stwierdzono, że odejdzie łącznie: 362,32 ha gruntów orných (13,9% ich stanu egib), 129,68 ha łąk (21,3%), 173,52 ha pastwisk (57,9%), 14,96 ha sadów (78,0%), 39,82 ha gruntów zadrzewionych i zakrzewionych (4,4%), 13,46 ha nieużytków (50,5% ich stanu egib). Są to gleby dobrych klas bonitacyjnych, głównie IV i III oraz słabszych klas V i VI. W porównaniu do stanu egib z produkcji wyłączonych zostanie łącznie 21,1% gleb klas III, 15,5% klas IV, 28,6% klas V i 36,3% klas VI. Na gruntach przewidzianych do wyłączenia z obecnego użytkowania, część jest od dawna odłogowana i podmokła ok. 150,00 ha (20,0% planowanych wyłączeń), w tym ok. 100,00 ha jest objęta sukcesją leśną. Tereny przyszłych inwestycji i zabudowy spowodują wyłączenie z produkcji rolnej znacznych powierzchni gruntów orných, użytków zielonych oraz zlikwidują prawie wszystkie sady i nieużytki, a planowane zalesienia zwiększą powierzchnię lasów oraz terenów zadrzewionych z 895,50 ha do 1019,09 ha (z 18,2% do 19,1% w powierzchni gminy). Największe zmiany zajdą w powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, co najbardziej widoczne będzie w obrębach: Wesołówka, Wyręba i Nowa Karczma. Planowane tereny inwestycyjne, wodne i leśne nie powinny reorganizować rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ponieważ zlokalizowane są przy istniejącej zabudowie i głównych szlakach komunikacyjnych, przy istniejących kompleksach leśnych i wodnych. Mimo to, głównym typem użytkowania ziemi w gminie pozostanie nadal *typ rolny*, ale w 4 obrębach nastąpią jego zmiany i są to: w Nowej Karczmie i w Wesołówce *wybitnie rolny typ użytkowania ziemi* zmieni się na *typ rolny z udziałem zabudowy*, w Rudzicy *wybitnie rolny typ użytkowania ziemi* zmieni się na *typ rolny*, w Wyrębie *rolny z udziałem leśnego typ użytkowania ziemi* zmieni się na *rolny z udziałem leśnego i zabudowy*.

4. USTALENIA PALNU URZĄDZENIOWO-ROLNEGO

4.1. Ustalenia planu urządzeniowo-rolnego

Prace urządzeniowo-rolne, **które są oceniane w prognozie zawiera Tab.1** i wynikają bezpośrednio z celu aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn. Mogą one bezpośrednio lub częściowo wpłynąć na komponenty środowiska naturalnego lub nie mieć w ogóle wpływu. Prace te zawarto w następujących blokach tematycznych:

- Poprawa warunków wodnych.
- Scalenie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym.
- Przebudowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych.
- Ochrona gruntów rolnych i kształtowanie krajobrazu.
- Kształtowanie infrastruktury rekreacyjno-turystycznej.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, scalenie gruntów, gospodarowanie wodą w rolnictwie, zalesienia oraz przebudowa drogi powyżej 1,00 km zaliczają się „do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko”, dlatego są oceniane w niniejszej prognozie. Ustalenia Planu urządzeniowo-rolnego, **które nie są oceniane w prognozie zawiera Tab.2.** Również zawarto je w blokach tematycznych. Stanowią one charakterystykę obszaru, jego uwarunkowań naturalnych, kulturowych, potrzeb społecznych, stanu prawnego, ocenę predyspozycji dla produkcji rolnej, planowaną ochroną przyrody i zabytków. Nie są oceniane: działki bez dostępu do dróg, grunty o zmienionym sposobie użytkowania, cieki naturalne podzielone przez działki drogowe i ich rozbieżności liniowe między stanem prawnym a stanem w terenie, działki drogowe wymagające regulacji geodezyjno-prawnej, ponieważ to wynika z konieczności ich dostosowania do aktualnych przepisów prawnych. Są to czynności administracyjne i nie wpłyną na stan czy jakość środowiska. Nie są oceniane działania o lokalnym zasięgu, należące do zadań własnych Gminy, współpracującej z nią różnych podmiotów, organizacji, stowarzyszeń związane z rozbudową, modernizacją czy doposażeniem infrastruktury społecznej, technicznej, rekreacyjno-edukacyjnej, turystycznej oraz renowacją lub konserwacją zabytków. Gmina do poszczególnych projektów sama określi swoje stanowisko, co do konieczności sporządzania strategicznej oceny lub oceny ich oddziaływania na środowisko lub brak konieczności takich ocen. Nie jest oceniany też stopień zapotrzebowania na prace urządzeniowo-rolne A, B i C określony dla obrębów, ponieważ jest on wynikiem analizy stanu istniejącego i części projektowej.

4.2. Ustalenia przyjęte z innych opracowań

Ustalenia planu nie będą realizowane bezpośrednio na obszarach Lasów Państwowych, przyrodniczych i kulturowych chronionych prawnie, istniejących terenów zabudowanych, zainwestowanych, kolejowych. Do planu przeniesiono ustalenia z opracowań planistycznych gminy i opracowań nadrzędnych, które dotyczą terenów przyszłych inwestycji i zabudowy, wód powierzchniowych, zalesień, złóż naturalnych, terenów górniczych, obiektów infrastruktury technicznej, społecznej, turystycznej ponieważ określają one zasięg rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz zasięg prac urządzeniowo-rolnych. Należą tu m.in.:

- planowane tereny zabudowy i inwestycji wg mpzp wsi;
- „Budowa linii 400 kV Mikułowa – Czarna” i „Budowa dwutorowej linii 400 kV Mikułowa – Świebodzice”, napowietrznej przez Polskie Sieci Elektroenergetyczne w 4 obrębach: Rudzica, Siekierzyn, Wesołówka, Zaręba;
- Planowana rewitalizacja linii kolejowej nr 274 na odcinku Jelenia Góra - Zgorzelec wraz z łącznicą kolejową linia nr 778 Etap I przez Polskie Koleje Państwowe PLK S.A.
- Dolnośląska Cyklostrada Trasa Via Regia, obecnie wyznaczona w Rudzicy, Siekierzynie, Wesołowce i w Zarębie, na długości ok. 10,00 km, którymi pracami projektowanymi koordynuje Instytut Rozwoju Terytorialnego Województwa Dolnośląskiego.

Elementy te winny być uwzględnione w SUIKZP gminy i MPZP poszczególnych wsi, dla których jest obowiązek sporządzenia Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w tym prognozy.

Fot. 2. Stawy hodowlane – obręb Siekierzyn

Ustalenia Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierzyn – oceniane

Tabela 1

Lp.	Obręb	Poprawa warunków wodnych dotycząca					Scalenie gruntów wsi z zagospodarowaniem poscalenio wym	Przebudowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych				Ochrona gruntów rolnych i kształtowanie krajobrazu						Kształtowanie infrastruktury rekreacyjno-turystycznej				
		cieków wodnych	mostów, przepustów, przejazdów PKP	rowów melioracyjnych	zbiorników wodnych			drogi do przebudowy	drogi do pozostawienia jako zadrzewienia		planowane zadrzewienia liniowe	miejsca do uporządkowania	miejsca do rekultywacji		planowane zalesienia	pozostawienie gruntów odłogowanych w dotychczasowym użytkowaniu	rolnicze zagospodarowanie odłogów	proponowane szlaki piesze	proponowane trasy rowerowe	proponowane wydłużenie szlaku konnego	punkty widokowe wskazane do urządzenia	miejsca do zagospodarowania na cele edukacyjne, rekreacyjno-turystyczne
					km	liczba			km	liczba			ha	ha								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
1	Nowa Karczma	0,77	1	1,21	4	0,90	-	1,37	0,45	0,18	0,71	1	-	-	3,64	5,54	0,96	1,81	3,00	-	1	-
2	Rudzica	-	-	13,45	10	0,85	685,27	8,46	2,23	1,76	2,83	8	1	0,41	22,00	42,30	15,41	1,89	6,59	-	1	-
3	Siekierzyn	7,25	7	17,02	21	5,10	1682,54	26,40	2,80	2,77	10,84	5	-	-	22,20	62,20	28,88	10,98	15,64	3,25	4	-
4	Wesołówka	-	-	0,72	3	0,42	-	2,22	0,03	0,06	1,74	-	-	-	6,46	4,92	6,64	2,75	3,41	0,82	2	1
5	Wyręba	1,42	3	6,13	3	1,62	-	6,63	0,83	0,40	1,80	-	-	-	12,36	19,20	4,33	2,48	4,72	-	-	-
6	Zaręba	4,22	-	16,68	16	4,38	-	8,18	3,69	3,24	4,63	5	3	2,39	8,01	45,00	37,22	11,31	7,82	3,65	2	-
Gmina ogółem		13,66	11	55,21	57	13,27	2367,81	53,26	10,03	8,41	22,55	19	4	2,80	74,67	179,16	93,44	31,22	41,18	7,72	10	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierzyn (stan na luty 2024 r.)

Ustalenia Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierzyn – nie oceniane

Tabela 2

Lp.	Obręb	Gospodarka wodna					Drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych		Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna i Odnowa Wsi							Planowana ochrona przyrody		Planowane inwestycje wg mpzp wsi	Planowane inwestycje wg opracowań nadrzędnych	Stopień zapotrzebowania na prace UR
		regulacja warunków wodnych	zbiorniki wodne nie wykazane w EGIB	planowane tereny wód powierzchniowych	ciek naturalny podzielony przez działkę drogi	niezgodności geodezyjno-prawne na ciekach naturalnych	działki bez dostępu do dróg	drogi wymagające regulacji geodezyjno-prawnej	modernizacja / rozbudowa infrastruktury technicznej	modernizacja / rozbudowa infrastruktury społecznej	wyznaczenie / urządzenie ścieżki edukacyjnej	Dolnośląska Cyklostrada	zbiorniki wodne planowane / do urządzenia	zabytki wymagające poprawy stanu istniejącego	proponowane użytki ekologiczne wg mpzp wsi	proponowane pomniki przyrody wg mpzp wsi				
																	ha			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1	Nowa Karczma	-	1,05	-	2	0,77	12	tak	tak	-	-	-	1	-	-	-	20,75	-	C	
2	Rudzica	17,48	1,40	0,27	2	0,19	42	tak	tak	tak	-	3,00	4	tak	1	-	111,27	tak	A	
3	Siekierzyn	55,77	18,31	2,54	26	1,53	157	tak	tak	tak	1	4,32	23	tak	1	3	304,95	tak	A	
4	Wesołówka	13,26	4,99	-	2	1,01	18	tak	tak	-	1	1,50	2	-	1	-	89,65	tak	C	
5	Wyręba	-	3,78	-	11	1,72	18	tak	tak	-	1	-	5	tak	-	-	73,59	-	B	
6	Zaręba	-	8,46	1,53	-	-	127	tak	tak	tak	1	1,23	5	tak	2	3	147,12	tak	B	
Gmina ogółem		86,51	37,99	4,34	43	5,22	374	tak	tak	tak	4	10,05	40	tak	5	6	747,33	tak	-	

Źródło: opracowanie własne na podstawie Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierzyn (stan na luty 2024 r.)

5. OCENA POTENCJALNYCH ZMIAN ŚRODOWISKA

5.1. Ocena potencjalnych zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń planu urządzeniowo-rolnego

Aktualizacja planu urządzeniowo-rolnego gminy zawiera prace, których realizacja powinna zwiększyć jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Osiągnięć się to przez poprawę warunków wodnych, ochronę krajobrazu oraz walorów przyrodniczych i lepszą organizację produkcji rolnej. Realizacja prac urządzeniowo-rolnych powinna wpłynąć na zwiększenie efektywności produkcji rolnej, leśnej i usługowo-produkcyjnej obszarów wiejskich i na poprawę ogólnego wizerunku wsi. Brak realizacji ustaleń planu może przyczynić się do pogorszenia środowiska przyrodniczego, dóbr kulturalnych, warunków życia i pracy na terenach wsi, co skutkować będzie:

- a) pogorszeniem jakości gleb – spowodowane: dalszym odłogowaniem pól, użytkowaniem ich niezgodnie z warunkami przyrodniczymi, lokalnymi podmokłościami, zanieczyszczeniami w skutek długich przejazdów po drogach w złym stanie technicznym, poruszaniem się sprzętem rolniczym po gruntach ornych, użytkach zielonych w skutek braku dróg w dobrym stanie technicznym lub skracaniem przejazdów do działek zbyt oddalonych od gospodarstwa, nasileniem erozji przez brak zadrzewień lub zakrzewień przydrożnych;
- b) zanikaniem cennych ekosystemów – na skutek: złych warunków wodnych, nieprawidłowego działania systemów melioracyjnych, zaniedbania cieków wodnych, odłogowania pól, braku ekstensywnej gospodarki pastwiskowo-łąkowej, zbytnej intensyfikacji produkcji roślinnej;
- c) pogorszeniem jakości wód - w wyniku: braku zadrzewień, zakrzewień przydrożnych, zadarnień na gruntach erozyjnych i słabych klas, zaorywania terenów ochronnych przy ciekach, zbiornikach wodnych (użytków zielonych, dróg, nieużytków), intensyfikacji produkcji;
- d) obniżeniem jakości przestrzeni produkcyjnej – w wyniku: niefunkcjonalnych dróg i urządzeń melioracyjnych, złej gospodarki wodnej, zbytniego oddalenia działek tego samego właściciela od siedliska i względem siebie, wzrostu rozdrobnienia działek, co powoduje też ich odłogowanie, niskiej lesistości, braku warunków do wielofunkcyjnego rozwoju wsi;
- e) pogorszeniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy – przez: powstanie wysypisk śmieci, zarośniętych oczek wodnych, rowów, cieków naturalnych i wyrobisk pokopalnianych (które posłużą do dalszej lokalizacji odpadów), niekontrolowane zalesienia, zaorywanie łąk, pastwisk, monokulturowe uprawy (przez co niszczone są żerowiska, lęgowiska i miejsca bytowania zwierząt oraz ptaków lub ścieżki ich migracji), wieloletnie odłogowanie pól dobrej jakości gleb prowadzące do ekspansji gatunków drzewiastych, krzewiastych, obcych czy inwazyjnych, brak zadrzewień, zakrzewień ochronnych, stref buforowych;

- f) zakłóceniem ładu krajobrazu – w skutek: zwiększania powierzchni bezproduktywnej, zarastania wartościowych łąk, zanikania cieków, zbiorników wodnych, powstania dróg utrudniających swobodną komunikację, niekontrolowanych przejazdów przez tereny leśne, użytki zielone, niewłaściwego zalesienia i użytkowanie gruntów, pojawienia się enklaw nieużytkowanych z powodu złych warunków wodnych, oddalenia od siedziby gospodarstwa;
- g) obniżeniem walorów kulturowych i architektonicznych obiektów zabytkowych – na skutek: zarastania parków zabytkowych, terenów przyległych i dróg dojazdowych do obiektów zabytkowych, złego stan ich urządzeń wodnych (w których mogą pojawiać się składowiska śmieci, rośliny inwazyjne, obce gatunkowo), braku obiektów zabezpieczających ich przed podtopieniami (np. zbiorników wodnych, rowów melioracyjnych), braku zadrzewień, zakrzewień ochronnych, stref buforowych przy strefach konserwatorskich;
- h) zbyt dużym obciążeniem ruchem turystycznym i niszczeniem obszarów o dużych walorach krajobrazowych – w wyniku: nieprawidłowych zalesień i rekultywacji gruntów, odłogowania pól, braku tras turystycznych i miejsc urządzonych w pozostałych miejscowościach, co spowodować może większe obciążenie i zaśmiecanie obszarów cennych przyrodniczo położonych przy istniejących trasach turystycznych, braku zadrzewień linowych, które mają wiele funkcji ochronnych, urozmaicają krajobraz i służą celom rekreacyjnym;
- i) obniżeniem walorów turystycznych – w wyniku: zniszczenia obiektów zabytkowych i cennych kulturowo, zarastania zbiorników wodnych, dalszego odłogowania pól, intensyfikacji produkcji, coraz większej liczby i długości dróg złych i nieprzejezdnych, braku zadrzewień, zakrzewień, sadów, mozaiki pól, braku dojazdów do miejsc atrakcyjnych turystycznie czy punktów gastronomiczno-noclegowych, braku urządzenia i włączenia w sieć krajoznawczą cennych obiektów regionalnych: wyrobisk bazaltowych, stawów, drzew i parków;
- j) słabym rozwojem alternatywnych źródeł dochodu – m.in. gospodarki rybackiej, ekologicznej, specjalistycznej, sadownictwa na skutek: złych urządzeń wodnych i dróg dojazdowych do pól uprawnych, niskiej kultury rolnej gleb odłogowanych, zbyt dużego rozdrobnienia i rozproszenia działek, złych warunków wodnych;
- k) obniżaniem rozwoju życia społecznego – przez: niefunkcjonalną i w złym stanie technicznym sieć drogową, niedoposażenie wsi i obiektów publicznych w urządzenia zapewniające ochronę przed lokalnymi podtopieniami (drożnych rowów, przepustów, zbiorników wodnych), zaniedbanie terenów sportowo-rekreacyjnych w skutek niekontrolowanej sukcesji leśnej, brak rozbudowy i modernizacji istniejących obiektów, braku nowych zalesień, zadrzewień, stref buforowych przy obiektach publicznych, brak nowych i lepiej położonych obszarów przeznaczonych na cele publiczne, rekreacyjne, edukacyjne, brak warunków na alternatywne miejsca pracy.

5.2. Istniejące problemy ochrony środowiska

Najważniejszymi problemami w zakresie ochrony środowiska są:

1. Brak pełnego systemu kanalizacji sanitarnej w gminie, a także brak wykorzystania sieci gazowej na cele socjalno-bytowe mieszkańców oraz grupowych systemów grzewczych.
2. Nielegalne wysypiska śmieci, które powstają na terenach rolnych, szczególnie na gruntach odłogowanych, w wyrobiskach pokopalnianych, w lasach czy przydrożnych rowach.
3. Brak rekultywacji wyrobisk pokopalnianych, które stają się potencjalnymi składowiskami odpadów i obniżają walory krajobrazowo-przyrodnicze obszaru gminy.
4. Brak w wielu miejscach stref buforowych na granicy grunty rolne - wody powierzchniowe, co powoduje bezpośredni spływ środków produkcji rolnej oraz erodowanej ziemi do wód.
5. Intensyfikacja produkcji roślinnej, wielkoobszarowe uprawy zbóż, kukurydzy, rzepaku, na co często zaorywane są nieużytkowane łąki, pastwiska, drogi, rowy i likwidowane sady.
6. Zaorywanie użytków zielonych lub ich odłogowanie w miejscach wskazanych do ich zachowania z uwagi na erozję i inne cele ochronne.
7. Niski udział produkcji zwierzęcej, szczególnie gospodarki pastwiskowo-łąkowej.
8. Zły stan dróg na terenach rolnych, urządzeń melioracji wodnych do czego przyczynia się brak użytkowników działek lub ich nieuregulowany stan geodezyjno-prawny.
9. Występowanie dużych obszarów pól odłogowanych spowodowane m.in. przeznaczeniem pól w opracowaniach planistycznych gminy na cele budowlane i inwestycyjne.
10. Rozdrobnienie i rozproszenie gruntów gospodarstw rolnych, do których wydłuża się czas dojazdu sprzętem rolniczym, przez co zwiększa się ilość zanieczyszczeń w środowisku.
11. Większe zainteresowanie wyłączeniem gruntów rolnych z produkcji niż ich uprawa na terenach atrakcyjnie położonych, z dobrą komunikacją drogową, kolejową oraz z rozbudowaną infrastrukturą społeczną.
12. Zły stan zabytkowych założeń pałacowo-parkowych, które powinny być zagospodarowane na cele rekreacyjno-turystyczne, kulturalne, społeczne.
13. Brak aktualnej Inwentaryzacji przyrodniczej gminy, obecna pochodzi z 2005 r.

5.3. Skutki dla środowiska wynikające z realizacji ustaleń projektu Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierzyn

Skutki realizacji poszczególnych prac dla środowiska przeanalizowano w oparciu o przyjęte bloki tematyczne i są to:

❖ **Poprawa warunków wodnych**

Poprawy stanu technicznego wymagają łącznie: cieki naturalne na długości 13,66 km, w tym Siekierka i Trójnica na całej długości; rowy melioracyjne na długości 55,21 km (ok. 61,0% sieci

w gminie); 57 zbiorników wodnych na powierzchni 13,27 ha, w tym 15 stawów hodowlanych (4,81 ha) i 42 innych mniejszych zbiorników wodnych (8,46 ha); 11 urządzeń komunikacyjnych (8 przepustów, 3 wiadukty kolejowe). W opracowaniach planistycznych Siekierkę wskazano do zwiększenia retencji wodnej i poprawy bioróżnorodności oraz kompleksowego odbudowy koryta na całej jej długości, potok Pstrężna do ochrony prawnej w formie użytku ekologicznego. Cieki w niektórych odcinkach wymagają gruntownej konserwacji, remontu i pogłębienia koryta oraz regulacji geodezyjno-prawnej ich działek. Rowy melioracyjne oprócz poprawy stanu technicznego w wielu miejscach wymagają prawidłowego oznaczenia użytku i dostosowania działek do ich faktycznego przebiegu w terenie. Na terenie gminy nie planuje się budowy dużych zbiorników retencyjnych, przeciwpowodziowych suchych lub mokrych, wałów przeciwpowodziowych, kanałów ulg, sieci drenarskiej, jedynie w opracowaniach planistycznych gminy są wskazane tereny dla wód powierzchniowych w 3 obrębach: Siekierzyn, Zaręba i Rudzica na łącznym obszarze 4,34 ha. Zbiorniki wodne mające inne oznaczenie użytku niż teren wód zajmują ok. 40 ha, natomiast tereny wymagające poprawy warunków wodnych ok. 86,00 ha i położone są w 3 obrębach: Rudzica (głównie wzdłuż cieku Lipniak), Siekierzyn (najwięcej, głównie przy rowie melioracyjnym dopływie Siekierki), Wesołówka (głównie wzdłuż cieku Gozdnica). Zaproponowane prace związane z gospodarką wodną będą oddziaływać na poszczególne elementy środowiska: **głównie pozytywnie**, lokalnie, bezpośrednio i pośrednio, chwilowo, średnioterminowo (okres kilkuletni), stale oraz jako skumulowane i wtórne ponieważ:

- **Wody powierzchniowe – pozytywnie:** poprawi się stan i jakość wód powierzchniowych, udrożnione zostaną koryta cieków, zbiorników wodnych, wyloty drenarskie, które odprowadzają wodę z terenów zdrenowanych i podmokłych. Zapewni to lepszy przepływ wody w zlewni i jej dopływ do zbiorników oraz odpływ z terenów podtapianych. Zwiększy się retencję wód powierzchniowych i zdolność do samooczyszczenia, a zmniejszy deficyt wody. Zlikwidowane zostaną nieczystości składowane w kortach cieków, zbiorników wodnych i rowach, zatory takie jak połamane drzewa, samosiewy, zbędna roślinność. Zmodernizowane przepusty, mury oporowe, pogłębione koryta zwiększą drożność i swobodny przepływ wód.
- **Wody podziemne (gruntowe) – pozytywnie:** nastąpi poprawa jakości wód podziemnych przez poprawę jakości wód powierzchniowych. Wpłyne to korzystnie na ochronę i poziom wód gruntowych, regulację stosunków wodnych na terenach podmokłych i zdrenowanych, ograniczy bezproduktywny odpływ wód, zmniejszy pobór wód podziemnych.
- **Gleby – pozytywnie:** poprawa warunków wodnych wpłynie na lepszą jakość i ochronę gleb, spowolni odpływ wód ze zlewni, odbiór nadmiaru wody do zbiorników retencyjnych. Zwiększy się ochronę gleb przed podtopieniami, a w okresach suszy wykorzysta się wodę do nawodnienia pól. Następstwem tego będzie likwidacja terenów podmokłych, odłogowanych

z powodu złych warunków wodnych. Poprawa stanu sieci wód powierzchniowych wpłynie na poprawę retencji i urodzajność gleb, lepsze plonowanie, szczególnie, że w gminie występują głównie gleby klas IV i III, lokalnie podatne na przesuszanie oraz erozję wodną i wietrzną.

- **Powierzchnia ziemi, ukształtowanie terenu – obojętnie:** prace na ciekach, rowach, zbiornikach wodnych, ich urządzeniach dotyczą stanu istniejącego. Polegać będą na doprowadzeniu ich do dobrego stanu lub odtworzenie stanu pierwotnego. Towarzyszące im wykopy, nasypy, drogi dojazdowe są tymczasowe, a z uwagi, że są to nieduże powierzchnie, nie zmieniają ukształtowania terenu. Istniejące zbiorniki i rowy uwzględniają rzeźbę terenu, warunki hydrograficzne obszaru dlatego prace te wpłyną obojętnie na rzeźbę terenu.
- **Powietrze i klimat – pozytywnie:** lokalnie nastąpi polepszenie warunków wilgotnościowych, zwiększenie parowania wodnego lub mgieł. Nastąpi poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie prędkości wiatru z uwagi na występujące wzdłuż cieków, zbiorników wodnych pasy zadrzewień i zakrzewień. Często wzdłuż nowych zbiorników, do wzmocnienia grobli stawów wprowadzane są nowe nasadzenia drzew, krzewów. Z uwagi na oczyszczenie koryta z zbędnej roślinności, samosiewów, drzew schorowanych zwiększona zostaje powierzchnia wody, przez co nastąpią lepsze warunki mikroklimatyczne.
- **Złoża udokumentowane – brak wpływu:** przy ciekach, zbiornikach wodnych, rowach, przepustach wskazanych do poprawy stanu technicznego nie występują złoża.
- **Różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta – pozytywnie z elementami negatywnymi:** poprawią walory przyrodnicze obszaru, zmniejszą pobór wody i wilgoci z lasów oraz terenów naturalnie podmokłych i stawów wskazanych do ochrony prawnej, przy których występuje najwięcej roślin i zwierząt cennych przyrodniczo. Zwiększą ochronę przyrody przed podtopieniami czy lokalnymi suszami, oczyszczą koryta wód z pozostawianych tam nieczystości przez co poprawi się jakość wody. Lepsze warunki wodne przyczynią się do odtworzenia ekosystemów odwodnionych oraz poprawią stan ekosystemów od wód zależnych, w tym stawów hodowlanych i cennych łąk. Poprawa retencji korytowej pozwoli na korzystanie z wody przez całą przyrodę, jak też dalsze zarybienie cieków i stawów. Wzdłuż odnowionej sieci wodnej nadal pojawiać się będą różnorodne ekosystemy, ostoje zwierząt, ptaków, miejsca ich żerowania, gniazdowania lub bytowania. Zmodernizowane urządzenia komunikacyjne pozwolą na przejazd przez ciek, rów bez niszczenia skarp i przybrzeżnej roślinności. Negatywne tymczasowe zmiany mogą zajść przy wykonywaniu tych prac np.: likwidacja samosiejek, wysokich traw z koryta cieków i zbiorników wpłynie na obecne miejsca żerowania, gniazdowania czy bytowania fauny. Na terenach odłogowanych z uwagi na złe warunki wodne, powstały naturalne rozlewiska czy kępy drzew, a zatem może nastąpić zmiana użytkowania takich gruntów.

- **Obszary i obiekty przyrodnicze chronione prawnie – pozytywnie z elementami negatywnymi:** wpływ będzie podobny jak dla roślin, zwierząt i różnorodności biologicznej. Cieki naturalne, zbiorniki wodne, stawy, rowy wskazane do prac położone są na terenach korytarzy ekologicznych o ponad lokalnym znaczeniu, w sąsiedztwie pomników przyrody ożywionej i użytku ekologicznego. Ich odnowienie przyczyni się do lepszego uwilgotnienia łąk, pastwisk, sadów, parków, zadrzewień i zakrzewień oraz lasów o różnorodnej faunie i florze. Przyczyni się to do zachowania w lepszym stanie pomników przyrody, alei drzew, użytku ekologicznego, większej ilości wody w stawach czy zwiększenia bioróżnorodności rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Negatywne, lokalne, tymczasowe zmiany mogą zajść przy wykonywaniu prac konserwacyjnych na skutek dojazdu i oddziaływania sprzętu, powstania dodatkowych dróg, płoszenia zwierząt i ptaków wskutek wykaszania zbędnej roślinności, remontów lub pogłębiania koryta, prac związanych z wprowadzeniem nowych nasadzeń.
- **Krajobraz – pozytywnie:** zwiększą się walory krajobrazowe i estetyczne wsi. Pozwoli to zagospodarować zbiorniki zdewastowane i grunty odłogowane. Lepsze funkcjonowanie cieków, rowów, naprawa zniszczonych przepustów zapewni dojazd i uprawę pól, na których mogą być wprowadzane nowe kierunki roślinne lub zwierzęce, co urozmaici krajobraz rolniczy. Pozytywny wpływ na krajobraz będzie miała konserwacja zieleni przybrzeżnej, która może zostać wzbogacona o nowe nasadzenia.
- **Zabytki i obiekty cenne kulturowo – pozytywnie:** ponieważ część zbiorników wodnych, rowów i cieków w złym stanie technicznym znajduje się w strefach ochrony konserwatorskiej, w parkach zabytkowych, przy założeniach pałacowych lub w ich sąsiedztwie (np. w Zarębie, Siekierczynie, Wyrębie). Odnowione - poprawią stan i walory obszarów kulturowych oraz zwiększą ich widoczność. Zwiększy się ochrona obiektów zabytkowych przed lokalnymi podtopieniami, zaśmiecaniem zarośniętych rowów, cieków, stawów czy dewastacją na skutek zbyt intensywnej intensyfikacji roślinności rozrastającej się od cieków, zbiorników wodnych i rowów.
- **Ludzi i dobra materialne – pozytywnie:** wpłynie to na lepszą organizację produkcji, rozwój kierunków ekologicznych, ekstensywnych czy gospodarki rybackiej, gdzie potrzeba dużo oraz dobrej jakości wody. Odnowione lub nowe obiekty wodne ograniczą intensyfikację obecnej gospodarki stawowej, zwiększą ochronę dróg oraz budynków przed niszczeniem w czasie dużych przepływów wody, zalewaniem piwnic i podwórek. Zwiększy się ochrona przed podmywaniem pól, niszczeniem upraw, a zmniejszą straty z uwagi na powódź lub suszę, co wpływa na koszt produkcji rolnej. Odnowione przepusty ułatwią połączenia drogowe, pozwolą na dojazd do miejsc pracy i infrastruktury społecznej, co wpłynie na rozwój rekreacji, turystyki, mieszkalnictwa i usług na terenach wiejskich.

❖ **Przebudowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych**

W ramach kształtowania funkcjonalnej sieci drogowej wskazano: 53,26 km dróg do przebudowy (ok. 16,0% sieci drogowej); 10,03 km dróg nieużytkowanych, zarośniętych do pozostawienia jako pasy zadrzewień śródpolnych na powierzchni 5,42 ha; 22,55 km nowych liniowych zadrzewień przydrożnych. Część działek drogowych wymaga regulacji geodezyjno-prawnej z uwagi na to, że: przecinają działki cieków naturalnych, przebieg drogi w terenie jest inny niż granice ich działek, brakuje lepszych połączeń komunikacyjnych, wiele dróg zaorano (łącznie ok. 71,00 km). Drogi wytypowane do przebudowy wymagają: modernizacji nawierzchni (ok. 43,00 km z nich stanowią drogi gruntowe, ok. 7,00 km utwardzone, a ok. 3,00 km są to drogi zaorane), modernizacji przepustów, budowy rowów odwadniających, uzupełnienia zadrzewień przydrożnych lub nowych nasadzeń drzew, dostosowania szerokości dróg do aktualnie używanego sprzętu rolniczego. Drogi wskazane do przebudowy stanowią wyłącznie własność gminną. Proponowane zadrzewienia liniowe są głównie jednostronne, zaproponowane przy drogach do przebudowy, w wielu miejscach uzupełnią istniejące pasy. Drogi niewykorzystywane w transporcie rolnym i nieprzejezdne wskazano do zachowania. To działki głównie gminne, samoistnie porośnięte drzewami, krzewami, położone na terenach odłogowanych, w sąsiedztwie lasów, czy przy linii kolejowej (np. w Zarębie). Stanowią naturalne pasy ochronne, a w kompleksach leśnych łączą istniejące lasy. Sieć drogowa wskazana do przebudowy zachowuje główne ciągi komunikacyjne tworzące korytarze przyrodnicze. Zaproponowane działania będą oddziaływać na poszczególne elementy środowiska **głównie pozytywnie**, bezpośrednio i pośrednio, chwilowo, średnioterminowo (okres kilkuletni), lokalnie, stale oraz jako skumulowane i wtórne ponieważ:

- **Wody powierzchniowe – pozytywnie:** poprawi się jakość wód powierzchniowych będących w zasięgu oddziaływania dróg, ponieważ budowa nowych rowów odwadniających, przepustów i zbiorników pozwoli na odprowadzanie wody, zanieczyszczeń rolniczych oraz erodowanej ziemi do specjalnie przygotowanych miejsc. Wyczyszczone zostaną rowy przydrożne, przepusty, wprowadzone zadrzewienia liniowe, a zachowane zadrzewienia istniejące na drogach nieużytkowanych ograniczą lokalne podmokłości, zwiększą ochronę wód. Przejazd sprzętem rolniczym po zmodernizowanych drogach i przepustach o odpowiedniej szerokości nie będzie niszczył brzegów cieków, skąd później woda rozlewa się na pobliskie pola i lasy. Lepszy stan dróg zapewni dojazd do cieków, rowów i zbiorników oraz wykonywanie na nich prac konserwacyjnych. W trakcie przebudowy sieci drogowej może nastąpić regulacja stanu geodezyjno-prawnego działek drogowych przecinających działki cieków naturalnych.
- **Wody podziemne (gruntowe) – pozytywnie:** swobodny przepływ wody w rowach odwadniających drogi zapobiegnie osadzeniu się toksycznych związków w ich korycie,

a następnie przenikaniu zanieczyszczeń do wód gruntowych. Nastąpi poprawa jakości wód wzdłuż przebudowanej sieci drogowej. Wprowadzenie zadrzewień przydrożnych, zachowanie dróg zarośniętych jako zadrzewienia śródpolne wpłynie pozytywnie na wody gruntowe, ponieważ ograniczy się przenikanie zanieczyszczeń do wód, jak też zmniejszy się intensywność przejazdów w ramach transportu rolnego.

- **Gleby – pozytywnie z elementami negatywnymi:** kompleksowa przebudowa dróg zwiększy ochronę gleb przed: lokalnymi podtopieniami, zanieczyszczeniami napływającymi z terenów zurbanizowanych i przemysłowych, erozją wodną i wietrzną, zbytnim przesuszeniem gleb słabej jakości. W zasięgu dróg przebudowanych poprawią się właściwości fizyczno-chemiczne gleby i jej plonowanie. Modernizacja dróg wpłynie na ochronę gleb, ponieważ miejscami dojazd do działek odbywał się po gruntach rolnych z powodu braku dróg lub dróg w dobrym stanie technicznym. Powodowało to większe ugniatanie gleby i częstość nawrotów sprzętem rolniczym, przez co tworzyły się wyrwy, głębokie koleiny, które utrudniają zagospodarowanie takich pól. Przebudowa dróg zapewni dojazd i użytkowanie gruntów dotychczas odłogowanych z powodu braku dojazdu. Negatywny i lokalnym wpływem będzie zmiana nawierzchni dróg z przepuszczalnej na nieprzepuszczalną oraz to, że gleby dotychczas użytkowane rolniczo, dobrej jakości mogą zostać zabrane na poszerzenie pasa drogowego.
- **Powierzchnię ziemi, ukształtowanie terenu – obojętnie:** ponieważ dotyczy dróg istniejących, w złym stanie technicznym, nieprzejezdnych, zadrzewionych lub zaoranych. Przebudowa ta polegać będzie na urządzeniu funkcjonalnej sieci drogowej w dostosowaniu do warunków terenowych. Odbudowa dróg zaoranych, dostosowanie szerokości pasa drogowego do wymogów technicznych, budowa rowów odwadniających wpłynie lokalnie na ukształtowanie profilu pasa drogowego. Nieduże, ale stałe zmiany, które pojawią się w zasięgu pasa drogowego to: zmiana przeznaczenie terenu z uwagi na budowę mijanek, rowów przydrożnych, poszerzenia pasa drogowego kosztem przyległych gruntów rolnych.
- **Powietrze i klimat – pozytywnie:** zmniejszy się presja z działalności rolniczej na klimat. Jest to wynik szybszych przejazdów sprzętem rolniczym po ulepszonych drogach. Poprawi się jakość powietrza przez krótszy czas przebywania sprzętu rolniczego w przestrzeni publicznej, nowe nasadzenia drzew i rowy odwadniające w zasięgu modernizowanych dróg. Nastąpi mniejsza emisja zanieczyszczeń do powietrza z transportu rolnego jak i z przejazdów w celach rekreacyjno-turystycznych. Drogi, które wskazano do zachowania jako zadrzewienia ograniczą ilość przejazdów, poprawią lokalny klimat, zwiększą produkcję tlenu. Przez wprowadzenie nowych zadrzewień nastąpi ograniczenie nasłonecznienia, prędkości wiatru oraz nastąpi poprawa lokalnych warunków wilgotnościowych.

- **Złoza udokumentowane – brak wpływu:** drogi wskazane do przebudowy i do pozostawienia jako zadrzewienia nie przebiegają na terenach złóż.
- **Różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta – pozytywnie z elementami negatywnymi:** przez wprowadzenie nowych lub uzupełnienie istniejących nasadzeń przydrożnych zwiększy się walory przyrodnicze obszaru, ograniczy erozję oraz napływ zanieczyszczeń z produkcji rolnej, transportu drogowego czy terenów zurbanizowanych. Wraz z drogami zadrzewionymi, niewykorzystywanymi w transporcie rolnym zachowa się ciągi migracyjne roślin, zwierząt, ptaków. Zwiększy się różnorodność biologiczną terenów rolnych przez nowe warunki do gniazdowania ptaków, bytowania zwierząt związanych z przestrzenią rolniczą. W pasie drogi przy jej przebudowie i poszerzeniu zostanie usunięta zbędna roślinność, stare, zniszczone drzewa, a tym samym aktualne miejsca żerowania, bytowania zwierząt i gniazdowania ptaków. Będzie to też zabieg pielęgnacyjny ponieważ schorowane lub obce gatunki drzew zastąpi się nowymi, rodzimymi, bardziej przystosowanymi do warunków lokalnych.
- **Obszary i obiekty przyrodnicze chronione prawnie – pozytywnie z elementami negatywnymi:** wpływ będzie podobny jak dla roślin, zwierząt i różnorodności biologicznej. Drogi wskazane do przebudowy zlokalizowane są na terenach rolnych lub zabudowanych, poza skupiskiem cennej przyrody, w tym poza użytkami ekologicznymi proponowanym do ochrony prawnej i istniejącymi, jedynie w ich sąsiedztwie. Przebudowa dotyczy odcinków istniejących, w jednym pasie drogowym, a nie budowy nowych lub likwidowaniu starych ciągów. Odbudowa odcinków zaoranych lub nieprzejezdnych w terenie jest niezbędna do kontynuowania przejazdu. Drogi prawidłowo urządzone wpłyną na lepszą jakość środowiska. Nie spowodują większego transportu rolnego, którego spaliny, częstotliwość przejazdów, hałas i inne zanieczyszczenia mogą negatywnie wpłynąć na obszary chronione. Ulepszone drogi skrócą czas przejazdu sprzętem rolniczym i czas jego oddziaływania na środowisko szczególnie na ekosystemy leśne, pastwiskowo-łąkowe i wodne. Kierunkiem rozwoju Gminy jest rekreacja, turystyka, usługi, mieszkalnictwo i z dróg tych będą korzystała gospodarstwa rolne jak i mieszkańcy gminy, których liczba od paru lat maleje. Modernizacja dróg może spowodować zwiększenie się ruchu rekreacyjno-turystycznego, weekendowego, napływ osób spoza gminy w celach mieszkalnych, większej penetracji obszarów cennych przyrodniczo, ale będzie to już ruch kontrolowany. Osoby te będą poruszać się po wyznaczonych i dobrze przygotowanych szlakach. Ulepszone drogi jako trasy rowerowe, rozszerzą zainteresowania turystów i odciążą najcenniejsze obszary gminy od nadmiernego ruchu. Z kolei drogi wskazane do zachowania jako zadrzewienie ograniczą ruch w tych miejscach. Negatywne, lokalne zmiany mogą zajść przy wykonywaniu prac związanych z przebudową lub odbudową tych dróg.

- **Krajobraz – pozytywnie:** przebudowa dróg poprawi walory krajobrazowe i estetyczne wsi oraz pozwoli na wyeksponowanie mozaiki krajobrazu rolniczego, w której dominuje produkcja roślinna, lokalnie zwierzęca i sadownictwo. Pola odłogowane z uwagi na aktualnie brak lub zły dojazd mogą zostać zagospodarowane. Zmniejszy się ilość dróg nieprzejezdnych czy wyjeżdżonych po polach prywatnych i w lasach. Przez nowe zadrzewienia przydrożne powstaną korytarze ekologiczne, które urozmaicą krajobraz rolniczy i ograniczą w nim negatywne skutki erozji i urbanizacji. Wpłyne to też na rewitalizację istniejących zadrzewień, bo zlikwidowane zostaną chore, uszkodzone gatunki, a wprowadzone nowe, miododajne, odpowiednio dobrane do warunków przyrodniczych i lokalnych potrzeb.
- **Zabytki i obiekty kulturowe – pozytywnie:** przez modernizację dróg i zapewnienie korzystniejszego dojazdu można lepiej chronić zabytki, miejsca kulturowe, włączyć je w krąg zainteresowań turystyczno-krajoznawczych. Przebudowa dróg zachowuje historyczny układ i powiązania między miejscowościami, co przybliży historię i tradycję danej wsi. Dobre drogi, przepusty w strefach ochrony konserwatorskiej podniosą walory widokowe zabytków i zwiększą ich ochronę przed: podtopieniami, zanieczyszczeniami i emitowanymi drganiem wskutek częstych i długich przejazdów sprzętem rolniczym lub samochodami, które mogą powodować ich dewastację. Drogi do pozostawienia jako zadrzewienia i nowe zadrzewienia liniowe nie zakłócają stref ochrony konserwatorskiej i nie przysłaniają zabytków.
- **Na ludzi i dobra materialne – pozytywnie:** nastąpi lepsza organizacja produkcji przez wykorzystanie całej przestrzeni z uwagi na lepszy dojazd. Skróci się czas przejazdu do pól, a to obniży koszty paliwa. Kompleksowa przebudowa dróg zwiększy komfort i bezpieczeństwo jazdy, ograniczy hałas, ilość zanieczyszczeń powietrza, spowoduje szybszy dojazd do miejsc pracy, użyteczności publicznej czy do innych miejscowości. Nowe nasadzenia poprawią czystość i wilgotność powietrza, obniżą nasłonecznienie, zwiększą warunki dla aktywnego wypoczynku. Korzystnie wpłynie to na rozwój gospodarstw agroturystycznych, usług, miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych, dostępności do produktów lokalnych. Lepsza dostępność do terenów zainwestowanych lub przeznaczonych na inwestycje pozwoli na napływ inwestorów z zewnątrz. Zwiększy się wartość gruntów rolnych z uwagi na lepszą infrastrukturę drogową, natomiast zachowanie zadrzewień na drogach obniży koszty ich nasadzeń.

❖ **Scalenie gruntów i zagospodarowanie poscaleniowe**

Do przeprowadzenia scalenia gruntów z zagospodarowaniem poscaleniowym wytypowano 2 obręb, Siekierzyn i Rudzicę. Położonych jest tu łącznie 2368,00 ha gruntów rolnych (63,0% gruntów rolnych gminy) gleb średniej jakości i niskim stopniu lesistości, najczęściej gospodarstw rolnych o niekorzystnej strukturze obszarowej i nieprawidłowym rozłogu gruntów własnych, dużym

rozdrobieniu działek oraz gruntów KOWR. Prace scaleniowe zmierzają do poprawy rozłogu gruntów gospodarstw, utworzenie możliwie dużych, regularnie ukształtowanych działek, zmniejszenia ich liczby i rozdrobnienia, dostosowanie granic nieruchomości do systemu melioracji wodnych, dróg i rzeźby terenu oraz zapewnienie każdej nowo wydzielonej działce dostępu do drogi. W gminie jest 374 działek bez dostępu do dróg, w tym w Siekierczynie 157, w Rudzicy 42. Prace scaleniowe pozwalają również na uporządkowanie stanu władania gruntami. W ramach zagospodarowania poscaleniowego realizowana jest poprawa stanu urządzeń infrastruktury rolniczej i walorów krajobrazowych wsi. Scalenie gruntów jest oceniane wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym. Zaproponowane działania będą oddziaływać na poszczególne elementy środowiska **w większości pozytywnie**, ale z elementami negatywnymi, bezpośrednio, pośrednio, chwilowo, średnioterminowo, długoterminowo, lokalnie, stale oraz jako skumulowane i wtórne, ponieważ:

- **Wody powierzchniowe i podziemne (w tym gruntowe) – pozytywnie z elementami negatywnymi:** nastąpi uporządkowanie stanu ewidencyjnego i prawnego cieków naturalnych, rowów, zbiorników wodnych, dostosowanie granic ich działek do faktycznego przebiegu w terenie, co wpłynie na lepszy sposób zarządzania wodami i wykonywania prac konserwacyjnych. Nowo zaprojektowane działki uwzględniają istniejący system melioracyjny, warunki wodne przez co nie powinno dojść do pogorszenia warunków wodnych. W trakcie prac projektowych dokonywane są korekty sieci melioracyjnej np. przez zaplanowanie dodatkowych zbiorników, rowów odwadniających w dostosowaniu do potrzeb i możliwości ich budowy. W zagospodarowaniu poscaleniowym dokonywana jest korekta i przebudowa dróg, rowów, zbiorników, urządzeń przepustów, których lepszy stan wpłynie na prawidłowy przepływ wody. Większe działki mogą być wykorzystane w intensyfikacji produkcji rolnej, przez co może dojść do większego poboru wody w produkcji roślinnej, zwierzęcej oraz może pojawić się więcej zanieczyszczeń rolniczych w wodach powierzchniowych.
- **Gleby – pozytywnie z elementami negatywnymi:** wpływ na gleby będzie mniej korzystny z uwagi na stworzenie warunków dla: rozwoju intensywnych roślinnych kierunków upraw, gospodarstw lub przedsiębiorstw wielkoobszarowych, wprowadzenie monokultur czy uproszczonych płodozmianów, w których dominują rośliny maksymalizujące zysk. Jednakże produkcja taka wstępuje już w gminie. Istnieje też ryzyko zwiększenia stężeń środków chemicznych w glebach na skutek wyższych dawek nawozów i środków ochrony roślin, ponieważ przeważają tu gleby słabej i średniej jakości. Duże działki o kierunku roślinnym wymagają stosowania ciężkiego sprzętu rolniczego i większej ilości zabiegów uprawowych, ale wymagają też sprzętu, który spełnia wysokie normy w odniesieniu do ilości spalin, stopnia ugniatania gleby. Korzyścią z prac scaleniowych jest także zaprojektowanie działek i dróg, które ograniczy erozję, pozwoli wprowadzić zalesienia, zadarnienia czy nowe kierunki

produkcji (np. sadownictwo). Pozwoli też na dostosowanie ich kształtu dogodnych do upraw mechanicznych, granic naturalnych i topografii terenu, co wpłynie na racjonalne zagospodarowanie użytków rolnych, w tym gruntów odłogowanych i niekorzystnie położonych. Korzyścią z prac scaleniowych jest zwiększenie ochrony gleb przez: rekultywację zbędnych dróg i nieużytków (potencjalnych składowisk śmieci) i włączenie ich do produkcji rolnej, lepszy dojazd do działek rolnych i leśnych, modernizację dróg i przepustów, wprowadzenie zadrzewień przydrożnych wzdłuż dróg, zachowanie enklaw przyrodniczych, korekty sieci melioracji wodnych, co wpłynie na polepszenie warunków wodnych i gleb.

- **Powierznię ziemi, ukształtowanie terenu – obojętnie:** ponieważ zmiana granic działek, ich nowa lokalizacja względem siebie i siedziby gospodarstwa nie zmienia ukształtowania terenu. Korekta sieci drogowej i wodnej uwzględnia lokalne warunki terenowe. W obrębach nie ma potrzeby tarasowania granic działek, likwidacji skarp, miedz czy mechanicznego wyrównywania terenu. Większość pól stanowią grunty orne i użytki zielone. Lokalnie zmieni się sposób użytkowania gruntów z uwagi na: poszerzenie i wyznaczenie nowych pasów drogowych, rekultywację dróg zbędnych, poprawę parametrów technicznych rowów czy wyznaczenie terenów na cele publiczne.
- **Powietrze i klimat – pozytywnie z elementami negatywnymi:** na większych działkach nastąpi zwiększenie presji działalności rolniczej na klimat, która wymaga większej ilości energii „wkładanej” w pozyskiwanie plonu. Sprzyja to zwiększeniu emisji amoniaku i podtlenku azotu (w wyniku nawożenia) oraz metanu (w wyniku hodowli zwierząt). Zmodernizowana sieć drogowa, nowe nasadzenia, odnowiony system melioracji wodnych, zachowanie gruntów zadrzewionych, zakrzewionych i naturalnie podmokłych korzystnie wpłyną na klimat lokalny. Nastąpi poprawa warunków wilgotnościowych, zmniejszenie nasłonecznienia, ograniczenie prędkości wiatrów i przedostawania się zanieczyszczeń rolniczych do środowiska, większa produkcja tlenu. Krótszy czas wykonywania nawrotów, przejazdów z uwagi na lepszy rozłóg gruntów gospodarstw, większe działki i korzystniejsza sieć drogową zmniejszy emisję spalin.
- **Złoża udokumentowane – brak wpływu:** w obrębach nie ma złóż udokumentowanych.
- **Różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta – pozytywnie z elementami negatywnymi:** lokalnie mogą obniżyć się walory przyrodnicze wsi przez: rekultywację zbędnych dróg, nieużytków, likwidację roślinności i samosiewów w miejscach budowy nowych dróg, przepustów, rowów, zbiorników wodnych i w celu przygotowania pól do użytkowania. Scalenie gruntów i zagospodarowanie poscaleniowe jednak dotyczy typowo rolniczych wsi, gdzie część takich dróg, rowów, nieużytków już przekształcono na inny użytek. W projektowaniu nowego układu działek zachowane zostają główne ciągi komunikacyjne oraz ich drzewostan, naturalne oczka wodne, drogi nieprzejezdne pełniące już rolę

zadrzewień śródpolnych wskazane do zachowania. Pozytywny wpływ scalenia będzie z dróg, przy których uzupełni się lub wprowadzi nowe nasadzenia, zbiorniki wodne, przepusty, udrożni się sieci melioracyjnej, a działki będą zaprojektowane do granic naturalnych cieków, lasów i rzeźby terenu, przyszłych kierunków produkcji. Większe obszary działek i ich układ dają możliwość wprowadzenia rolnictwa ekstensywnego np. łąkowo-pastwiskowego, ekologicznego i specjalistycznego np. sadownictwa, rolno-leśnego.

- **Obszary i obiekty przyrodnicze chronione prawnie – obojętnie:** w obrębach występują tylko: pomniki przyrody ożywionej głównie w terenach zabudowanych, parkach, przy stawach i głównych ciągach komunikacyjnych które nie będą likwidowane, użytek ekologiczny „Jezioro Formoza” w Siekierczynie, korytarz ekologiczny „Góry Stołowe – zachód”, pojedyncze stanowiska roślin i zwierząt cennych przyrodniczo, gdzie większość z nich jest zlokalizowana na terenach wodnych lub leśnych, proponowane użytki ekologiczne obejmujące jedynie obszary leśne i wodne. Obiekty te nie będą bezpośrednio objęte pracami scaleniowymi i zagospodarowaniem poscaleniowym, jedynie może nastąpić regulacja ich działek np. pod kątem uregulowania stanu prawnego czy przebiegu granic.
- **Krajobraz – pozytywnie:** poprawią się walory krajobrazu przez: modernizację nawierzchni i przepustów, ukształtowania funkcjonalnej sieci drogowej, wprowadzenie nowych zadrzewień przydrożnych, rekultywację zbędnych dróg, zagospodarowanie pól odłogowanych do których dojazd był utrudniony, zlikwidowanie działek o nieregularnych kształtach, zbyt wydłużonych, rozdrobnionych i bez dojazdu, budowę nowych zbiorników wodnych lub rowów. Nie zmniejszy się „mozaika upraw” bo jest to teren o połowym kierunku produkcji, ze średnim udziałem hodowli zwierząt, na którym funkcjonuje duża liczba gospodarstw.
- **Zabytki i obiekty kulturowe – pozytywnie:** na terenach tych wsi występują obiekty zabytkowe i cenne kulturowo, stanowiska archeologiczne i strefy ochrony konserwatorskiej. Wpływ scalenia i zagospodarowania poscaleniowego będzie nieduży, ale pozytywny m.in. przez zapewnienie do nich lepszego dojazdu w celu wykonywania prac renowacyjnych. Lepszy stan dróg umożliwi poprowadzenie szlaków turystycznych, włączenie tych zabytków w krąg zainteresowań turystyczno-krajoznawczych czy lepszego wyeksponowanie. Jeżeli zajdzie potrzeba, zostanie uporządkowany stan władania takich działek i przebieg ich granic. Urządzenie dróg, odnowienie rowów, zbiorników położonych w sąsiedztwie zabytków, zwiększy ich walory widokowe oraz ochronę przed podtopieniami.
- **Ludzi i dobra materialne – pozytywnie:** nastąpi poprawa rozłogu gruntów, struktury obszarowej gospodarstw, dostęp wszystkich działek do drogi publicznej. Większa powierzchnia działek powoduje zmniejszenie liczby uwroci oraz częstotliwości zawracania maszyn i ciągników, co pozwoli na obniżenie kosztów transportu i zużycia paliwa. Wzrośnie

efektywność gospodarowania i stworzy się lepsze warunki dla rozwoju turystyki, rekreacji, usług. Poprawa stanu infrastruktury rolniczej wpłynie na ochronę przed zanieczyszczeniami rolniczymi, hałasem i lokalnymi podtopieniami. W trakcie scalenia wydzielą się też grunty na cele użyteczności publicznej. Korzyścią będzie uporządkowanie stanu władania działek, w tym zniesienie współwłasności i służebności gruntowych, powiększenie gospodarstw rolnych, przeniesienie gruntów dzierżawionych w sąsiedztwo gruntów własnych, założenie ksiąg wieczystych dla każdej nieruchomości, lepsza lokalizacja gruntów gospodarstw różniczan.

❖ **Rekultywacja gruntów oraz likwidacja miejsc zaśmieconych**

Do rekultywacji wskazano 4 miejsca o łącznej powierzchni 2,80 ha w 2 obrębach, Rudzicy (1) i w Zarębie (3). Są to grunty rolne i nieużytki, własności prywatnej i Gminy. Z uwagi na sposób zagospodarowania i rzeźbę terenu, w Rudzicy proponuje się rekultywację w kierunku rolnym, w Zarębie w leśnym lub wodnym. Teren poeksploatacyjny kopalni złoża Księgniki w Zarębie jest już rekultywowany przez zalesienia, a część wyrobiska zalano wodą. Na mniejszych wyrobiskach pokopalnianych (piasku, żwiru, bazaltu) najczęściej dochodzi do samozalesienia. Nieczynny kamieniołom bazaltu w Wesołówce w mpzp wsi zaplanowano do ochrony jako użytek ekologiczny.

Na terenie gminy zlokalizowano **16 miejsc wymagających uporządkowania**, z tego najwięcej w Rudzicy i w Siekierczynie. Jedno takie miejsce w Zarębie pokrywa się z terenem wskazanym do rekultywacji. Są to składowiska śmieci pochodzące z gospodarstw domowych, gruzu, zużytych opon i ruiny budynków. Stanowią je najczęściej nieużytki, przydrożne lasy, pola odłogowane i rowy.

Zaproponowane działania będzie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska **głównie pozytywnie**, bezpośrednio, długoterminowo, stale, lokalnie oraz jako skumulowane ponieważ:

- **Wody powierzchniowe i podziemne (w tym gruntowe) – pozytywnie:** poprawi się czystość wód, do których przesiąkają zanieczyszczenia z takich miejsc. Udrożni się koryta rowów, cieków, przepusty ponieważ składowane tam śmieci często blokują swobodny przepływ wody. Rekultywacja gruntów w kierunku wodnym zwiększy obszar wód powierzchniowych i retencję wodną obszaru, rekultywacja w kierunku leśnym zwiększy ochroną wód.
- **Gleby – pozytywnie:** wpłynie to na ochronę gleb przed dalszym składowaniem śmieci, przenikaniem do nich nieczystości, toksyn, obniżeniem ich wartości produkcyjnych, jak również będzie pozytywnie oddziaływało na gleby sąsiednie. Dodatkowo są to tereny erozyjne, poeksploatacyjne, sąsiadujące z polami uprawnymi. Rekultywacja nieużytków i zagłębień terenowych zwiększy powierzchnię pól rolnych, lasów, zbiorników wodnych, pozwoli wykorzystać gleby zgodnie z jej przeznaczeniem, a nie na dalszą jej degradację. Rekultywacja w kierunku wodnym wpłynie na warunki wodne sąsiednich gleb.

- **Powierzchnia ziemi, ukształtowanie terenu – obojętnie:** prace rekultywacyjne dotyczyć będą niedużych powierzchni, lokalnie zdegradowanych. Mogą polegać m.in. na wyrównaniu terenu, zniwelowania skarp, odkażenia gleby, budowy grobli i pogłębienia wyrobiska (w przypadku rekultywacji w kierunku wodnym), nasadzeniu nowej roślinności (w przypadku rekultywacji w kierunku rolnym lub leśnym). Mają na celu odtworzyć wartości produkcyjnej terenu przez nową funkcję lub przywrócić pierwotne ukształtowanie. Nieduże zmiany na powierzchni nastąpią w strukturze użytków, bo zwiększy się powierzchnia lasów, zadrzewień, wód, a zmniejszy nieużytków i gruntów rolnych. Uporządkowanie miejsc zaśmieconych nie wpłynie na powierzchnię terenu, ponieważ dotyczy usunięcia z niej nagromadzonych tam śmieci, gruzu, starych opon, bądź ewentualnego odkażenia gleby.
- **Powietrze i klimat – pozytywnie:** przez likwidację miejsc składowania odpadów zmniejszy się parowanie toksycznych związków do atmosfery, co lokalnie poprawi czystość powietrza. Zagospodarowanie tych miejsc na cele leśne, wodne pozytywnie wpłynie na jakość powietrza, jak też na warunki wilgotnościowe okolicznych pól i ograniczy prędkość wiatru.
- **Złoża udokumentowane – brak wpływu:** prace te dotyczą wyrobisk poeksploatacyjnych.
- **Różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta – pozytywnie z elementami negatywnymi:** poprawi się czystość lasów, ekosystemów wodno-łąkowych i terenów rolnych, przez co zwiększą się ich walory przyrodnicze. Likwidacja miejsc zaśmieconych zmniejszy zagrożenie zwierząt, ptaków ponieważ miejsca takie mogą być ich żerowiskiem lub lęgowiskiem. Rekultywacja nieczynnych wyrobisk ochroni je przed składowaniem odpadów, ale też hałasem, płoszeniem zwierząt, ptaków i niszczeniem roślinności w skutek zwożenia odpadów. Niekorzystnym wpływem będzie to, że rekultywacja wyrobisk w trakcie jej realizacji może zmienić istniejący ekosystem, zniszczyć obecne miejsca żerowania czy bytowania zwierząt, ptaków. W trakcie prac najczęściej usunięta zostanie cała lub część roślinności i wierzchnia warstwa gleby. Wpływ ten będzie nieduży, lokalny, krótkoterminowy, natomiast nowe nasadzenia roślinności, drzew, lepsze zagospodarowanie na pozwoli na odświeżenie walorów przyrodniczych tego obszaru i powstanie nowych żerowisk, miejsc lęgowych i gniazdowania ptaków. Zwiększy się zasób wodny dla środowiska przyrodniczego.
- **Obszary i obiekty przyrodnicze chronione prawnie – pozytywnie z elementami negatywnymi:** wpływ jest podobny jak dla roślin, zwierząt i różnorodności biologicznej, a dotyczy on głównie korytarza ekologicznego „Góry Stołowe – zachód” oraz fauny i flory.
- **Krajobraz – pozytywnie:** nastąpi poprawa walorów krajobrazu przez likwidację dzikich wysypisk śmieci, zagospodarowanie wyrobisk pokopalnianych i miejsc zdegradowanych. Wpłynie to na urozmaicenie i odświeżenie krajobrazu, uporządkowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, likwidację potencjalnych składowisk śmieci.

- **Zabytki i obiekty kulturowe – pozytywnie:** chociaż miejsca te zlokalizowano poza strefami ochrony konserwatorskiej, zabytkami, parkami zabytkowymi, obiektami cennymi kulturowo, ogólnie zwiększą walory przyrodniczo-kulturowe wsi.
- **Ludzi i dobra materialne – pozytywnie:** brak miejsc zaśmieconych, toksycznych, poeksploatacyjnych wpłynie na lepszą jakość środowiska, życia, pracy i odpoczynku człowieka. Spowoduje przyjazny wizerunek gminy, jak i każdej wsi. Zwiększą się warunki bezpieczeństwa (ochrona przed nieumyślnym wypadnięciem do takich wyrobisk czy samoistnymi pożarami) i zdrowotne mieszkańców oraz turystów. Nastąpi wzrost atrakcyjności rekreacyjno-turystycznej gminy, ponieważ część śmieci zlokalizowana jest wzdłuż szlaków turystycznych i ciągów komunikacyjnych. Nieużytki i wyrobiska mogą zostać wykorzystane na miejsca rekreacyjne, edukacyjne i potrzeby mieszkańców. Przez rekultywację gruntów zwiększy się powierzchnia produkcyjna, leśna, wodna, co wpłynie na lepszą organizację produkcji w gospodarstwach.

❖ **Zagospodarowane grunty odłogowanych przez dotychczasowe użytkowanie**

W celu uporządkowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zwiększenia wartości przyrodniczej obszaru proponuje się zagospodarowanie części gruntów odłogowanych przez pozostawienie ich w dotychczasowym użytkowaniu. Wskazuje się na to 179,16 ha (42,1% odłogów), w tym 73,35 ha gruntów ornych, 75,87 ha łąk i 29,94 ha pastwisk (łącznie 105,81 ha użytków zielonych). Najwięcej takich gruntów jest w Siekierczynie, Rudzicy i w Zarębie, od 40 do 60 ha. Wynika to z ich długiego czasu odłogowania (okres kilku letni), niekorzystnego położenia (przy lasach, zadrzewieniach śródpolnych, ciekach i zbiornikach wodnych, linii kolejowej, w obniżeniach terenowych, obszarach wskazanych do ochrony prawnej), słabszej jakości gleb (głównie klas IV, V, VI), braku hodowli zwierząt i zapotrzebowania na użytki zielone (przez co zarastają łąki, pastwiska dobrej jakości i korzystnie położone oraz drogi dojazdowe do nich). Na prawie wszystkich polach wystąpiła sukcesja leśna, która obejmuje ok. 94,0% gruntów odłogowanych wskazanych do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu, a ok. 10,00 ha z nich stanowią grunty podmokłe. W wielu miejscach grunty te pokrywają się z planowanymi zalesieniami wg mpzp wsi. Zaproponowane ustalenia będą oddziaływać na poszczególne elementy środowiska w większości **pozytywnie**, bezpośrednio i pośrednio, średnioterminowo, stale, lokalnie oraz jako skumulowane i wtórne ponieważ:

- **Wody powierzchniowe i podziemne (w tym gruntowe) – pozytywnie:** zwiększą ochronę i jakość wód. Grunty porośnięte kilkuletnim samosiewem lub objęte sukcesją leśną pozostawione wzdłuż cieków i zbiorników wodnych, rowów melioracyjnych, na terenach lokalnych podtopień i podatnych na infiltrację zanieczyszczeń do wód podziemnych stanowią dla nich barierę biogeochemiczną i zmniejszą parowanie wody. Na terenach zdrenowanych

pełnią funkcje melioracji biologicznej. Lokalnie wpłynie to na zasób i czystość wód, bo na terenach naturalnie zadrzewionych, zakrzewionych nie będą stosowane już środki chemiczne w rolnictwie, nie będzie przejeżdżał sprzęt, ani nie będą przenikać zanieczyszczenia z produkcji rolnej do wód. Wpływ negatywny będzie wtedy, kiedy zarosną zbiorniki, ciekły wodne, rowy melioracyjne, przepusty, przez co zmniejszy się ich drożność i prawidłowe funkcjonowanie, co wpłynie lub pogorszy stan pozostałych wód.

- **Gleby – pozytywnie:** zwiększy się retencja wodna gleb sąsiednich, ochrona przed erozją, zanieczyszczeniami rolniczymi i przemysłowymi. Pola mało urodzajne, podmokłe, erozyjne i odłogowane zostaną naturalnie zagospodarowane, co ograniczy nawożenie gleb, stosowania środków chemicznych i intensyfikacji w produkcji rolnej. W gminie większość to gleby bielcowe i brunatne, średniej lub słabej jakości. Utrzymanie takich zadrzewień i zakrzewień, szczególnie w pobliżu cieków wodnych, zbiorników, lasów, na terenach podmokłych jest korzystne dla gleb uprawianych w ich sąsiedztwie lub użytków zielonych, bo zwiększa się ich plonowanie, wilgotność i poziom wód gruntowych.
- **Powierzchnię ziemi, ukształtowanie terenu – obojętnie:** nastąpi jedynie zmiana w strukturze użytkowania ziemi, która powinna być zaktualizowana w ewidencji gruntów i budynków. Tereny te prawdopodobnie będą przeklasyfikowane na zadrzewienia i las, przez co zmniejszy się obszar gruntów rolnych, a zwiększy powierzchnia terenów leśnych i zadrzewionych.
- **Powietrze i klimat – pozytywnie:** nastąpi mniejsza presja z działalności człowieka na klimat, a głównie mniejsza ilość zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z produkcji roślinnej i zwierzęcej. Przez zachowanie gruntów naturalnie zadrzewionych nastąpi poprawa lokalnych warunków klimatycznych, w tym: większa produkcja tlenu, wilgotność, ochrona przed mrozami, lepsza jakość powietrza, a mniejsze nasłonecznienie i prędkość wiatru.
- **Złoża udokumentowane – brak wpływu:** ponieważ dotyczy to wyłącznie użytków rolnych.
- **Różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta – pozytywnie z elementami negatywnymi:** wskazuje to na naturalne, powolne zagospodarowanie użytków rolnych, głównie słabej jakości, nie biorących udział w produkcji rolnej i niekorzystnie dla niej położonych. Takie działanie wydaje się przyjazne środowisku przyrodniczemu. W wyniku tego samoistnie zwiększy się powierzchnia leśna, znikną rolnicze enklawy leśne, gdzie nie będzie dojeżdżał już sprzęt rolniczy i nie będą stosowane środki chemiczne, nawozy, różne zabiegi uprawowe. Zachowane zostaną ekosystemy wytworzone od wielu lat na gruntach porolnych, podmokłych oraz korytarze migracyjne zwierząt. Jednak większość wskazanych gruntów do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu to użytki zielone, na których powinno wykonywać się odpowiednie prace w celu ich zachowania. Niekiedy zagrożeniem dla świata roślin i zwierząt jest właśnie wycofanie się rolnictwa z pewnych obszarów. Jeżeli przez brak

zagospodarowania pól, dalej nastąpi sukcesja leśna, niekontrolowane rozrastanie gatunków krzewiastych, inwazyjnych lub obcych na większą skalę doprowadzi to do utraty cennych wartości przyrodniczych łąk. Nastąpi też większy pobór wody przez rozrastający się las, zarośnięte zostaną cieki, rowy, zbiorniki wodne, co wpłynie negatywnie na rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność, szczególnie ekosystemy od wód zależne. Negatywnym będzie to, że często w odłogowanych, zarośniętych polach powstają składowiska śmieci;

- **Obszary i obiekty przyrodnicze chronione prawnie – pozytywnie z elementami negatywnymi:** grunty naturalnie zadrzewione, zakrzewione mogą być buforem ochronnym dla obszarów cennych przyrodniczo, w tym planowanych użytków ekologicznych. Stworzy się warunki rozwoju ekstensywnej, ekologicznej produkcji w gospodarstwach rolnych (np. przez prowadzenie gospodarstw rolno-leśnych, łąkowo-pastwiskowych) oraz zwiększy się powierzchnia lasów przez samozalesienia. Grunty odłogowane w dotychczasowym użytkowaniu wpłyną na ochronę gleb, wód, powietrza i naturalnie wykształconej bioróżnorodności, ponieważ nie będą na nich stosowane środki ochrony roślin, sztuczne nawozy, zmniejszy się pobór wody w rolnictwie, co jest korzystne w obszarach o wysokich walorach przyrodniczych. Niekontrolowany sposób samozalesiania może być zagrożeniem dla obszarów objętych ochroną i planowanych użytków ekologicznych w gminie. Część gruntów od dawna porośniętych kilkuletnim samosiewem, z sukcesją leśną przekształci się w las, a istniejące w nich siedliska przyrodnicze mogą zostać zmienione lub zniszczone, tak samo jak walory geologiczne wyrobisk bazaltowych.
- **Krajobraz – pozytywnie:** naturalnie wykształcone zakrzewienia, zalesienia i kępy drzew różnicują krajobraz rolniczy, podnoszą jego walory przyrodnicze, widokowe, jak też terenów zainwestowanych. Wyrównane i wzmocnione zostaną kompleksy leśne i wodne.
- **Zabytki i obiekty kulturowe – pozytywnie z elementami negatywnymi:** grunty wskazane do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu generalnie położone są poza strefami zabytków, ale pełnić mogą dla nich rolę bufora przed zanieczyszczeniami rolniczymi, przemysłowymi, komunikacyjnym, lokalnymi podtopieniami, dlatego wpływ ten jest pozytywny. Istniejąca topografia terenu, niekontrolowane samozalesienia, lokalne podmokłości, inwazyjne gatunki czy zbyt duża skala tego zjawiska przyczynić się może do zasłonięcia lub zniszczenia obiektów zabytkowych, kulturowych. Na skutek zbytniego rozrastanie się samosiewów to samo dotyczyć może zabytkowych parków, cmentarzy, stref ochrony konserwatorskiej, przez co obniżą się ich walory architektoniczno-kulturowe.
- **Ludzi i dobra materialne – pozytywnie:** stworzy się możliwości rozwoju gospodarstw w kierunku ekstensywnym, ekologicznym, specjalistycznym, mieszanym (rolno-leśnych), co wpłynie na dochodowość gospodarstw. Zachowane zostaną tereny „zielone” bez

poniesionych kosztów, przez co zwiększy się czystość powietrza, wód, gleb, atrakcyjność wsi, ochrona przed: zanieczyszczeniami napływającymi z terenów przemysłowych, rolniczych, komunikacyjnych, lokalnymi podtopieniami, ewentualną powodzią. Wzrośnie powierzchnia terenów przeznaczonych na wypoczynek, edukację ekologiczną czy produkcję drzewa.

❖ **Zagospodarowane grunty odłogowanych przez przywrócenie produkcji rolnej**

Do rolniczego zagospodarowania wskazano 93,44 ha gruntów odłogowanych (tj. 22,0% ich ogółu), z tego najwięcej w Zarębie, Siekierczynie i w Rudzicy (od 15,00 do 38,00 ha). Większość z nich to użytki zielone 56,79 ha oraz grunty orne 36,65 ha klas III i IV. Część z nich jest porośnięta samosiewem ok. 61,00 ha, część podmokła ok. 9,00 ha. Grunty odłogowane wskazane do przywrócenia produkcji rolnej położone są w obrębach o korzystnych warunkach dla kierunku roślinnego jak i zwierzęcego, z dobrze rozwiniętą siecią drogową i melioracyjną. Powinny zostać wykorzystane przez rolników w celu powiększenia istniejących kompleksów uprawowych lub wprowadzeniu nowych kierunków. Na terenach planowanych inwestycji położonych jest ok. 150 ha gruntów rolnych odłogowanych (35,0% ich ogółu). Większość z nich objęta jest sukcesją leśną lub porośnięta samosiewem (ok. 97,00 ha), co świadczy o długim czasie wyłączenia z produkcji, a ok. 2,00 ha jest podmokła. Najwięcej gruntów odłogowanych wskazanych do zainwestowania i zabudowy jest w Siekierczynie ok. 68,00 ha. Na cele inwestycyjne odejdzie łącznie: 68,12 ha gruntów ornych i sadów, 26,68 ha łąk, 54,61 ha pastwisk. Mimo ich przeznaczenia na cele nierolnicze, powinny być użytkowane do czasu powstania nowych inwestycji lub zabudowy, ponieważ: są dobrej jakości (głównie klas III i IV), w wielu miejscach zmeliorowane, korzystnie położone, bliżej siedziby gospodarstwa, z dogodnym dojazdem, potrzebę gruntów w produkcji, możliwości uzyskania dopłat rekompensujących produkcję rolną. Brak zagospodarowania takich pól utrudnia gospodarowanie na sąsiednich działkach, pogarsza warunki wodne i glebowe, nasila erozję i zakwaszenie gleb, wpływa na zły stan dróg, rowów i sieci drenarskich, reorganizują przestrzeń rolniczą. Zaproponowane działania będzie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska **w większości pozytywnie**, ale z elementami negatywnymi, bezpośrednio, pośrednio, chwilowo, średnioterminowo, lokalnie, stale oraz jako skumulowane i wtórne ponieważ:

- **Wody powierzchniowe, podziemne (w tym gruntowe), gleby – pozytywnie z elementami negatywnymi:** w pierwszych etapach przywracania gruntów odłogowanych do produkcji rolnej wykonywane są liczniej zabiegi mechaniczno-uprawowe, stosowana jest wyższa dawka nawozów, pestycydów, co wpływa na wzrost zanieczyszczeń związkami chemicznymi wód i gleb oraz większy pobór wody w zlewni. W gminie przeważają gleby IV i III klas bonitacyjnych i głównie rozwija się produkcja roślinna. Zabiegi mechaniczne, nawożenie, wapnowanie, wypasy, odpowiedni płodozmian doprowadzą do odtworzenia funkcji

produkcyjnej gleb. Prace te wpłyną pozytywnie na gleby i wody, ponieważ grunty będące długi czas w odłogowaniu są bardziej podatne na erozję, zakwaszenie, degradację mechaniczną, wyjąłowanie w skutek rozrastanie się gatunków inwazyjnych, obcych i chwastów. Na polach odłogowanych zaniedbane są urządzenia melioracyjne i drogi, a także częściej pojawiają się „dzikie wysypiska śmieci”. Wraz z przywracaniem użytków rolnych do produkcji powinna iść odnowa sieci wodnej, likwidacja miejsc zaśmieconych, poprawa dróg, rekultywacja i odkamienianie gruntów, które wpłynie na poprawę właściwości fizyczno-chemicznych i biologicznych gleb. Gospodarstwa często prowadzą intensywny kierunek produkcji rolnej, jako bardziej opłacalny, przez co zwiększa ilość zanieczyszczeń rolniczych wprowadzanych do wód i gleb. Prowadzenie ekstensywnej i ekologicznej gospodarki, sadownictwa, hodowli ryb poprawi stan gleb i wód.

- **Powierznię ziemi, ukształtowanie terenu – obojętnie:** ponieważ działanie to zmierza do odtworzenia stanu pierwotnego i przywrócenie gleb do dobrej kultury rolnej. Lokalnie i nieduża zmiana może nastąpić przez odbudowę rowów i zbiorników wodnych zlikwidowanych, budowę czy poszerzenie dróg. Część z takich terenów wymaga rekultywacji, a część zbędnych dróg, rowów, samosiewów, nieużytków może zostać zlikwidowana, a teren wyrównany. Zmieni to sposób użytkowania ziemi, ale nie jej rzeźbę.
- **Powietrze i klimat – pozytywnie z elementami negatywnymi:** nastąpi zwiększenie presji działalności rolniczej na powietrze w skutek wprowadzenia rolnictwa na obszarach dotychczas odłogowanych. Wymaga to większej ilości energii „wkładanej” w przygotowaniu pól do upraw, wypasów, co sprzyja zwiększeniu emisji zanieczyszczeń. Na początku wpływ będzie negatywny z uwagi na dużą ilość wykonywania zabiegów uprawowych, odbudowie dróg, rowów, a tym samym większej ilości spalin pochodzących ze sprzętu mechanicznego. W kolejnym etapie odnowione sieci melioracyjne, drogi, racjonalne zasiewy, nowe zadrzewienia korzystnie wpłyną na klimat lokalny i jakość powietrza.
- **Złoza udokumentowane – brak wpływu:** ponieważ działanie to dotyczy gruntów rolnych.
- **Różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, obszary przyrodnicze chronione prawnie – pozytywnie z elementami negatywnymi:** przez racjonalne zagospodarowanie gruntów odłogowanych zwiększy się kulturę rolną gleb, stworzy warunki dla fauny i flory zależnej od pól ornych i gospodarki pastwiskowo-hodowlanej, poprawi warunki wodne, wstrzyma urbanizację wsi. Zahamuje się spadek gatunków związanych z krajobrazem łąkowo-pastwiskowym oraz zwiększy jego agrobioróżnorodność. Zwiększenie powierzchni upraw na polach dotychczas odłogowanych może wpłynąć na intensyfikację kierunków, monokultury upraw, zmniejszenie siedlisk przyrodniczych i bioróżnorodności, ograniczenie populacji ptaków występujących na obszarach rolnych, większego poboru wód, zanikanie siedlisk

przyrodniczych lub ekosystemów od wód zależnych. Niekorzystny wpływ wyniknie z likwidacji zakrzewień, zadrzewień samoistnie wykształconych, lokalnych podmokłości tworzących ciągi przyrodnicze na terenach dotychczas odłogowanych. Jednak konsekwentne przestrzeganie obowiązujących standardów i agrotechniki przyjaznej środowisku ograniczy negatywne skutki.

- **Krajobraz – pozytywnie:** nastąpi uporządkowanie przestrzeni rolnej, wyeksponowanie walorów krajobrazowych w tym: mozaiki upraw, sieci wód i dróg, zadrzewień. Wraz z przywróceniem gruntów odłogowanych do produkcji może nastąpić odtworzenie dawnych kierunków lub wprowadzenie nowych, co różnicuje obecny krajobraz.
- **Zabytki i obiekty kulturowe – pozytywnie:** przywracanie gruntów do produkcji rolnej realizowane jest na terenach, których funkcją podstawową jest rolnictwo. Nie występują na nich obiekty zabytkowe lub cenne kulturowo. Część pól odłogowanych przeznaczonych na zabudowę i inwestycje znajduje się w zasięgu stref ochrony konserwatorskiej. Przez odkrzescenie pól, wycięcie samosiewów, wprowadzenie upraw, nowych zadrzewień, naprawę zniszczonych dróg i przepustów, odnowienie zbiorników wodnych i rowów wyeksponuje się miejsca zabytkowe i cenne kulturowo. Tym samym zwiększy ochronę przed zniszczeniem i podtopieniami. Sąsiedztwo zagospodarowanych pól, sadów, łąk i pastwisk przyczynić się może pośrednio do renowacji i lepszego zagospodarowania zabytków.
- **Ludzi i dobra materialne – pozytywnie:** nastąpi racjonalne rozmieszczenie zasiewów, hodowli, dogodny i krótszy transport, możliwość prowadzenia nowych lub odtworzenia dawnych kierunków produkcji, zwiększenie powierzchni upraw. Ogólnie poprawią się warunki pracy w gospodarstwach. Kompleksy uprawowe, bez sąsiedztwa odłogów wpłyną na mniejszy koszt produkcji. Działanie to doprowadzi do też poprawy infrastruktury technicznej, czystości środowiska na terenach dotychczas odłogowanych, ochrony gruntów sąsiednich, mniejszych kosztów wykonywania zabiegów agrotechnicznych czy lepszej komunikacji między siedliskiem a działkami. Poprawa drożności rowów, zbiorników wodnych, przepustów, cieków na terenach dotychczas nie użytkowanych zwiększy retencję wodną, tym samym ochronę przed podtopieniem terenów zabudowanych. Grunty odłogowane wskazane do rolniczego użytkowania nie leżą w zasięgu terenów przeznaczonych na cele budowlane, inwestycyjne, dróg, planowanych lasów wg mpzp wsi, jednakże nie jest wykluczone, że takie inwestycje mogą się tam pojawić.

❖ **Zalesienia gruntów**

W mpzp wsi do zalesienia wskazano ok. 124,00 ha, z tego najwięcej w Zarębie ok. 52,00 ha. Są to grunty orne głównie klas V i VI, łąki i pastwiska klas IV i V oraz nieużytki. Z uwagi na obecne uwarunkowania przyrodnicze, obszary już zalesione i objęte sukcesją leśną od części takich zalesień

odstąpiono. Powierzchnia, którą przyjęto ostatecznie do zalesienia z mpzp wsi wynosi ok. 46,00 ha, z tego najwięcej w Siekierczynie i w Rudzicy. Ostatecznie planowane zalesienia wskazano na powierzchni 75,00 ha we wszystkich obrębach, w tym najwięcej w Siekierczynie, Rudzicy i w Wyrębie, od 12,00 do 22,20 ha. Przyjęto je na podstawie mpzp wsi oraz inwentaryzacji terenowej. Są to głównie grunty orne (71,2%) i użytki zielone (26,1%) w większości klas V, IV i VI. W powierzchni tej ok. 1,00 ha pól jest odłogowanych. Grunty wskazane do zalesienia są własnością prywatną (58,6%), SP KOWR (31,7%) oraz innych właścicieli (9,7%). Z uwagi na obecne uwarunkowania przyrodnicze, gospodarcze, społeczne, zmiany użytkowania gruntów Projekt granicy rolno-leśnej opracowany w 2005 r. wymaga aktualizacji. Uwzględniając planowane zalesienia, tereny już zalesione, ale nie wykazane w ewidencji gruntów i budynków, grunty objęte sukcesją leśną to powierzchnia lasów i zadrzewień zwiększy się o 275,84 ha i wyniesie 1171,34 ha, a stopień lesistości gminy o 5,6% i wyniesie 23,8%. Najwięcej nowych lasów powstanie w Siekierczynie 4,61 ha, Rudzicy 65,83 ha, Zarębie 59,79 ha, a najmniej w Nowej Karczmie 10,00 ha. Największa zmiana lesistości będzie w Wyrębie +8,1% i w Rudzicy +8,4%, co spowodowane jest głównie położeniem obszarów z sukcesją leśną niż nowymi zalesieniami. Najmniejsza dynamika lesistości będzie w Wesołównie +3,7%. Najwyższy wskaźnik lesistości pozostanie w Zarębie i w Wyrębie, z tym że na poziomie 36,7% i 29,3%. Nie przewiduje się, że planowana lesistość zdominuje inne użytki w obrębach. Zaproponowane zalesienia będą oddziaływać na poszczególne elementy środowiska **w większości pozytywnie, ale z elementami negatywnymi**, bezpośrednio i pośrednio, chwilowo, średnioterminowo lub długoterminowo, stale, lokalnie oraz jako skumulowane i wtórne ponieważ:

- **Wody powierzchniowe i podziemne (w tym gruntowe) – pozytywnie z elementami negatywnymi:** zwiększą retencję wodną i ochronę wód przez ograniczenie stosowania środków chemicznych na gruntach rolnych wskazanych do zalesienia oraz w miejscach, gdzie jest największa infiltracja zanieczyszczeń do wód podziemnych. Przez zalesienia zmniejszy się powierzchnia pól uprawnych oraz gruntów podatnych na erozję i słabych klas, które wymagają większych dawek nawozowych i zabiegów uprawnych. Odpowiednie usytuowanie drzew przyczyni się do zacienienia cieków, mniejszego zarastania brzegów i parowania wody, przez co zapewni się jej swobodny przepływ i samooczyszczenie. Zalesienia korzystnie wpływają na obszarach erozyjnych, gdzie występują większe spływy powierzchniowe i przenikanie zanieczyszczeń do wód. Infiltrację zanieczyszczeń do wód podziemnych wspomagają gleby niskich klasach bonitacyjnych, średnio przepuszczalne, z niskim pH, położone na równinnym obszarze, a takie gleby występują w gminie. Negatywnym oddziaływaniem zalesień na wody może być wprowadzanie drzew szybko rosnących w celach zysku, obcych gatunkowo, o dużym poborze wody, nieracjonalnie, przez co może się obniżyć poziom wód gruntowych i mogą zmienić się warunki wodne terenów przyległych.

- **Gleby – pozytywnie:** nastąpi lepsze zagospodarowanie gruntów położonych przy lasach lub objętych sukcesją leśną, terenach przemysłowych, w enklawach leśnych, w obniżeniach, nadmiernie podmokłych, mało urodzajnych, a takie tereny są położone m.in. w Rudzicy, Siekierczynie, Wyrębie czy w Zarębie. Zalesienia zwiększą ochronę gleb przed zanieczyszczeniami pochodzenia rolniczego, antropogenicznego i erozją. Wpłyną na retencję glebową, ograniczą lokalne podmokłości, zmniejszą głębokość zamarzania gruntu w strefie oddziaływania drzew, co przyczynia się do wzrostu produktywności gleb, ich kultury i plonowania. Zmniejszą przeznaczenie użytków rolnych na cele inwestycyjne, pozwolą na zagospodarowanie gleb o wysokich nakładach na produkcję przez włączenie ich do lasów.
- **Powierzchnię ziemi, ukształtowanie terenu – obojętnie:** grunty z postępującą sukcesją leśną i planowane zalesienia nie zmienią ukształtowania terenu, jedynie sposób użytkowania ziem, ponieważ lesistość poszczególnych obrębów zwiększy się kosztem użytków rolnych. Na terenach wskazanych do zalesienia może być potrzeba wyrównywania terenu celem jego przygotowania na nowe nasadzenia, jednak większość zalesień w gminie odbywa się samoczynnie w wyniku kilkuletniego odłogowania pól położonych przy lasach, ciekach i zbiornikach wodnych. Procesowi temu sprzyja nadmierna wilgotność takiego obszaru.
- **Powietrze i klimat – pozytywnie:** ponieważ główną korzyścią z lasów jest przeciwdziałanie zmianom klimatycznym poprzez wychwytywanie dwutlenku węgla i innych zanieczyszczeń z atmosfery. Lokalnie wpłyną na lepszą jakość powietrza i wilgotność, ograniczą prędkość wiatru, opóźnią roztopienie pokrywy śnieżnej, zmniejszą nasłonecznienie i ilość dni zaleganiem mgieł. Zalesienia powodują zmniejszenie głębokości zamarzania w strefie oddziaływania drzew i przyczyniają się do wzrostu produktywności terenów przyległych, a więc zwiększenia produkcji tlenu.
- **Złoża udokumentowane, kopaliny – brak wpływu:** planowane zalesienia nie zostały wyznaczone na terenach złóż eksploatowanych.
- **Różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, obszary przyrodnicze chronione prawnie – pozytywnie z elementami negatywnymi:** zalesienia wpłyną na stabilność ekologiczną lasów, których zadaniem jest m.in. ochrona gleb (m.in. przed erozją), wód, cennych zbiorowisk roślin i zwierząt. Na terenach planowanych zalesień ograniczy się zabiegi uprawowe, ilość zanieczyszczeń rolniczych, pobór wody szczególnie, że w gminie dominuje roślinny kierunek produkcji. Na skutek emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych lub z indywidualnych źródeł ciepła część lasów jest narażona na uszkodzenia, co może być problemem pod względem produkcji towarowej drewna i walorów przyrodniczych. Przez nowe zalesienia wzmocni się korytarze ekologiczne oraz ekosystemy leśne, które sprzyjają pospolitym gatunkom fauny i flory. Zalesienia połączą tereny już przeklasyfikowane na las i na których wystąpiła sukcesja

leśna, zwiększą ochronę przyrody przed zanieczyszczeniami rolniczymi, komunikacyjnymi, przemysłowymi. Mogą mniej korzystnie oddziaływać na środowisko, gdy wprowadzi się gatunki szybko rosnące, spoza regionu przyrodniczego, na co jest prawdopodobieństwo, ponieważ większość gruntów do zalesienia stanowi własność prywatną. Skutkować to może silniejszą eksploatacją wód, zanikaniem ekosystemów od wód zależnych. Negatywny wpływ zalesień może wynikać z intensyfikacji gospodarki leśnej, która zmieni jej różnorodność biologiczną, ponieważ może wystąpić sprzeczność między dążeniem do unowocześnienia i intensyfikacji gospodarki lasów prywatnych, a ochroną gatunków, którym sprzyja ekstensywny charakter. Negatywny wpływ zalesień mógłby dotyczyć ptaków związanych z przestrzenią otwartą, ale w gminie nie zaplanowano wielkopowierzchniowych kompleksów leśnych, jedynie ich uzupełnienie. W planowanych zalesieniach użytki zielone zajmują ok. 20,00 ha, a z punktu widzenia ochrony przyrody siedliska te charakteryzują się większą różnorodnością biologiczną niż siedliska leśne na terenach porolnych. Zalesienia wprowadzane w sposób sztuczny mogą być zagrożeniem dla ochrony różnorodności biologicznej, ale prowadzone z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przyrodniczych, nie zniszczą jej kluczowych punktów, np. przy planowanym użytku ekologicznym Lasek koło Ponikowa w Zarębie. Na terenie pozostałych planowanych i istniejących użytków ekologicznych nie planuje się nowych zalesień.

- **Krajobraz – pozytywnie:** poprawią walory krajobrazu rolniczego, leśnego i zwiększą jego bioróżnorodność przez wyrównanie kompleksów leśnych i połączenie rozdrobnionych terenów zadrzewionych. Nie zmieni to dotychczasowej mozaikowości pól uprawnych, ale spowoduje to ich urozmaicenie w terenach otwartych, bezleśnych lub o niskim stopniu lesistości. Zalesienia wpłyną na uporządkowanie przestrzeni produkcyjnej, zagospodarowanie pól odłogowanych, podmokłych, które obniżają walory krajobrazowo-przyrodnicze gminy.
- **Zabytki i obiekty cenne kulturowe – obojętnie:** planowane zalesienia są poza terenami zabudowanymi, w których znajdują się obiekty zabytkowe i cenne kulturowo. Z uwagi na to, że są to tereny powiązane z lasami istniejącymi, nie zakłócą zabytkowego układu ruralistycznego wsi, ich stref ochrony konserwatorskiej, ani nie wpłyną na stan zabytków i obiektów cennych kulturowo. Lokalnie wpłyną na stabilność ekologiczną parków zabytkowych lub zieleni urządzonej.
- **Ludzi i dobra materialne – pozytywnie:** nastąpi wzrost atrakcyjności gminy pod kątem terenów zielonych, rekreacyjnych, a następnie mieszkalnictwa i wykupu działek w celach budowlanych. Skutkować to będzie zyskiem dla mieszkańców i rozwojem alternatywnych źródeł dochodu. Wraz z zalesieniem nowych obszarów bardziej rozwinie się gospodarka leśna, rolno-leśna oraz przemysł drzewny. Zwiększyć się może zapotrzebowanie na hodowlę

koni do pracy w lesie i w celach rekreacyjnych. Zalesienia wpłyną na zdrowsze środowisko życia, pracy i odpoczynku mieszkańców, a także na rozwój szlaków rekreacyjno-turystycznych czy gospodarstw agroturystycznych. Poprawią lokalne warunki klimatyczne, zwiększą ochronę przed podtopieniami zabudowy i zasiewów, ograniczą intensyfikację rolnictwa. Działania te mogą podnieść też świadomość ekologiczną społeczeństwa z zakresu ochrony przyrody czy roli lasów w kształtowaniu klimatu. Będą mieć pozytywne skutki dla zrównoważonego rozwoju wsi i przeciwdziałania urbanizacji.

❖ **Kształtowanie infrastruktury rekreacyjno-turystycznej**

W celu rozbudowy infrastruktury rekreacyjno-turystycznej oraz wyeksponowania walorów krajobrazowo-przyrodniczych i kulturowych każdej wsi, zaproponowano nowe szlaki piesze na długości 31,22 km, trasy rowerowe na długości 41,18 km, wydłużenie szlaku konnego o 7,72 km, punkty widokowe do urządzenia w 8 miejscach, 2 nowe punkty widokowe, 1 miejsce do zagospodarowania na cele edukacyjne lub rekreacyjno-turystyczne, naniesiono Dolnośląską Cyklostradę Trasę Via Regia. Nowe trasy uzupełniają szlaki istniejące i są poprowadzone po drogach istniejących, na terenach rolnych, wodno-leśnych i zabudowanych. Nawiązują do obiektów infrastruktury społecznej i cennych kulturowo oraz punktów widokowych. W celu podkreślenia walorów kulturowych gminy, obiekty zabytkowe w złym stanie technicznym wskazano do rewitalizacji i zagospodarowania. Wskazano zbiorniki wodne i obiekty zabytkowe, które mogą zostać zagospodarowane na cele rekreacyjno-gastronomiczne, a także przy których warto poprowadzić ścieżki edukacyjne. Nieczynny kamieniołom bazaltu w Wesołównie wskazano do zagospodarowania na miejsce urządzone i jest to też planowany użytek ekologiczny wg mpzp wsi. Istniejący szlak konny przechodzi obecnie przez 2 wsie, Wesołównę i Zarębę, dlatego z uwagi na dobre warunki terenowe wydłużono go do Siekierczyna i Lubańskiego Wielkiego Lasu oraz wskazano na rozbudowę przy nim zaplecza (np. szkółek jeździeckich, stajni czy hoteli dla koni), których nie ma terenie gminy ani w jej pobliżu. W Rudzicy, Siekierczynie, Wesołównie i w Zarębie do urządzenia wskazano 8 punktów widokowych, które nie są oznaczone w terenie, a 2 nowe punkty widokowe zaproponowano na Wzgórzu Pastwa w Nowej Karczmie i Wzgórzu Pasternik w Zarębie. Punkty widokowe położone są przy istniejących drogach, z tego 6 przy drogach w dobrym stanie technicznym, 2 w Siekierczynie i Wesołównie przy drogach wskazanych do przebudowy. W Planie zawarto też potrzeby mieszkańców i zaplanowane prace przez Gminę związane z infrastrukturą społeczną i techniczną, której rozbudowa, modernizacja i doposażenie w sprzęt poprawi warunki życia, pracy i odpoczynku na terenie wsi. Zaproponowane ustalenia mogą oddziaływać na poszczególne elementy środowiska w większości **pozytywnie**, lokalnie z elementami negatywnymi, bezpośrednio, pośrednio, średnioterminowo, jako skumulowane i wtórne:

- **Wody powierzchniowe, podziemne (w tym gruntowe) i gleby – pozytywnie z elementami negatywnymi:** przez wyposażenie tras i miejsc rekreacyjno-turystycznych w odpowiednią infrastrukturę, ich dobre oznaczenie zwiększy się czystość obszaru. Turyści będą poruszać się w miejscach przygotowanych na rekreację i turystykę, a nie byle jak i byle gdzie. Trasy pieszo-rowerowe, punkty widokowe, miejsca wskazane na cele rekreacyjno-turystyczne mogą spowodować to, że właściciele działek będą dążyć do właściwego zagospodarowania swoich gruntów w ich zasięgu przez: likwidację odłogów, dzikich wysypisk śmieci, rekultywację miejsc zdewastowanych, różnicowanie kierunków produkcji, dbania o urządzenia drogowe, melioracyjne i zbiorniki wodne, wprowadzanie nowych zadrzewień, co będzie miało pozytywny wpływ na gleby i wody. Natomiast większa ilość turystów, wycieczek niesie większe potrzeby w gastronomii, miejsc noclegowych, parkingowych, usługach, handlu i mimo wszystko to większa ilość zanieczyszczeń socjalno-bytowych, komunikacyjnych oraz z palenisk domowych. Szczególnie przy braku pełnej kanalizacji sanitarnej w gminie, zbiorczych systemów grzewczych, sieci gazowej, gleby i wody najbardziej narażone są na te zanieczyszczenia, dlatego wpływ ten może być też negatywny.
- **Powierzchnię ziemi, ukształtowanie terenu – obojętnie:** proponowaną infrastrukturę rekreacyjno-turystyczną wyznaczono na istniejących obiektach w terenie.
- **Powietrze i klimat – pozytywnie z elementami negatywnymi:** pozytywnym wpływem będzie to, że szlaki w większości przechodzą po drogach gminnych i powiatowych oraz wzdłuż zbiorników wodnych z istniejącym zadrzewieniem, które są bieżąco utrzymywane, uzupełniane również z uwagi na cele rekreacyjno-turystyczne. Część szlaków jest wyznaczona na drogach wskazanych do przebudowy, przy których zaplanowano nowe zadrzewienia. Zatem więcej terenów zielonych, odnowionych zbiorników to lepsza jakość powietrza i lepsze warunki klimatyczne. Punkty widokowe, miejsca wskazane na zagospodarowanie rekreacyjno-turystycznego mogą zostać obsadzone zielenią niską, kwiatami, krzewami co korzystnie wpłynie na jakość powietrza i lokalne warunki klimatyczne. Lokalny negatywny wpływ na powietrze mogą mieć parkingi, miejsca postojowe oraz duże obiekty gastronomiczno-hotelarskie powstające wzdłuż tras pieszych, rowerowych, ogrzewane we własnym zakresie np. węglem, drzewem, koksem, bez zbiorczych systemów sieci np. kanalizacyjnej, gazowej, ciepłowniczej. Z uwagi na to, że część tras ma charakter ponad lokalny i regionalny, może nastąpić wzrost zmotoryzowanych turystów, co skutkować będzie lokalnie większą ilością zanieczyszczeń.
- **Złóża udokumentowane – brak wpływu:** na terenie złóż nie zaproponowano infrastruktury rekreacyjno-turystycznej, jedynie na terenach poeksploatacyjnych.

- **Różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, obszary chronione prawnie – pozytywnie z elementami negatywnymi:** infrastrukturę rekreacyjno-turystyczną rozbudowano na wszystkie wsie, stąd nastąpi odciążenie obszarów cennych przyrodniczo od nadmiernego ruchu turystycznego przez wyeksponowanie pozostałych atrakcji gminy. Powinno to ochronić miejsca przed zbytnią penetracją i nie zawsze odpowiednim zachowaniem ludzi. Również z uwagi na to, że szlaki zostały wyznaczone po drogach wskazanych do przebudowy, po jej realizacji i urządzeniu tras pozwoli to na komfortowy przejazd drogą, nie niszcząc przybrzeżnej roślinności, skarp cieków czy szukając innych rozwiązań komunikacyjnych np. jeżdżąc na skróty po terenach leśnych, użytkach zielonych. Wyznaczone szlaki nawiązują do istniejących i powinny ograniczyć swobodne przemieszczania się turystów. Dzięki ich urządzeniu będzie możliwość prowadzenia edukacji ekologicznej w szerszym zakresie. Negatywny wpływ będzie wtedy, kiedy znacznie wzrośnie liczba turystów, wycieczek i liczba ich niewłaściwych zachowań np. płoszenie zwierząt, niszczenie roślin, nadmierny hałas, parkowanie i palenie ognisk w niewłaściwych miejscach, pozostawienie śmieci.
- **Krajobraz – pozytywnie:** ponieważ krajobraz wzbogaci się o nową infrastrukturę rekreacyjno-turystyczną np. tablice informacyjne, ścieżki edukacyjne, wiaty, ławki, wieże widokowe, urządzone miejsca dla turystów, łowiska. Styl i charakter tej infrastruktury powinien być dopasowany do lokalnego krajobrazu, tradycji łużyckiej oraz zawierać elementy naturalne wykonane m.in. z drzewa, kamienia, żelaza. Prace dotyczące obiektów zabytkowych wyeksponują ich walory architektoniczne, historyczne oraz zapobiegą przed całkowitą dewastacją. Planowana infrastruktura rekreacyjno-turystyczna wyeksponuje walory krajobrazu naturalnego wsi wraz z jego strefą kulturową.
- **Zabytki i obiekty kulturowe – pozytywnie:** pozwoli na większe wyeksponowanie zabytków, jak też obiektów związanych z życiem, pracą, tradycją i kulturą regionu. Da to szansę włączenie ich w krąg zainteresowań kulturowo-krajoznawczych, w skali lokalnej i regionalnej. Odpowiednie urządzenie i oznaczenie szlaków, punktów widokowych, miejsc parkingowych w pobliżu obiektów zabytkowych przez postawienia tablic pamiątkowych lub informacyjnych, wytyczenie alejek spacerowych w parkach zabytkowych ochroni je przed niekontrolowaną penetracją, dewastacją, zaśmiecaniem oraz utratą walorów estetycznych i kulturowych.
- **Ludzi i dobra materialne – pozytywnie:** pozwoli na wzrost aktywności turystycznej, sportowej, edukacyjnej. Rozszerzenie tras pozwala nie tylko na wyeksponowanie walorów przyrodniczo-kulturowych wsi, ale również pod kątem inwestycyjnym i nowych miejsc pracy. Wpłyne to na budowanie własnej tożsamości i wielofunkcyjnego rozwoju gminy, czego następstwem będzie łączenie rolnictwa z nierolniczą działalnością, wzrost usług i małej przedsiębiorczości, agroturystyki i dodatkowych źródeł dochodu na wsiach. Rozwój

infrastruktury rekreacyjno-turystycznej spowoduje wzrost zapotrzebowania na produkty żywnościowe, wyroby regionalne, coraz lepszą jakość i różnorodność oferowanych usług, a także dogodny do nich dostęp. Może przyspieszyć rozbudowę sieci uzbrojenia terenu, szczególnie gazowej i kanalizacji sanitarnej, modernizację dróg czy budowę chodników.

5.4. Podsumowanie wpływu ustaleń planu urządzeniowo-rolnego na poszczególne elementy środowiska

Ocena oddziaływania ustaleń Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy na środowisko polegała na określeniu, jak ich realizacja wpłynie na poszczególne elementy środowiska. Do prognozy posłużono się 5-stopniową skalą, której wpływ ustaleń planu oceniono jako: pozytywny (P), pozytywny z elementami negatywnymi (Pn), negatywny (N), obojętny (O) i brak wpływu (-). W ocenie posłużono się też skalą przyjętą z ustawy „O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko” i oceniono wpływ ustaleń planu jako: bezpośredni, pośredni, chwilowy, średnioterminowy, długoterminowy, stały, skumulowany i wtórny. **Oceniane prace planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierzyn można ocenić jako przyjazne środowisku**, w większości mające pozytywny na nie wpływ. Zapewnią odtworzenie, ochronę lub wzrost walorów środowiska uwzględniając jednocześnie zasadę zrównoważonego rozwoju gminy. Żadne działanie będące treścią projektu Planu nie wpłynie na środowisko wyłącznie negatywnie. Rzeczywisty wpływ na środowisko ustaleń aktualizacji planu zależeć będzie jednak od liczby projektów, które będą wdrażane w ramach poszczególnych działań, od ich zakresu czy sposobu uwzględnienia w nich zasad ochrony środowiska, a także od ich lokalizacji. Takich kwestii aktualizowany plan nie jest w stanie przewidzieć, ponieważ realizacja prac zależeć będzie też od jednostek samorządowych, podmiotów gospodarczych podejmujących decyzję lub przygotowujących wnioski o wsparcie finansowe dla zaproponowanych prac, od indywidualnych decyzji rolników czy organizacji pozarządowych. Również zależeć będzie od dostępnych środków finansowych na ich realizację. Większość ustaleń aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego będzie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska bezpośrednio i pośrednio, lokalnie, chwilowo, średnioterminowo i długoterminowo, stale oraz jako skumulowane lub wtórne.

5.5. Przewidywane możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko

Gmina Siekierzyn nie graniczy bezpośrednio z żadnym państwem sąsiednim. Aktualizacja planu urządzeniowo-rolnego nie wprowadza działań, które będą transgranicznie oddziaływać na środowisko innych krajów. Zaproponowane rozwiązania mają charakter lokalny, których realizacja odbywać się będzie w granicach poszczególnych obrębów ewidencyjnych i gminy.

Wpływ realizacji ustaleń Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn na poszczególne komponenty środowiska naturalnego

Tabela 3

Lp.	Ustalenia wynikające z Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn		Ocena wpływu ustaleń na poszczególne komponenty środowiska naturalnego										
			wody powierzchniowe	wody podziemne (gruntowe)	gleby	powierzchnię ziemi, ukształtowanie terenu	powietrze i klimat	złoża udokumentowane	różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta	pomniki przyrody ożywionej, stanowiska roślin i zwierząt chronionych, użytek ekologiczny, korytarze ekologiczne	krajobraz	zabytki i obiekty cenne kulturowo	ludzi i dobra materialne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Poprawa warunków wodnych	Prace dotyczące cieków naturalnych	P	P	P	O	P	-	Pn	Pn	P	P	P
		Prace dotyczące rowów melioracyjnych	P	P	P	O	P	-	Pn	Pn	P	P	P
		Prace dotyczące zbiorników wodnych	P	P	P	O	P	-	Pn	Pn	P	P	P
		Prace dotyczące przepustów i wiaduktów kolejowych	P	P	P	O	P	-	Pn	Pn	P	P	P
2	Przebudowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych	Przebudowa dróg	P	P	Pn	O	P	-	Pn	Pn	P	P	P
		Pozostawienie dróg jako zadrzewienia śródpolne	P	P	Pn	O	P	-	Pn	Pn	P	P	P
		Nowe zadrzewienia przydrożne	P	P	Pn	O	P	-	Pn	Pn	P	P	P
3	Scalenie gruntów i zagospodarowanie posceniowe	2 obrębów, Rudzica i Siekierczyn	Pn	Pn	Pn	O	Pn	-	Pn	O	P	P	P
4	Ochrona gruntów rolnych i kształtowanie krajobrazu	Rekultywacja gruntów	P	P	P	O	P	-	Pn	Pn	P	P	P
		Likwidacja miejsc wskazanych do uporządkowania	P	P	P	O	P	-	Pn	Pn	P	P	P
		Pozostawienie gruntów odłogowanych w dotychczasowym użytkowaniu	Pn	Pn	P	O	P	-	Pn	Pn	P	Pn	P
		Przywrócenie produkcji rolnej gruntów odłogowanych	Pn	Pn	Pn	O	Pn	-	Pn	Pn	P	P	P
		Zalesienia gruntów rolnych	Pn	Pn	P	O	P	-	Pn	Pn	P	O	P
5	Kształtowanie infrastruktury rekreacyjno-turystycznej	Proponowane szlaki piesze	Pn	Pn	Pn	O	Pn	-	Pn	Pn	P	P	P
		Proponowane szlaki rowerowe	Pn	Pn	Pn	O	Pn	-	Pn	Pn	P	P	P
		Punkty widokowe do urządzenia	Pn	Pn	Pn	O	Pn	-	Pn	Pn	P	P	P
		Wydłużenie szlaku konnego	Pn	Pn	Pn	O	Pn	-	Pn	Pn	P	P	P
		Proponowane miejsce do zagospodarowania edukacyjnego i rekreacyjno-turystycznego	Pn	Pn	Pn	O	Pn	-	Pn	Pn	P	P	P

P - pozytywny

Pn - pozytywny z elementami negatywnymi

O – obojętny

(-) - brak wpływu

Źródło: opracowanie własne (stan na luty 2024 r.)

5.6. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Zakres prognozy jest szeroki i obejmuje zagadnienia związane z problematyką środowiska naturalnego i kulturowego, mieszkańców i ich dóbr materialnych, a także ochrony i poprawy jakości życia na terenie gminy. Większość ustaleń Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego ma pozytywny wpływ na komponenty środowiska naturalnego, natomiast w celu zminimalizowania wpływu działań negatywnych należy **wprowadzić rozwiązania zapobiegające, ograniczające lub kompensację przyrodniczą, co dotyczy szczególnie:**

➤ **Poprawy stanu gospodarki wodnej** – inwestycje z zakresu melioracji wodnych powinna poprzedzić szczegółowa inwentaryzacja całej sieci wodnej i terenów podmokłych. Wszystkie prace wykonywane winny być pod nadzorem specjalistów z różnych dziedzin i pod warunkiem prawidłowego zabezpieczenia miejsca pracy oraz dojazdu do niego sprzętu. Ze względów przyrodniczo-krajobrazowych oraz ochrony przed erozją, w czasie konserwacji urządzeń należy ograniczyć wycinkę drzew i krzewów do minimum. Należy zwrócić uwagę na obecność gniazd ptaków, miejsca żerowania i rozrodu zwierząt, występowanie roślin chronionych lub cennych przyrodniczo, a w miarę możliwości zachować je. Należy przyjąć, że w obszarach leśnych, cennych przyrodniczo cieki będą konserwowane w ograniczonym stopniu i tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla zachowania drożności całego układu. Wpływ tych prac na poziom wód gruntowych określą szczegółowe projekty techniczne. Odbudowa rowów i zbiorników wiąże się ze zdjęciem wierzchniej warstwy gleby i jej zagospodarowaniem. Przy dobrze wykonanych pracach melioracyjnych nie powinno dojść do pogorszenia warunków wodnych, przesuszenia terenu, zaburzenia ciągów ekologicznych i migracji zwierząt. Prace te wykonywane są lokalnie, na małej powierzchni, nie wpłyną na duże kompleksy roślinności, ich skład gatunkowy czy liczbę zbiorowisk roślinnych i zwierzęcych.

➤ **Przebudowy dróg i nowych zadrzewień liniowych** – która powinna uwzględnić faktyczne kierunki produkcji, aktualnie używany sprzęt, warunki przyrodnicze (m.in. rodzaj podłoża glebowego, zagrożenie erozją, walory krajobrazowe), potrzeby gospodarstw rolnych i mieszkańców. W trakcie przebudowy dróg nastąpi zmiana ich nawierzchni, poszerzenie pasa drogowego, usunięcie roślinności przydrożnej, budowa rowów odwadniających. Poszerzenie istniejących pasów drogowych, odbudowa dróg zaoranych, budowa nowych rowów wiąże się ze zdjęciem wierzchniej warstwy gleby i jej zagospodarowaniem. Gleba taka może zostać wykorzystana na rekultywację wyrobisk pokopalnianych, których miejsca zostały wskazane w aktualizacji planu. Przebudowa dróg nie powinna pogorszyć lub spowodować utratę cennych walorów środowiskowych, ponieważ rodzaj nawierzchni, szerokość pasa drogowego należy dostosować do wymogów mpzp, ochrony środowiska i faktycznych potrzeb. Proponuje się, aby nawierzchnia nieprzepuszczalna z masy bitumicznej

dotyczyła dróg w terenach zabudowanych, zainwestowanych lub wskazanych do zainwestowania oraz na drogach służących do transportu rolnego o największym obciążeniu. W pozostałych obszarach nawierzchnia powinna być ulepszona i wykonana z materiałów przyjaznych środowisku. Usunięta roślinność powinna zostać zastąpiona przez nowe nasadzenia drzew, krzewów, które powinny być gatunkami rodzimymi, miododajnymi, odporne na regionalne choroby i szkodniki.

➤ **Scalania gruntów i zagospodarowania poscaleniowego** – prowadzi do przeprojektowania obecnego układu działek na nowy. Działki są większe, zmniejsza się ich liczba i rozdrobnienie oraz daje to możliwość powiększania powierzchni gospodarstw. Rekompensatą za zlikwidowane drogi gminne, nieużytki, miedze może być wydzielenia gruntów na: strefy buforowe wzdłuż cieków naturalnych, zbiorniki retencyjne, cele publiczne, edukacyjne, rekreacyjno-turystyczne w korzystniejszej lokalizacji dla mieszkańców gminy i z punktu widzenia ochrony środowiska. Również nowe nasadzenia przy drogach wskazanych do przebudowy. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko scalenie gruntów zalicza się „do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko”. Zgodnie z ustawą O scalaniu i wymianie gruntów każdorazowy proces scaleniowy wiąże się z wydaniem „Decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia” przed rozpoczęciem scalenia gruntów na danym obszarze. Starosta powiatu z urzędu zwraca się z wnioskiem do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska o opinię o konieczności wykonania **oceny oddziaływania na środowisko lub braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięcia pod nazwą scalenie gruntów rolnych**. Dzięki temu możliwe jest znaczne ograniczenie potencjalnych oddziaływań negatywnych całego procesu. Doświadczenia wskazują, że proces scaleń przebiega w kraju bardzo powoli i jego potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko będzie miało charakter wyłącznie lokalny.

➤ **Zalesienia gruntów** – mogą negatywnie oddziaływać na środowisko, gdy zniszczone zostaną istniejące siedliska, stanowiska roślin i zwierząt, miejsca gniazdowania ptaków lub cenne ekosystemy zalesianego obszaru, stąd obszary te najpierw powinny być oddane szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej, aby wykluczyć takie zagrożenia. Również w pracach zalesieniowych należy wyeliminować gatunki drzew inwazyjnych, obcych, o dużym poborze wody czy szybko rosnące. W celu minimalizacji negatywnego oddziaływania, zalesienia zaproponowano przy kompleksach leśnych, na gruntach odłogowanych, słabych klas, oddalonych od zabudowy, w obrębach o niskim stopniu lesistości oraz w sąsiedztwie pól, na których wystąpiła już sukcesja leśna. Nowe nasadzenia powinny być dostosowane do gatunków rodzimych, które nie spowodują zbytnej presji na środowisko oraz występujących siedlisk przyrodniczych. W projektach zalesień winna być wykonana ocena ich oddziaływania na środowisko. W przypadku przypuszczenia występowania stanowisk

archeologicznych, w takich miejscach zalesienia należy ograniczyć i pozostawić obszar niezalesiony jako polana. Planowane zalesienia mogą zostać zrealizowane też przez wspieranie sukcesji leśnej.

➤ **Rolniczego zagospodarowanie gruntów odłogowanych, pozostawienia gruntów objętych sukcesją leśną w dotychczasowym użytkowaniu, rekultywacji gruntów** – ponieważ to może spowodować zniszczenie obecnych zbiorowisk roślin na odłogowanych terenach i nieużytkach pokopalnianych, przyczynić się do likwidacji dotychczasowych miejsc żerowania, gniazdowania ptaków i rozrodu zwierząt, dlatego tereny takie należałoby najpierw zinwentaryzować pod kątem przyrodniczym. Obecnie nie ma aktualnej inwentaryzacji przyrodniczej gminy Siekierczyn. Jeżeli zlokalizowane zostaną miejsca wskazane do pozostawienia w naturalnym ekosystemie, stanowiska roślin lub zwierząt chronionych, to ułatwi się przeprowadzenie działań rekultywacyjnych lub należy od nich odstąpić. Rekompensatą rekultywacji będą nowe nasadzenia, uprawy, zbiorniki wodne, które są korzystniejsze niż pozostawienie wyrobisk poeksploatacyjnych lub odłogów. Aby doprowadzić gleby odłogowane do należytej kultury rolnej, w pierwszej fazie używa się znacznej ilości środków chemicznych i zabiegów mechanicznych, co może nieść więcej zanieczyszczeń odprowadzanych do gleb, wód, powietrza. W celu zminimalizowania zagrożenia w przywracaniu gruntów do produkcji wskazane są programy rolno-środowiskowe, ekstensywne, ekologiczne, specjalistyczne.

➤ **Infrastruktury rekreacyjno-turystycznej** – przez zwiększenie obiektów rekreacyjno-turystycznych zwiększy się ruch turystyczny m.in. liczba wycieczek szkolnych, turystów indywidualnych, co może spowodować następujące zagrożenia: parkowanie i palenie ognisk w niedozwolonych miejscach, niszczenie i zaśmiecanie przydrożnej roślinności, skracanie przejazdów przez tereny leśne i łąkowo-wodne. W celu przeciwdziałania takim sytuacjom wskazane jest: dobre oznakowanie i urządzenie obiektów tej infrastruktury, sporządzenie broszur informacyjnych o miejscach odpoczynkowych, istniejących szlakach, łatwy dostęp do tych miejsc i informacji turystycznej, rozwijanie świadomości ekologicznej. Obiekty infrastruktury rekreacyjno-turystycznej: ławki, wiaty, oznakowania, tablice informacyjne, klomby kwiatowe, stojaki na rowery powinny być wykonane z materiałów naturalnych, przyjaznych dla środowiska, pochodzące z danego obszaru, a po ich zużyciu łatwe do utylizacji (np. drewna, kamienia, żelaza). Miejsca urządzone, obiekty hotelarskie, gastronomiczne, agroturystyczne najlepiej wyposażyć w instalacje gazowe, zbiorcze, biologiczne oczyszczalnie ścieków lub wykorzystujące odnawialne źródła energii wiatru i słońca.

5.7. Rozwiązania alternatywne w projektowanym dokumencie

Biorąc pod uwagę charakter prac, cele i zasięg geograficzny dokumentu, który jest odniesiony do jednej gminy, a niektóre prace tylko do konkretnego obrębu, **nie ma wielu możliwości rozwiązań alternatywnych**. Aktualizacja planu urządzeniowo-rolnego gminy nie stanowi prawa lokalnego i nie

jest obligatoryjna dla Gminy do ich realizacji. Zawiera potrzeby i takie rozwiązania, które wydają się najkorzystniejsze do poprawy obecnych warunków produkcji rolnej, przestrzennej organizacji gospodarstw, kształtowania krajobrazu, ochrony środowiska i dziedzictwa kulturowego, lepszych warunków pracy i życia ludzi. Proponowane prace i przedstawione potrzeby nie wprowadzają nowych funkcji do środowiska, ale odtwarzają, polepszają i rozbudowują stan istniejący. Aktualizacja planu nie podaje okresów czasowych, ani które z tych prac, w jakim zakresie powinny być wykonane w pierwszej kolejności, natomiast określa obręby o największym stopniu zapotrzebowania na prace. Władze Gminy, sołectwa, stowarzyszenia, organy doradcze i różne instytucje związane z ochroną środowiska czy kultury muszą same zdecydować, które prace powinny być zrealizowane w pierwszej kolejności, w jakim obrębie, o jakiej skali zasięgu. Wsie niewytypowane do scalenia gruntów to wsie, w których scalenie przyniosłoby znikome korzyści dla rolnictwa, mieszkańców, środowiska czy ich kierunków rozwoju, dlatego na etapie tego planu już zostały wyeliminowane. Podobnie drogi transportu rolnego nie wymagające modernizacji czy obszary nie wskazane do zalesienia lub zadrzewienia. Nie przewiduje się, że wszystkie założenia planu będą realizowane w jednakowym czasie w każdym obrębie np. przebudowa dróg, konserwacja rowów i cieków naturalnych, rekultywacja i uporządkowanie miejsc zaśmieconych, ale wybierane etapami na dany okres czasu z uwagi też na dostępne środki. Również tak, aby przyniosły pożądany efekt, a ograniczyły negatywne skutki oddziaływania na środowisko. Na tym etapie **alternatywą prac urzędniowo-rolnych może być** czas, miejsce i kompleksowy sposób ich realizacji, a w tym:

- a) przebudowa dróg, korekta rowów melioracyjnych, modernizacja przepustów, budowa nowych zbiorników retencyjnych, regulacja geodezyjno-prawna działek, zadrzewienia przydrożne, zagospodarowanie odłogów, likwidacja zbędnych dróg, rekultywacja nieużytków mogą zostać zrealizowane w danym obrębie podczas scalenia gruntów i zagospodarowania poscaleniowego, a nie każde takie działanie osobno;
- b) budowa przepustów, regulacja geodezyjno-prawna działek drogowych, budowa rowów odwadniających, nowe pasy zadrzewień mogą zostać zrealizowane w trakcie przebudowy poszczególnych ciągów drogowych w danej wsi lub w kilku sąsiednich ze sobą wsiach;
- c) likwidacja miejsc zaśmieconych, zalesienia, zadrzewienia wyrobisk, nowe zbiorniki wodne mogą zostać wprowadzone w trakcie rekultywacji wskazanych gruntów;
- d) wyznaczenie nowych miejsc na cele turystyczno-rekreacyjne, publiczne, zbiorniki wodne urządzenie punktów widokowych mogą zostać zrealizowane w trakcie scalenia gruntów w danym obrębie lub w trakcie przebudowy poszczególnych ciągów drogowych.

Część z zawartych ustaleń planu może wejść do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub Planu ogólnego gminy, które wymagają sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko w ramach Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W prognozach tych

opracowań szczegółowo zostanie oceniony wpływ poszczególnych ustaleń na komponenty środowiska i ich rozwiązania alternatywne. W przypadku planów realizacji: zalesień, melioracji wodnych, odbudowy zbiorników, scaleń gruntów, przebudowy dróg powyżej 1,00 km wymagane jest sporządzenie szczegółowych projektów inwestycyjnych, dla których wymagana jest ocena i raport oddziaływania na środowisko. Zatem o możliwości realizacji takich inwestycji oraz rozwiązań alternatywnych konkretnych już prac na terenach gminy każdorazowo przesądzi procedura oceny oddziaływania na środowisko.

5.8. Propozycje dotyczące metod analizy skutków realizacji ustaleń planu urządzeniowo-rolnego oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Jeżeli ustalenia planu wejdą w życie to stan i jakość środowiska naturalnego, rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zasobów kulturowych i społecznych, rozwoju rekreacyjno-turystycznego może być analizowany, opiniowany i monitorowany przez różne służby, instytucje, organizacje specjalistyczne w różnym czasie i niezależnie od siebie. **Analizy skutków realizacji ustaleń planu i częstotliwość ich przeprowadzenia** mogą wynikać z:

- a) z programów rolno-środowiskowo-klimatycznych (np. zalesienia, zadrzewienia gruntów, strefy buforowe) i z funduszy Unijnych, ponieważ konieczne będzie prowadzenie monitoringu uzyskiwanych efektów urządzeniowo-rolnych i środowiskowych głównie przez ARMiR, ośrodki doradztwa rolniczego, Urzędy Ochrony Środowiska, Urząd Marszałkowski;
- b) jeżeli działania będą realizowane w ramach projektów z wykorzystaniem funduszy unijnych (scalenie gruntów), to konieczne będzie prowadzenie monitoringu tzw. utrzymania celu scaleniowego przez Starostwo Powiatowe w Lubaniu, Urząd Marszałkowski, Urząd Gminy;
- c) jeżeli działania będą realizowane w ramach projektów z wykorzystaniem funduszy budżetu województwa dolnośląskiego (np. przebudowa dróg transportu rolnego, rekultywacja gruntów, odbudowa zbiorników służących małej retencji), to konieczne będzie prowadzenie monitoringu uzyskiwanych efektów urządzeniowo-rolnych i środowiskowych przez Gminę, Powiat, Urząd Marszałkowski;
- d) badania stanu i jakości wód powierzchniowych, gleb, powietrza – raporty WIOŚ, wydziały ochrony środowiska powiatu, gminy, instytucje, uczelnie, różne programy itp.;
- e) stan dróg w tym drogi przebudowane lub zlikwidowane – Urząd Gminy (drogi gminne), Starostwo Powiatowe (drogi powiatowe), Urząd Marszałkowski (drogi służące do transportu rolnego przebudowane z dotacji, drogi wojewódzkie);
- f) stan i jakość obszarów przyrodniczych – Inwentaryzacja przyrodnicza gminy, Wydziały Ochrony Środowiska w gminie i w powiecie, organizacje i stowarzyszenie proekologiczne;

- g) stan i jakość użytków gruntowych, klas bonitacyjnych, zmiany użytków gruntowych, wskaźnik lesistości gminy – Ewidencja gruntów i budynków Starostwa Powiatowego w Lubaniu, inwentaryzacja terenowa, Urząd Gminy na podstawie wydawanych decyzji na zalesienia i zabudowę na podstawie MPZP, Urząd Marszałkowski (wyłączenia gruntów z produkcji, odrolnienia, dotacje w ramach ochrony gruntów rolnych), organizacje specjalistyczne i inne;
- h) odbudowa i budowa zbiorników wodnych, stan cieków naturalnych, rowów – na podstawie pozwoleń wodno-prawnych Starostwo Powiatowe w Lubaniu, Urząd Gminy, Urząd Marszałkowski, inwentaryzacja terenowa, PGW Wody Polskie;
- i) kształtowanie infrastruktury rekreacyjno-turystycznej, zakres prac dotyczący Odnowy wsi – Urząd Gminy, Urząd Marszałkowski, sołectwa, lokalne grupy działania, stowarzyszenia, związki międzygminne zajmujące się kształtowaniem turystyki i ochroną środowiska.

6. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy ustaleń projektu pn. Aktualizacja planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn z 2005 r. Głównym jej celem jest ocena wpływu realizacji zaproponowanych prac urządzeniowo-rolnych na środowisko. Jest to opracowanie przedstawiające prawdopodobne skutki, jakie niesie ze sobą realizacja proponowanych prac w niniejszym opracowaniu na poszczególne komponenty środowiska. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko scalenie gruntów, gospodarowanie wodą w rolnictwie, przebudowa drogi powyżej 1 km, zalesienia zaliczają się „do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko”.

Celem Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn jest przedstawienie obecnego stanu jak i zmian, które nastąpiły w przestrzeni rolniczej, a także w obszarach przyrodniczych, kulturowych, społecznych, rekreacyjno-turystycznych względem pierwotnego Planu urządzeniowo-rolnego gminy z 2005 r. Analiza ta pokaże w jakim stopniu zrealizowano założenia planu, jaki jest stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz pozwoli zaktualizować zakres prac na kolejne lata. Plan urządzeniowo-rolny wskazuje prace i potrzeby, które pomogą w racjonalnym wykorzystaniu przestrzeni rolniczej i leśnej, w organizacji produkcji, w rozwoju gospodarstw rolnych, w kształtowaniu krajobrazu, ochrony przyrody i cennych obiektów kulturowych, w rozwoju infrastruktury społecznej, technicznej czy rekreacyjno-turystycznej. Celem planu jest też określenie perspektywicznego zasięgu rolniczej przestrzeni produkcyjnej i alternatywnych kierunków rozwoju gminy. Aktualizację planu urządzeniowo-rolnego sporządzono na wniosek Wydziału Geodezji i Kartografii Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego i na wniosek Gminy Siekierczyn. Zaproponowane w niej rozwiązania dotyczą: gospodarki wodnej, dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych, scalenia gruntów i zagospodarowania poscaleniowego, rekultywacji gruntów

i likwidacji tzw. dzikich wysypisk śmieci, zalesień, zadrzewień przydrożnych, zagospodarowania gruntów odłogowanych, kształtowania infrastruktury rekreacyjno-turystycznej oraz społecznej. Nawiązuje do opracowań nadrzędnych, szczególnie do Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Dolnośląskiego, w której gminę Siekierczyn z uwagi na uwarunkowania naturalne, rozwojowe zaliczono do *Regionu V rolniczo-przemysłowo-rekreacyjnego*. Celem głównym tego regionu jest *odbudowa krajobrazu przyrodniczego*. Ustalenia planu zmierzają do osiągnięcia celów Strategii, jak też są spójne z innymi opracowaniami nadrzędnymi.

Gmina Siekierczyn położona jest w zachodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie lubańskim. Jest gminą wiejską o powierzchni 49,23 km², składającą się z 6 obrębów ewidencyjnych, w tym 6 miejscowości i 2 kolonii. Graniczy bezpośrednio z miastem Lubań i gminami wiejskimi: Lubań, Platerówka, Sulików i Zgorzelec. Siedzibą gminy jest miejscowość Siekierczyn, największa wieś, położona centralnie w stosunku do innych wsi, pełniąca najważniejsze funkcje społeczno-administracyjne i kulturalno-oświatowe. Rozwinięta i sukcesywnie modernizowana sieć komunikacyjna zapewnia dobre połączenie gminy z sąsiednimi miejscowościami oraz dobrze służy celom rekreacyjno-turystycznym. Główny układ komunikacyjny gminy tworzą droga krajowa nr 30 przechodząca przez północną część gminy, droga wojewódzka nr 357 przechodząca przez południową część gminy, 6 dróg powiatowych i drogi gminne. Prze obszar przechodzi czynna linia kolejowa nr 274 relacji Jelenia Góra - Lubań - Zgorzelec o znaczeniu lokalnym, wymagająca rewitalizacji.

Liczba ludności (stan na wrzesień 2023 r.) wynosiła 4389 osób z tego najwięcej w Siekierczynie 1713 i w Zarębie 1671, a najmniej w Nowej Karczmie 93 osób. Od 2005 r. zmniejszyła się liczba mieszkańców o 182 osoby. Gęstość zaludnienia gminy to 89 osób/km², w tym najmniejsza jest w Wyrębie, a największa w Zarębie (od 42 do 151 osób/km²). Najwięcej mieszkańców gminy jest w wieku produkcyjnym 61,0% i poprodukcyjnym 21,0%.

Pod względem geograficznym to obszar Pogórza Izerskiego oraz dorzecza rzeki Kwisy i Nysy Łużyckiej. Charakteryzuje się częściowo urozmaiconym ukształtowaniem terenu, na co wpływ ma Wysoczyzna Siekierczyńska i Wzgórza Zalipiańskie. Najwyżej położone są północne i zachodnie fragmenty gminy, gdzie dominuje wzgórze Pastwa o wysokości 334 m n.p.m. Najniżej położony punkt o wysokości 220 m n.p.m. leży w dolinie potoku Siekierki, na granicy obrębu Zaręba i miasta Lubań. Z udokumentowanych złóż naturalnych jedynie zachodnie krańce „Złoza Księgniki I”, kamienie łamane i bloczne, położone są w obrębie Zaręba, które wydobywały Łużyckie Kopalnie Bazaltu. Obecnie na terenie gminy wydobywanie ukończono, a część wyrobiska zalano wodą, część zalesiono. W Wesołowcu znajduje się nieczynny kamieniołom bazaltu. Lokalnie wydobywa się piaski i żwiry. Nie planuje się eksploatacji pokładów węgla brunatnego położonych w okolicy Siekierczyna.

Sieć wód płynących tworzy 5 cieków naturalnych o łącznej długości prawie 22,00 km, z tego najważniejszym i największym jest Siekierka, dopływ Kwisy o długości ok. 12,00 km na terenie gminy.

Do głównych cieków należą też: Lipniak, Gozdnicza, Żarecki Potok, Trójnica i lokalnie uważana za ciek Pstrążna. Oceniono, że w dobrym stanie technicznym jest ok. 8,00 km cieków (36,9% ich długości), w tym Żarecki Potok wyremontowany w 2007 r. oraz Pstrążna planowana do ochrony prawnej w formie użytku ekologicznego. Odcinki cieków oraz ich urządzenia są w złym stanie technicznym, stąd wymagają prac konserwacyjno-remontowych. Jedną z ważniejszych inwestycji hydrologicznych na terenie gminy będzie kompleksowa odbudowa koryta potoku Siekierki na całej długości. Analiza stanu geodezyjno-prawnego wykazała, że w 43 miejscach cieki podzielone są przez działki drogowe, z tego najwięcej ciek Siekierka w Siekierzynie (w 26 miejscach). Rozbieżności liniowe dotyczą prawie wszystkich cieków, na łącznej długości 5,22 km (24,1% długości cieków), a związane są głównie brakiem wydzielenia działki ewidencyjnej, innym oznaczeniem użytku, bądź innym przebiegiem cieku niż wskazują granice jego działek ewidencyjnych.

Ochronę przed dużymi wezbrzeniami wód pełnią głównie stawy hodowlane. Na terenie gminy zlokalizowano łącznie 148 zbiorników wodnych na powierzchni ok. 73,00 ha, z tego 65 stawów hodowlanych (53,49 ha) i 83 mniejszych zbiorników wodnych (19,76 ha). Większość z nich jest w dobrym stanie technicznym, są zadbane, zagospodarowane, ogrodzone. Pod względem liczby i powierzchni najwięcej zbiorników znajduje się w Siekierzynie 67 (44,81 ha). W gminie nie występują tereny zalewane wodami rzek, powodziowe, wały przeciwpowodziowe czy foldery zalewowe. Takie tereny położone są wzdłuż rzeki Kwisy i Nysy Łużyckiej, ale poza granicami gminy. W Siekierzynie wzdłuż cieku Siekierki zlokalizowano jedynie tereny narażone na zalanie, które położone są w obszarach zabudowanych, w środkowej części wsi, na powierzchni ok. 1,00 ha.

Grunty zdrenowane zajmują ok. 1645,00 ha, a odwadniane ciekami ok. 580,00 ha. Największe takie obszary położone są w Siekierzynie, Rudzicy i w Zarębie od 300,00 ha do 920,00 ha. W wielu miejscach sieć drenarska jest już przestarzała, niedrożna, a w jej zasięgu zlokalizowano grunty podmokłe i dotyczy to obrębów: Rudzicy, Siekierzyna i Wesółki (łącznie ok. 87,00 ha).

Sieć rowów melioracyjnych zajmuje 7,20 ha, a ich długość wynosi 90,63 km przy czym z uwagi na ukształtowanie terenu, zagęszczenie sieci rowów nie jest równomierne. Najwięcej rowów znajduje się w Siekierzynie, Zarębie, powyżej 20,00 km. W dobrym stanie technicznym jest 19,00 km rowów (21,0% sieci), w złym 55,21 km (ok. 61,0%), 12,77 km rowów (ok. 14,0%) nie istnieje w terenie, ponieważ przekształcono je na inny użytek (najczęściej zaorano), a 3,67 km rowów poprowadzono w rurociągu, co uniemożliwiło określenie ich stanu technicznego.

Zbiorniki wodne, stawy hodowlane, przepusty i rowy melioracyjne w złym stanie technicznym, a służące poprawie warunków wodnych wskazano do konserwacji lub odbudowy.

Z uwagi na własność, większość gruntów pod ciekami naturalnymi jest we władaniu Marszałka Województwa Dolnośląskiego (52,8%) i Gminy Siekierzyn (36,0%), rowów melioracyjnych i zbiorników wodnych, w tym stawów hodowlanych - prywatnych podmiotów.

Największą powierzchnię w gminie zajmują gleby biellicowe i pseudobiellicowe (ok. 70,0%), gleby brunatne właściwe i wylugowane (ok. 21,0%) i mady (ok. 9,0%). Pod względem przydatności do upraw dominują gleby kompleksu 3 pszennego wadliwego (ok. 41,0%), kompleksu 2 pszennego dobrego (ok. 33,0%), wśród użytków zielonych gleby kompleksu 2 użytki zielone średnie (ok. 97,0%). W gminie wyodrębnić można gleby od słabej do średniej jakości, gdzie wskaźnik bonitacji gleb wynosi 54 pkt./ha. Gleby najłabsze położone są w Wyrębie i Nowej Karczmie o wskaźniku od 41 do 47 pkt./ha, gleby najlepsze w Zarębie o wskaźniki bonitacji wynoszącym 61 pkt./ha. W gleboznawczej klasyfikacji gruntów największy udział zajmują klasy IV - 57,7% i III – 29,2%, a klasy V, VI – 13,0%.

Do obszarów ONW zaliczono obręb Nową Karczma i Wyrębę, jako obszar Typu specyficznego strefy I, natomiast na terenie gminy nie ma trwałych użytków zielonych cennych środowiskowo (tzw. TUZ). Na erozję wodną i wietrzną narażone są prawie wszystkie grunty rolne przy czym oceniono, że jest to erozja o małym lub średnim natężeniu, która obejmuje 55,0% powierzchni gminy. Przyczyną erozji są warunki naturalne jak i społeczno-gospodarcze. W terenach rolnych skutki erozji stwierdzono na drogach gruntowych służących do transportu rolnego, stąd też w celu jej ograniczenia wskazano: grunty do zalesienia, zadrzewienia powierzchniowe i liniowe, tereny do rekultywacji, grunty, na których użytkowanie powinno być dostosowane do warunków przyrodniczych, grunty objęte sukcesją leśną do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu.

Lasy, grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują 895,50 ha, w tym lasy i grunty leśne ok. 850,00 ha. Największe i najbardziej zwarte kompleksy leśne występują w Zarębie i w Siekierczynie i stanowią tzw. Lubański Wielki Las. Stopień lesistości gminy to 18,2%, w obrębach od 6,0% w Wesołowce do 31,3% w Zarębie. Gospodarką leśną zajmują się 2 Nadleśnictwa, Świeradów i Pieńsk. W porównaniu do stanu z 2005 r. powierzchnia lasów i gruntów zadrzewionych w gminie zwiększyła się o 60,85 ha, a stopień lesistości o 1,0%, w tym samych lasów o 36,18 ha. Największy wzrost lesistości wystąpił w Zarębie o 36,75 ha i 2,9%. Z uwagi na niską lesistość poszczególnych obrębów, grunty słabszych klas bonitacyjnych, odłogowane, niekorzystne położenie, enklawy leśne, zagrożenie erozją i suszą, wskazane są dalsze dolesinia.

Zadrzewienia liniowe zajmują ok. 177,00 km i występują najczęściej wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, cieków wodnych, obiektów publicznych i linii kolejowej. Lokalnie stanowią cenne aleje drzew do zachowania i ciągi przyrodnicze. Z uwagi na ich walory krajobrazowe, przyrodnicze, liczne funkcje ochronne wymagają uzupełnienia, pielęgnacji, a niektóre drogi nowych nasadzeń.

W strukturze użytkowania ziemi najwięcej powierzchni zajmują grunty rolne 3784,59 ha (76,9%), stąd głównym typem użytkowania w gminie jest *kierunek rolny*. Jednakże udział tych gruntów w stosunku do udziału gruntów leśnych i zabudowy w obrębach jest zróżnicowany, stąd określono w nich 3 typy użytkowania ziemi: *wybitnie rolny*, *rolny* i *rolny z udziałem leśnego*.

Z danych ewidencyjnych wynika, że to rejon o *polowym z udziałem paszowego kierunku produkcji rolnej*. Udział gruntów ornych w użytkach rolnych wynosi ok. 69,0% (2602,28 ha), użytków zielonych ok. 24,0% (908,75 ha) z przeważającym udziałem łąk ok. 16,0% (609,12 ha) w porównaniu do pastwisk. Stosunkowo mały udział mają sady 0,5% (19,18 ha). Tylko w Wesołowie dominuje sam *polowy kierunek produkcji rolnej*. Jednakże w wyniku inwentaryzacji terenowej stwierdzono zmiany w użytkowaniu gruntów, które zaszyły na powierzchni 524,25 ha (ok. 11,0% powierzchni gminy), z tego w Siekierczynie na ok. 233,00 ha. Największe zmiany odnoszą się do gruntów ornych (6,0% stanu egib) i użytków zielonych (36,0% stanu egib). Powierzchnia gruntów ornych zwiększyła się o 347,90 ha głównie przez zaorane łąki, pastwiska, nieużytki, sady i drogi, a powierzchnia użytków zielonych zwiększyła się o 157,41 ha głównie przez zadarnione grunty orne. Znacznie zwiększona powierzchnia gruntów ornych spowodowała zmianę głównego kierunku produkcji rolnej w gminie oraz w Nowej Karczmie i w Siekierczynie z *polowego z udziałem paszowego na kierunek polowy*. Trwałe zmiany użytków gruntowych powinny być zaktualizowane w egib.

Grunty odłogowane zajmują 425,87 ha, z tego najwięcej jest ich w Siekierczynie 160,78 ha i w Zarębie 115,16 ha. Stanowią je grunty orne 163,04 ha, łąki 140,34 ha, pastwiska 106,78 ha, sady 7,30 ha i drogi 8,41 ha. Część pól jest od dawna niezagospodarowane, czego wynikiem jest sukcesja leśna obejmująca 327,92 ha (77,0% odłogów), zwłaszcza położonych przy kompleksach leśnych, ciekach wodnych i na terenach planowanych inwestycji. W stosunku do stanu egib udział odłogowanych gruntów ornych wynosi 6,3%, łąk i pastwisk 27,2%, sadów 38,1%, a dróg 4,9%. Odłogowane gleby to głównie klasy IV ok. 52,0% i III ok. 25,0%, zarówno wśród gruntów ornych i użytków zielonych. Gleby klas V zajmują 66,51 ha, klas VI 12,74 ha, jednak ich udział do stanu egib jest znacznie większy i wynosi 16,4% oraz 25,3%, niż udział gleb klas III i IV, który wynosi 10,4% i 11,0%. Na gruntach odłogowanych występują tereny podmokłe na powierzchni 22,34 ha. W porównaniu do stanu z 2005 r. powierzchnia gruntów odłogowanych zwiększyła się w 5 obrębach o 108,27 ha, natomiast w Rudzicy zmniejszyła się o 16,90 ha. Zdecydowanie zwiększył się obszar odłogowanych łąk i pastwisk klas IV i III. W celu uporządkowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej i zwiększenia jej wartości przyrodniczej, proponuje się zagospodarowanie gruntów odłogowanych przez przywrócenie ich do produkcji rolnej, zalesienie oraz pozostawienie w dotychczasowym użytkowaniu, co dotyczy gruntów położonych przy lasach, ciekach, zbiornikach wodnych, o słabszej jakości gleb, na których wystąpiła już sukcesja leśna.

W strukturze władania gruntami obszar należący do sektora publicznego zajmuje 34,4% powierzchni gminy, a sektora prywatnego 65,6%. Do sektora publicznego należy 1691,40 ha, a do sektora prywatnego 3231,60 ha. Sektor prywatny tworzą głównie grunty gospodarstw rolnych indywidualnych i osób fizycznych posiadających nieruchomości rolne do 1,00 ha, sektor publiczny – SP KOWR, PGL i Gminy Siekierczyn. Największy udział gruntów sektora publicznego jest w Zarębie

44,8% z uwagi na grunty PGL, KOWR i Gminy, ale z uwagi na powierzchnie w Siekierczynie ok. 750,00 ha. W porównaniu do stanu z 2005 r. udział sektora publicznego zmniejszył się o 15,7% i 779,00 ha, na co decydujący wpływ miał zmniejszony obszar gruntów KOWR o 760,79 (-15,4%).

We wszystkich obrębach funkcjonuje 396 gospodarstw rolnych o średniej powierzchni gospodarstwa 6,78 ha. W obrębach wielkość gospodarstwa wynosi od 3,71 ha w Nowej Karczmie do 11,80 ha w Wyrębie. Najwięcej gospodarstw rolnych stwierdzono w Siekierczynie 147 o średniej powierzchni 8,58 ha, a najmniej w Wyrębie 22 o średniej powierzchni gospodarstwa 11,80 ha. W strukturze liczbowej dominują gospodarstwa do 5,00 ha (o średniej powierzchni 2,17 ha), jest ich 285, a ich udział liczbowy wynosi 72,0%. W strukturze obszarowej dominują gospodarstwa od 15,00 do 50,00 ha (o średniej powierzchni 26,13 ha), które zajmują 679,47 ha i 25,3%, jest ich 26. Gospodarstwa o powierzchni powyżej 100,00 ha są tylko w Siekierczynie 2 i w Rudzicy 1, zajmują łącznie 407,35 ha (15,2% powierzchni), a średnia powierzchnia takiego gospodarstwa to 135,78 ha. Analizując gospodarstwa rolne, które mogą być źródłem dochodu dla ich właścicieli, przyjęto grupę obszarową od 15,00 ha. Takich gospodarstw jest 34 (8,6%) o średniej powierzchni 41,84 ha, które zajmują łącznie 1422,44 ha (53,0% powierzchni gospodarstw). Największe gospodarstwo rolne jest o powierzchni 165,62 ha. Z danych ewidencyjnych wyodrębniono też gospodarstwa, których grunty położone są w kilku obrębach. Największym z nich jest gospodarstwo o powierzchni ok. 130,00 ha, które składa się z 15 działek ewidencyjnych położonych w 3 obrębach: Rudzica, Siekierzyn, Zaręba.

W gminie stwierdzono 86 gospodarstw należących do różniczan (21,7%), których grunty zajmują 364,26 ha (13,6%) i 284 działek ewidencyjnych (11,9%), a ich siedziba znajduje się poza gminą. Średnia powierzchnia gospodarstw różniczan wynosi 4,24 ha, gdzie największa jest w Wyrębie 6,46 ha. Ich grunty położone są we wszystkich miejscowościach. Do osób spoza gminy średnio należą 3 działki o średniej powierzchni 1,28 ha. Najwięcej gospodarstw różniczan jest w Siekierczynie 24. Tam mają najwięcej gruntów ok. 140,00 ha i też położone są grunty największego gospodarstwa z gminy Lubań ok. 40,00 ha (3 działki).

We władaniu KOWR jest 564,75 ha i 608 działek, z tego najwięcej w Siekierczynie 292,08 ha. W powierzchni tej 73,0% zajmują grunty orne. Od KOWR wydzierżawiono 425,30 ha (75,3%) i 144 działek (23,7%) przez 52 dzierżawców. Z gminy Siekierzyn jest 45 dzierżawców, którzy wydzierżawili 214,26 ha, w większości mają grunty własne, ale dzierżawią mniejsze obszary. Największym dzierżawcom gruntów KOWR z gminy jest gospodarstwo z Siekierzyna, które dzierżawi 52,77 ha (2 działki) w 2 obrębach i ma grunty własne w tych obrębach. Największym dzierżawcom spoza gminy jest Przedsiębiorstwo „WORPOL” z gminy Sulików, które wydzierżawiło ok. 145,00 ha (16 działek) w 2 obrębach i nie posiada gruntów własnych na terenie gminy. W porównaniu do ustaleń z 2005 r. zmniejszyła się powierzchnia gruntów dzierżawionych od KOWR o połowę. Część gospodarstw rolnych wydzierżawia grunty innym podmiotom. Takich gospodarstw jest 11 (2,8%) w 4

obrębach, które łącznie oddały w dzierżawę 25,57 ha i 30 działek dla 15 podmiotów, z tego 4 z nich ma siedzibę poza gminą. Najwięcej wydzierżawiono w obrębie Siekierzyn 12,22 ha (12 działek) przez 7 dzierżawców, którzy pochodzą z gminy, natomiast w Nowej Karczmie wszyscy 3 dzierżawcy to różnicznicy. Mniejsze powierzchnie są też dzierżawione na cele rolne od Gminy Siekierzyn przez podmioty prywatne i publiczne. Razem wydzierżawili oni ok. 4,50 ha w 2 obrębach na 8 działkach ewidencyjnych. Z analizy dzierżaw wynika, że istnieje duże zainteresowanie wydzierżawianiem gruntów, szczególnie od KOWR, nawet jeżeli są one położone w obrębie nie będącym miejscem zamieszkania właściciela gospodarstwa.

W skład gospodarstw rolnych wchodzi 2380 działek ewidencyjnych, z tego najwięcej położonych jest w Siekierzynie (1119), a najmniej w Nowej Karczmie (80). Przeciętne gospodarstwo rolne w gminie tworzy 6 działek o średniej powierzchni 1,13 ha, w obrębach od 3 do 9 działek o średniej powierzchni od 1,06 ha do 1,29 ha. W przedziałach obszarowych gospodarstw rolnych wzrost ich powierzchni wiąże się najczęściej ze wzrostem liczby działek, co dotyczy wszystkich grup obszarowych, ale najbardziej grupy od 50,01 do 100,00 ha. Największe gospodarstwo rolne o powierzchni ok. 166,00 ha tworzy 50 działek o średniej powierzchni 3,31 ha.

Różlg gruntów gospodarstw rolnych scharakteryzowano z uwagi na położenie działek względem siebie i siedziby gospodarstwa, ich wielkość i kształt, dostępność do dróg, lokalizację względem urządzeń melioracji wodnych, rzeźby terenu i linii kolejowej. Z analizy tej wynika, że prawie wszystkie obręby charakteryzuje tzw. szachownica gruntów, która najbardziej dotyczy Siekierzyna i Rudzicy, stąd wskazano je do scalenia gruntów i zagospodarowania poscaleniowego.

Sieć drogowa obejmuje 335,66 km, którą stanowią głównie drogi gminne 245,02 km (73,0%) i powiatowe 20,73 km (6,2%). Droga wojewódzka zajmuje ok. 7,00 km, a droga krajowa ok. 2,30 km. Gęstość sieci drogowej wynosi 6,82 km/km², ale wyłączając drogi nieistniejące w terenie (71,18 km) sieć dróg wynosi 264,48 km, a gęstość 5,37 km/km². Pod względem jakości w złym stanie technicznym jest jeszcze 52,0% dróg, w dobrym 27,0%. Drogi dobre to głównie droga krajowa, wojewódzka, powiatowe i gminne główne szlaki komunikacyjne. W latach 2019 – 2024 Gmina przebudowała prawie 15,00 km dróg. Drogi o nawierzchni z masy bitumicznej stanowią ok. 22,0%, natomiast drogi o nawierzchni utwardzonej ok. 6,0%. Ponad połowa dróg jest o nawierzchni gruntowej, a ok. 21,0% została przekształcona na inny użycie (najczęściej grunt orny). Wśród dróg w złym stanie technicznym znajdują się drogi nieprzejezdne, samoistnie zadrzewione i zakrzewione ok. 20,00 km (11,0%), stąd konieczna jest modernizacja dróg służących do transportu rolnego, utworzenie funkcjonalnej sieci drogowej, uregulowanie stanu prawnego dróg zaoranych, pozostawienie w dotychczasowym stanie jako zadrzewienia śródpolne części dróg nieprzejezdnych, samoistnie zadrzewionych, nieużytkowanych. Na podstawie danych ewidencyjnych stwierdzono, że 374 działek nie ma dostępu do drogi, z tego najwięcej w Siekierzynie 157 i w Zarębie 127. Działki te

zajmują łącznie 85,45 ha, w większości są własnością prywatną (293 działek). Do uregulowane tego stanu przyczynią się prace scaleniowe.

Obszary i obiekty przyrodnicze objęte ochroną prawną to: pomniki przyrody ożywionej, stanowiska roślin chronionych częściowo, stanowiska zwierząt chronionych, użytek ekologiczny „Jezioro Formoza” w Siekierczynie, Korytarze ekologiczne o znaczeniu ponad lokalnym „Góry Stołowe – zachód” i „Góry stołowe – północ”. Przez teren gminy przebiega fragment sieci Ekonet PI. Do objęcia ochroną prawną w mpzp wsi jako użytki ekologiczne wskazano 5 obszarów: Olszynka koło Mikułowej w Rudzicy, Stawy w Siekierczynie, Nieczynny kamieniołom bazaltu w Wesołównie, Lasek koło Ponikowa i Potok Pstrążna koło Ponikowa w Zarębie. Jako pomniki przyrody ożywionej wskazano 4 pojedyncze drzewa o walorach pomnikowych i 2 grupy drzew w Siekierczynie i w Zarębie. W opracowaniach nadrzędnych wskazywano na utworzenie „Parku Krajobrazowego Doliny Kwisy”, obecnie utworzony został Obszar Natura 2000 „Doliny Dolnej Kwisy”, specjalny obszar ochrony siedlisk, zatwierdzony decyzją Unii Europejskiej. Wraz z powstaniem Planu Ogólnego Gminy Siekierczyn w zastępstwie obecnego SUIKZP gminy z 2022 r. stanowiska i gatunki roślin oraz zwierząt chronionych prawnie będą zaktualizowane. Obecnie w odległości do 10,00 km od granicy gminy Siekierczyn nie ma obszarów chronionych prawnie wymienionych w ustawie o *ochronie przyrody*.

Do poprawy walorów przyrodniczych obszaru przyczyni się rekultywacja gruntów, do której wskazano 4 miejsca położone w obrębach Rudzica i Zaręba. Są to nieczynne wyrobiska pokopalniane piasku, częściowo zarośnięte, zlokalizowane na działkach prywatnych i gminnych. Preferowanym kierunkiem rekultywacji z uwagi na rzeźbę terenu, zagospodarowanie sąsiednich pól, jest kierunek leśny i wodny. Zlokalizowano też 14 miejsc wymagających uporządkowania przy czym najwięcej z nich jest w Rudzicy. Są to tzw. „dzikie wysypiska śmieci” występujące w lasach, przydrożnych rowach, wyrobiskach oraz ruiny budynków.

Największymi atutami kulturowymi gminy są 3 zabytkowe kościoły w Rudzicy, Siekierczynie, Zarębie, 2 pałace i 2 zabytkowe parki w Zarębie, 2 dwory w Siekierczynie i w Wyrębie, zabytkowy park w Wyrębie, krzyż pokutny w Rudzicy, stacja kolejowa w Zarębie, dawna zabudowa mieszkalna i gospodarcza w stylu muru pruskiego, zabudowy przysłupowej występująca w każdej wsi. Obszary zabytkowe są objęte różnymi strefami ochrony konserwatorskiej, szczególnie strefą B i A. Część zabytków jest w dobrym stanie, są zadbane, bieżąco remontowane oraz przeznaczone na cele społeczno-kulturowe. Pozostała część zabytków, szczególnie 2 pałace w Zarębie jest w złym stanie technicznym, wymaga pilnych remontów, zabezpieczeń, ponieważ brak takich prac może doprowadzić do ich całkowitej dewastacji. Na terenach zabytkowych warto utworzyć ścieżki edukacyjne, historyczne, postawić tablice informacyjne.

Cała gmina jest zwodociągowana, zelektryfikowana i ztelefonizowana. Stacja Uzdatnia Wody w Siekierczynie i przepompownia ścieków w Zarębie są już po modernizacji. Kanalizację sanitarną

która jest ciągle rozbudowywana, prawie w 100,0% posiadają już 3 największe miejscowości Siekierczyn, Zaręba i Rudzica. W Siekierczynie prowadzony jest PSZOK, który wymaga modernizacji, a na terenie miasta Lubań funkcjonuje „Centrum Utylizacji Odpadów Gmin Łużyckich”. Sieć gazowa lokalnie funkcjonuje tylko w Zarębie (do 2 odbiorców), ale może być rozbudowana na kolejne wsie (z uwagi na warunki techniczne). Brak jest zbiorczego systemu zaopatrzenia w ciepło. Od 2019 r. trwa budowa sieci światłowodowej, a w 2022 r. zakończono budowę stacji bazowej telefonii komórkowej LBA 2081B w Siekierczynie, co znacząco poprawiło usługi internetowe na terenie gminy. Wsie na bieżąco doposażane są w nowoczesne punkty oświetleniowe, a stare obiekty są modernizowane.

Stan infrastruktury społecznej znacznie się poprawił, a także wzrosła jego jakość i liczba obiektów. Wiele budynków odnowiono, rozbudowano, unowocześniono i doposażono w sprzęt. W każdym obrębie znajduje się praktycznie nowy plac zabaw, siłownia zewnętrzna, świetlica wiejska, boisko sportowe, wiata biesiadna, miejsce urządzone, które nadal są doposażane w infrastrukturę rekreacyjno-turystyczną. Mieszkańcy coraz więcej mają możliwości na własną integrację, rozwój sportowy, kulturalny i edukacyjny. Szczególnie ważną i o dużej skali inwestycją było przekształcenie dawnego basenu na Teren Rekreacyjno-Wypoczynkowy w Siekierczynie.

Najważniejszymi ośrodkami oświatowo-kulturalnymi i sportowymi gminy są miejscowości Siekierczyn i Zaręba, w których znajdują się: 2 Szkoły Podstawowe, Przedszkole Gminne i Oddział Przedszkolny, Dom Kultury i Osiedlowy Dom Kultury, Biblioteka Gminna i jej filia, Aula Środowiskowa „Pod 35”, Stadion Sportowy, kompleks boisk sportowych Orlik, Sala spotkań, Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej i remiza strażacka, Teren Rekreacyjny Koła Łowieckiego „Cyranka”, Teren rekreacyjny po basenie. Obiekty te na bieżąco są rozbudowywane, modernizowane i doposażane w sprzęt w zależności od wymogów prawnych i potrzeb mieszkańców.

Główną Infrastrukturę rekreacyjno-turystyczną tworzy niebieski szlak pieszy z Zawidowa do Gryfowa Śląskiego, szlak rowerowy „Lubański Wielki Las” (w kształcie pętli), lokalny szlak konny z Zaręby do Wesołówki, 3 większe tereny rekreacyjne, 8 wyznaczonych punktów widokowych przy istniejących drogach, ale nieurządzonych, agroturystyka i restauracja w Siekierczynie, miejsca urządzone w każdej wsi. Infrastruktura ta ma charakter lokalny i regionalny, a uzupełniają ją atrakcje edukacyjno-rekreacyjne w sąsiednich gminach, w dużej części o znaczeniu ponad lokalnym. Z uwagi na duże walory przyrodniczo-krajobrazowe całego Pogórza Izerskiego, odciążenia obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo, rozszerzono infrastrukturę turystyczną gminy o nowe szlaki piesze, rowerowe, ścieżki edukacyjne i wydłużono szlak konny. Do urządzenia wskazano 8 punktów widokowych, 2 nowe punkty widokowe zaproponowano, a 34 zbiorniki wodne i nieczynny kamieniołom bazaltu w Wesołównie wskazano do zagospodarowania na cele edukacyjne lub rekreacyjno-turystyczne. Z inwestycji ponadlokalnych będzie wyznaczenie Dolnośląskiej Cyklostrady - Trasy Via Regia w 4 wsiach: Rudzica, Siekierczyn, Wesołówna i Zaręba.

W planie urządzeniowo-rolnym przedstawiono obszar planowanych inwestycji, ponieważ wyznaczają one zasięg i kierunki prac urządzeniowo-rolnych. Wg mpzp gminy swoje dotychczasowe użytkowanie zmieni ok. 750,00 ha gruntów (15,2% powierzchni gminy), które przeznaczone są głównie pod przyszłe inwestycje i zabudowę (74,5%) oraz zalesienia (16,5%). Spowoduje to konieczność wyłączenia 362,32 ha gruntów ornych, 14,96 ha sadów i 303,20 ha użytków zielonych z produkcji rolniczej, głównie gleb klas IV i III. W planowanych wyłączeniach ok. 150,00 ha zajmują już grunty odłogowane i objęte sukcesją leśną (25,0%). Największe zmiany obecnego użytkowania nastąpią w Siekierczynie 304,95 ha, w obrębach dotyczyć będą od 13,3% do 28,8% gruntów. Wpłynie to na obecną strukturę użytkowania gruntów. W 4 wsiach główny typ użytkowania ziemi zmieni się z *rolnego* na *rolny z udziałem zabudowy* lub *rolny z udziałem lasu*.

Do głównych problemów z zakresu ochrony środowiska w gminie należą: brak pełnego systemu kanalizacji sanitarnej, brak rozbudowanej sieci gazowej i zbiorczej sieci ciepłowniczej, nielegalne wysypiska śmieci, niezrekultywowane wyrobiska pokopalniane, zaorywanie użytków zielonych, odłogowanie pól, zły stan dróg i rowów na terenach rolnych, rozdrobnienie i szachownica gruntów, zły stan niektórych obiektów zabytkowych, duże zainteresowanie przeznaczaniem gruntów rolnych na cele budowlane i inwestycyjne, brak aktualnej inwentaryzacji przyrodniczej gminy.

Ustalenia, które oceniono w prognozie związane są: z poprawą stanu gospodarki wodnej, przebudową dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych, zadrzewieniami przydrożnymi, scaleniem gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym, rekultywacją gruntów, likwidacją miejsc zaśmieconych, zalesieniem gruntów, zagospodarowaniem odłogów, kształtowaniem infrastruktury rekreacyjno-turystycznej. **Ustalenia będące treścią planu, ale nie oceniane** to:

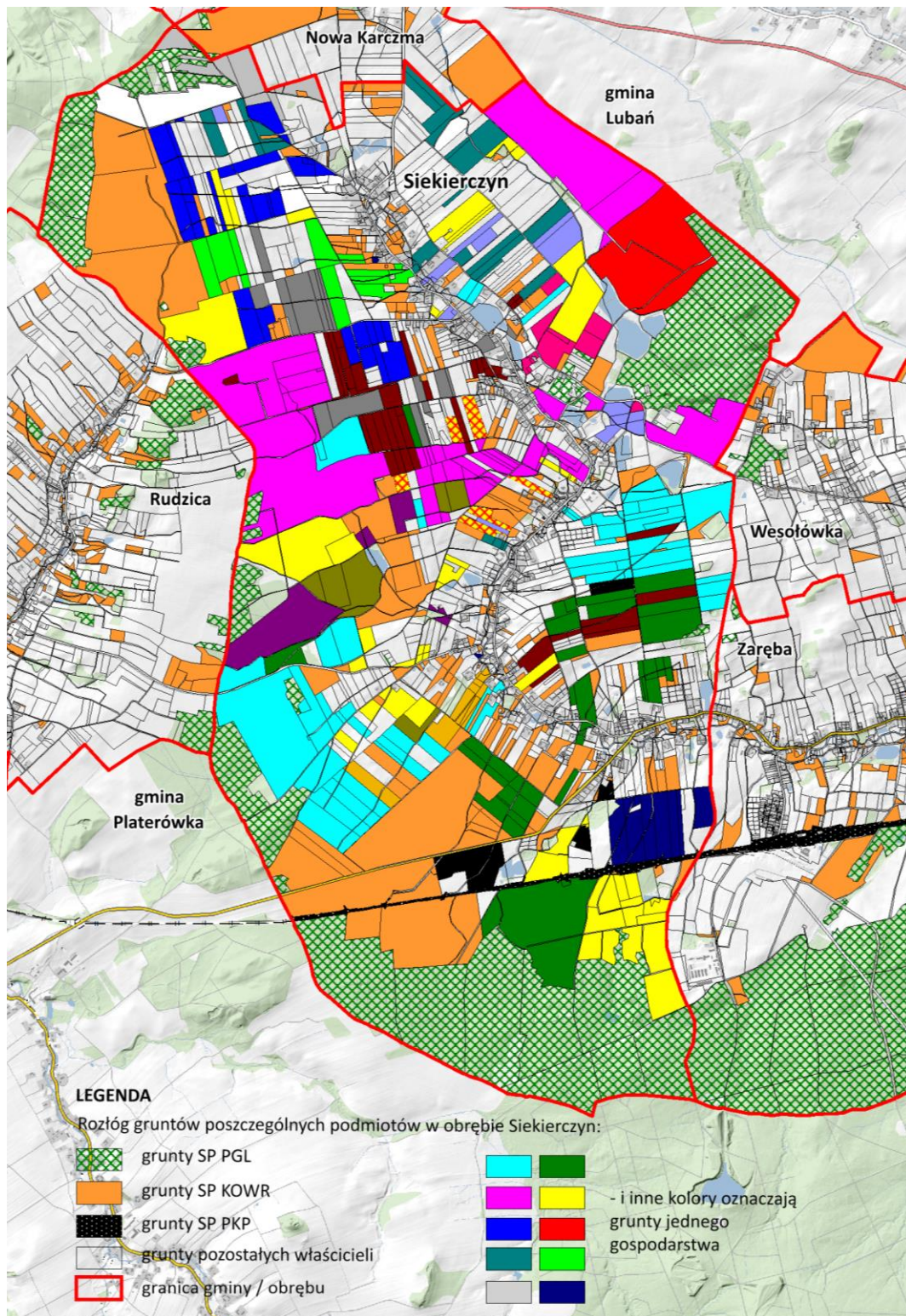
- obszary wynikające z charakterystyki regionu m.in. zasięg erozji, grunty podmokłe;
- obszary i obiekty zabytkowe, kulturowe, przyrodnicze objęte ochroną prawną bądź wskazane do takiej ochrony oraz związane z nimi potrzeby i prace;
- potrzeby dotyczące rozbudowy, modernizacji, doposażenia infrastruktury społecznej, technicznej, turystycznej, rekreacyjno-edukacyjnej ponieważ w większości należą do zadań własnych gminy lub zostały przyjęte z opracowań nadrzędnych;
- obszary zabudowane, zainwestowane, kopaliny, tereny kolejowe oraz obszary przewidywane do zabudowy lub zainwestowania wynikające z opracowań planistycznych gminy;
- planowane inwestycje wynikające z opracowań nadrzędnych województwa dolnośląskiego;
- działki bez dostępu do dróg, grunty o zmienionym sposobie użytkowania, działki cieków lub dróg wskazane do regulacji geodezyjno-prawnej, ponieważ ich regulacja wynika z potrzeb dostosowania do aktualnych przepisów prawnych;
- stopień zapotrzebowania na prace urządzeniowo-rolne w poszczególnych obrębach.

Do oddziaływania ustaleń planu urządzeniowo-rolnego na środowisko posłużono się skalą własną, dzięki której wpływ zaproponowanych prac na poszczególne elementy środowiska określono jako: **pozytywny, pozytywny z elementami negatywnymi, obojętny i brak wpływu**. Posłużono się też skalą przyjętą z ww. ustawy. Większość ustaleń planu urządzeniowo-rolnego ma pozytywny wpływ na środowisko oraz bezpośredni, pośredni, średnio i długoterminowy, stały i lokalny. W opracowaniu wskazano też ustalenia, których wpływ określono jako pozytywny z elementami negatywnymi. Są to działania, w których korzyści środowiskowe przeważają nad skutkami negatywnymi, jednakże przy ich realizacji można wyeliminować, zapobiec lub zrekompensować niektóre skutki negatywne. Wpływ ten dotyczy głównie: prac scaleniowych z zagospodarowaniem poscaleniowym, zagospodarowania gruntów odłogowanych, zalesień i rozwoju infrastruktury rekreacyjno-turystycznej, przebudowy dróg. Dotyczy przede wszystkim oddziaływania na: wody, gleby, różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta, obszary chronione prawnie. Rozwiązania minimalizujące negatywny wpływ na środowisko to: nowe nasadzenia przydrożne, odbudowa lub budowa nowych zbiorników wodnych, lepszy układ działek z uwzględnieniem warunków terenowych, prowadzenie kierunków proekologicznych na dużych działkach i gruntach odłogowanych wracających do rolnictwa, odtworzenie wartości produkcyjnej gleb, poprawa jakości wód, wspieranie sukcesji leśnej, inwentaryzacja przyrodnicza obszarów wskazanych do rekultywacji i rolniczego zagospodarowania, zachowanie miejsc cennych przyrodniczo, likwidacja wyrobisk pokopalnianych. Wpływ obojętny dotyczy ustaleń planu odbywających się na danym komponentie środowiska, ale działania nie wpłyną na niego pozytywnie, ani negatywnie. Dotyczy głównie powierzchni ziemi i ukształtowania terenu. Ustalenia planu mimo, że będą realizowane na powierzchni ziemi dotyczą stanu istniejącego i nie zmienią rzeźby terenu. Zmienić mogą lokalnie jej strukturę bo zmniejszy się udział gruntów rolnych, a zwiększy lasów, zadrzewień czy wód. Brak wpływu ustaleń planu dotyczy takich elementów środowiska, które nie występują w granicach oddziaływania prac urządzeniowo-rolnych. Głównie dotyczy to złóż udokumentowanych, zabytków, obiektów cennych kulturowo, obszarów chronionych prawnie, które położone są poza zasięgiem oddziaływania wskazanych prac urządzeniowo-rolnych. W Aktualizacji planu nie ma ustaleń, które mogą negatywnie wpłynąć na środowisko. Prace projektowanego dokumentu nie będą też realizowane bezpośrednio na terenach Lasów Państwowych, górniczych, kolejowych czy na posesjach prywatnych. Plan urządzeniowo-rolnego gminy nie wprowadza działań, które będą transgranicznie oddziaływać na środowisko innych krajów, ponieważ gmina nie graniczy z żadnym z państw ościennym, a zaproponowane rozwiązania mają charakter lokalny.

Aktualizacja planu urządzeniowo-rolnego gminy zawiera prace, których realizacja powinna uporządkować rolniczą przestrzeń produkcyjną, zwiększyć jej ochronę i jakość. Osiągnie się to m.in. przez poprawę warunków wodnych, polepszenie organizacji produkcji, modernizację infrastruktury

rolniczej, prawidłowy rozłóg gruntów, kształtowanie krajobrazu. Wpłynie to na zwiększenie efektywności pracy na obszarach wiejskich jak i na rozwój innych kierunków. Plan wskazuje na ochronę cennych walorów przyrodniczych, kulturowych, zmniejszenie zanieczyszczeń środowiska i poprawę ogólnego wizerunku wsi. **Brak realizacji ustaleń planu** może przyczynić się do: pogorszenia jakości wód, gleb, bioróżnorodności, obniżenia walorów krajobrazu, utraty walorów przyrodniczych, kulturowych, dewastacji zabytków, pogorszenia warunków życia, pracy i odpoczynku, słabszego rozwoju życia społeczno-gospodarczego.

Plan urządzeniowo-rolny nie jest dokumentem obligatoryjnym, nie stanowi prawa lokalnego. Nie można stwierdzić, które ustalenia zostaną zrealizowane w pierwszej kolejności, w jakim obszarze i okresie czasu. Zawarte ustalenia dotyczą tylko jednej gminy i powinny być pomocne i wykorzystane przez Gminę w zakresie przygotowania własnych opracowań planistycznych czy tworzenia budżetów gminny na poszczególne lata. Również powinny być pomocne do opracowania projektów konkretnych inwestycji. Zatem opracowania gminne lub planowane inwestycje będą miały własną Ocenę Oddziaływania na środowisko. Alternatywą dla ustaleń prac, która przyniosłaby pożądany efekt, może być ich kompleksowa realizacja na danym obszarze w danym okresie czasu, np. w ramach scalenia gruntów i zagospodarowania poscaleniowego będzie realizowana przebudowa dróg, przepustów, korekta rowów melioracyjnych, zbiorników wodnych, zadrzewienia przydrożne, rekultywacja dróg zbędnych, a nie każde działanie wprowadzane osobno. Finansowanie prac urządzeniowo-rolnych może odbywać się z budżetu Gminy, Powiatu, Województwa, różnych dotacji i funduszy celowych. Przewiduje się, że analizy skutków realizacji ustaleń planu mogą być monitorowane przez różne instytucje, podmioty publiczne, jednostki samorządowe i w różnym okresie czasu. Gdy wskazane w planie urządzeniowo-rolnym działania będą realizowane w ramach programów rolno-środowiskowych, projektów z wykorzystaniem funduszy unijnych, Urzędu Marszałkowskiego to konieczne będzie prowadzenie monitoringu uzyskiwanych efektów, zarówno urządzeniowych jak i środowiskowych.

Rys. 6. Rozród gruntów w obrębie Siekierczyn

SPIS FOTOGRAFII

Fot. 1. Zabytkowy pałac i park przy ul. Bazaltowej – obręb Zaręba	19
Fot. 1. Stawy hodowlane – obręb Siekierczyn.....	40

SPIS TABEL

Tabela 1 Ustalenia Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn – oceniane	41
Tabela 2 Ustalenia Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn – nieoceniiane	41
Tabela 3 Wpływ realizacji ustaleń Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn na poszczególne komponenty środowiska naturalnego	70

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 1. Ogólne położenie gminy Siekierczyn	10
Rys. 2. Obiekty i obszary zabytkowe oraz cenne kulturowo	25
Rys. 3. Obiekty i obszary cenne przyrodniczo oraz krajobrazowo	26
Rys. 4. Obiekty i obszary wskazane do ochrony prawnej.....	27
Rys. 5. Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna istniejąca i planowana	28
Rys. 6. Roztóg gruntów w obrębie Siekierczyn	88

ŹRÓDŁO I PODSTAWA PRAWNA

1. Dolnośląski Urząd Marszałkowski, Geoportal Dolny Śląsk, mapa topograficzna, grudzień 2023 r.
2. PGW Wody Polskie, marzec 2023 r.
3. Ewidencja gruntów i budynków, Wydział Geodezji, Kartografii i Gospodarki Nieruchomościami. Starostwo Powiatowe w Lubaniu, grudzień 2022 r.
4. Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Siekierczyn z 2005 r.
5. Koncepcja sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego, lipiec 2023 r. (Geoportal Dolny Śląsk).
6. Mapa korytarzy ekologicznych w Polsce, stan na 2005 r. i 2012 r. opracowana przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków).
7. Mapa turystyczna „Górne Łużyce” w skali 1:75 000, Wydawnictwo Turystyczne Plan.
8. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wsi Nowa Karczma, Rudzica, Siekierczyn, Wesołówka, Wyręba i Zaręba.
9. PG Wodne Wody Polskie we Wrocławiu Nadzór Wodny w Lubaniu, marzec 2023 r.
10. Prognoza Oddziaływania na Środowisko z Elementami Opracowania Ekofizjograficznego, Wójt Gminy Siekierczyn, Jelenia Góra, 2016-2018 r.
11. Program małej retencji wodnej w województwie dolnośląskim, Wrocław 2005 r., Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Wrocławiu Sejmik Województwa Dolnośląskiego.
12. Program ochrony środowiska dla Gminy Siekierczyn na lata 2023 – 2026 z perspektywą do 2030 r., Urząd Gminy Siekierczyn.
13. Program opieki nad zabytkami dla gminy Siekierczyn na lata 2016-2019, Uchwała nr XII/68/15 Rady Gminy Siekierczyn z dnia 27 października 2015 r.

14. Raport o stanie Gminy Siekierczyn za rok 2022, Wójt Gminy Siekierczyn z maja 2023 r.
15. Raport o stanie Gminy Siekierczyn za rok 2023, Wójt Gminy Siekierczyn z marca 2024 r.
16. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu, lipiec 2023 r.
17. Rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z dnia 27 lipca 2021 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków.
18. Strategia Rozwoju Gminy Siekierczyn na lata 2015 – 2025.
19. Strategia rozwoju obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego, Urząd Marszałkowski Wrocław, wrzesień 2000 r.
20. Strategia Rozwoju Powiatu Lubańskiego do roku 2030, Załącznik do Uchwały Rady Powiatu Lubańskiego Nr LIV/403/2022 z dnia 30.11.2022 r.
21. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku, Urząd Marszałkowski Wrocław, 2018 r.
22. Strona internetowa Urzędu Gminy Siekierczyn i dane Urzędu Gminy Siekierczyn, okres pozyskiwania informacji luty 2023 r. – marzec 2024 r.
23. Strona internetowa www.dolnyslaskrowerem.pl.
24. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Siekierczyn, UCHWAŁA NR XLV/338/22 RADY GMINY SIEKIERCZYN z dnia 29 listopada 2022 r.
25. Ustawa o kształtowaniu ustroju rolnego z 11 kwietnia 2003 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 461, 1846).
26. Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 672, 1726).
27. Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 3 lutego 1995 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1326, 2163).
28. Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 916 ze zm.).
29. Ustawa o scalaniu i wymianie gruntów z dnia 26 marca 1982 r. (Dz. U. z 2022 r., poz. 1223).
30. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 7 kwietnia 2022 r. (Dz. U. z 2022 r., poz. 1029, ze zm.).
31. Ustawa Prawo geodezyjne i kartograficzne z dnia 17 maja 1989 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1990, z 2022 r. poz. 1846).
32. Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm.).
33. Ustawa Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 624, ze zm.).
34. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, strona internetowa, lipiec 2023 r.
35. Wykaz obszarów ONW oraz obszarów, które kwalifikują się do płatności, o której mowa w art. 31 ust. 5 rozporządzenia nr 1305/2013, Załącznik do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 2018 r.

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
WE WROCŁAWIU**

**UL. JANA DŁUGOSZA 68
51-162 WROCŁAW**

Wrocław, dnia 17 listopada 2023 r.

WSI.411.464.2023.HL

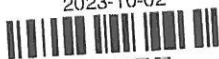
Wójt Gminy Siekierczyn
Siekierczyn 271
59-818 Siekierczyn
-ePUAP-

Na podstawie art. 53 i art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 ze zm.) w odpowiedzi na wniosek znak: IR.611.1.2023 z dnia 20 października 2023 r. (data wpływu: 24 października 2023 r.) po przeanalizowaniu przedłożonych materiałów, uzgadniam zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektu dokumentu pn. „Aktualizacja planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn”:

1. Prognoza winna być zgodna z treścią całego art. 51 ust. 2 wyżej cyt. ustawy. Ponieważ w przepisach nie wskazano na możliwość odstąpienia od wymagań co do zawartości prognozy oddziaływania na środowisko stwierdza się, że winna zawierać wszystkie elementy wymienione w powyższym artykule.
2. Informacje zawarte w prognozie winny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu (art. 52 ust. 1 wyżej cyt. ustawy).
3. Prognoza powinna określać, analizować i oceniać wpływ ustaleń projektu dokumentu na:
 - stanowiska gatunków roślin, zwierząt i grzybów, chronionych na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409), rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2380), rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408), mogące występować na terenach objętych projektem dokumentu oraz w ich najbliższym otoczeniu,
 - drożność i funkcjonalność korytarzy migracyjnych.

4. Ponadto prognoza powinna:
 - identyfikować elementy krajobrazu szczególnie cenne ze względu m.in. na wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, architektoniczne lub estetyczno-widokowe, które wymagają zachowania lub określenia zasad i warunków kształtowania,
 - oceniać oddziaływania ustaleń dokumentu na wartości krajobrazowe, wskazywać zagrożenia dla możliwości zachowania wartości krajobrazu oraz działania mające na celu zapewnienie właściwej ochrony krajobrazów i możliwości ich kształtowania.
5. Prognoza powinna przedstawiać:
 - ocenę projektu z punktu widzenia ochrony środowiska jako całości – ocenie należy zatem poddać wszystkie elementy środowiska, na które ustalenia tego projektu mogą wywierać wpływ przekształcający,
 - analizę zagrożeń oraz skutków, które dla środowiska mogą stanowić zaprojektowane w dokumencie zadania,
 - propozycje rozwiązań, które mogą przyczynić się do zmniejszenia, ograniczenia lub eliminacji tych zagrożeń,
 - na ile zadania zawarte w projekcie pozwolą na zachowanie istniejących wartości środowiska, wzbogacą lub odtworzą obniżone wartości środowiska oraz w jakim stopniu będą potęgować zagrożenia już istniejące.
6. Ze względu na udział społeczeństwa w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowiska szczególnie ważnym elementem prognozy jest rzetelnie sporządzone streszczenie w języku niespecjalistycznym, pozwalające wszystkim zainteresowanym, także tym nieposiadającym specjalistycznej wiedzy z zakresu ochrony środowiska, zapoznać się z wynikami i wnioskami z oceny, a także uczestniczyć w dyskusji nad ustaleniami projektu i jego wpływem na zmiany stanu środowiska.
7. Zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...), prognoza winna uwzględniać informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów powiązanych z przedmiotowym projektem.
8. Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f i g wyżej cyt. ustawy prognoza zawiera oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2 ww. ustawy, stanowiące załącznik do prognozy, a także datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

Z up. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska we Wrocławiu
Agnieszka Pawliszak-Czarniecka
Naczelnik Wydziału
Zapobiegania i Naprawy Szkód w Środowisku
oraz Informacji o Środowisku i Zarządzania Środowiskiem
*/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/*

Wrocław, dnia 26 września 2023 roku

ZNS.9022.4.99.2023. MB

Na podstawie art. 3 pkt. 1 i art. 10 ust. 1 pkt. 2 i ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2023 r., poz. 338), art. 58 ust. 2 i art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094)

Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu

po zapoznaniu się z pismem Wójta Gminy Siekierczyn z dnia 15 września 2023 r., (data wpływu do Wojewódzkiej Stacji Sanitarно - Epidemiologicznej we Wrocławiu dnia 25 września 2023 r.), dotyczącym uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn.: „Aktualizacja planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn”.

uzgadnia pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedstawiony w złożonym wniosku z dnia 15 września 2023 r. tj. zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094).

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 15 września 2023 r., (data wpływu do Wojewódzkiej Stacji Sanitarно - Epidemiologicznej we Wrocławiu dnia 25 września 2023 r.), Wójt Gminy Siekierczyn zwrócił się z prośbą o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, dla projektu dokumentu pn.: „Aktualizacja planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn”.

Zgodnie z art. 46 ust. 1, pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094) przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają m. in. projekty: polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, do których należy zaliczyć wyżej wymieniony plan.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094) organ opracowujący projekt, o którym

mowa w art. 46, uzgadnia z właściwymi organami, o których mowa w art. 57 i art. 58, stanowisko w sprawie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Po zapoznaniu się z treścią dokumentów dołączonych do pisma i przeanalizowaniu sprawy Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu, postanowił uzgodnić zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych zgodnie z art. 51 ust.2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094).

Otrzymują:

1. Wójt Gminy Siekierczyn (list polecony + ZPO)
Siekierczyn 271, 59-818 Siekierczyn
2. Dział ZNS WSSE we Wrocławiu (EZD)

Dane osoby podpisującej z upoważnienia Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu:

Dawid Grzybowski

Kierownik Działu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego

pismo wydane w postaci elektronicznej, podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	185517.586840.789972
Nazwa dokumentu	Pismo - stopień i zakres.pdf
Tytuł dokumentu	Pismo - stopień i zakres
Sygnatura dokumentu	ZNS.9022.4.99.2023
Data dokumentu	2023-09-26
Skrót dokumentu	6587868CF287191A2579B0AF745B84E28F5B7F00
Wersja dokumentu	1.3
Data podpisu	2023-09-26 11:05:09
Podpisane przez	Dawid Grzybowski; z up. DPWIS Kierownik Działu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego karta

EZD 3.112.1.1.

Data wydruku: 2023-09-26

Autor wydruku: Bernaś Marek (Młodszy Asystent)

DOLNOŚLĄSKIE BIURO GEODEZJI I TERENÓW ROLNYCH WE WROCŁAWIU

50-044 Wrocław, ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15-17
tel. 71-345-99-55, 71-342-99-33
sekretariat@dbgitr.pl, www.dbgitr.pl

Wrocław, dnia 17.06.2024 r.

Oświadczenie autora

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1 lit. f i g Ustawy z dnia 3 października 2008 r. *O udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 247 ze zm.) oświadczam, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 ww. ustawy do opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko do Aktualizacji planu urządzeniowo-rolnego gminy Siekierczyn oraz jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Autor opracowania:

mgr inż. Lidia Szeremeta